

DIAGNOZA
SPOŁECZNO - GOSPODARCZO -
PRZESTRZENNA
GMINY LASOWICE WIELKIE

*Raport diagnostyczny
do Strategii rozwoju gminy Lasowice Wielkie na lata
2023-2030*

Lasowice Wielkie, 2023 r.

Spis treści:

1. WPROWADZENIE.....	5
1.1. PRZEDMIOT I PODSTAWA PRAWNA	5
1.1.1. Przedmiot dokumentu	5
1.1.2. Podstawa prawna dokumentu	5
2. CEL I ZAKRES DOKUMENTU	5
2.1. CEL DOKUMENTU	5
2.2. ZAKRES DOKUMENTU	5
3. CHARAKTERYSTYKA GMINY.....	7
3.1. POŁOŻENIE GMINY	7
3.2. OBSZAR FUNKCJONALNY.....	9
4. STREFA SPOŁECZNA	12
4.1. LUDNOŚĆ I PROCESY DEMOGRAFICZNE	12
4.1.1. Liczba ludności.....	12
4.1.2. Przyrost naturalny i migracje	15
4.1.3. Struktura ludności	17
4.1.4. Prognoza.....	21
4.1.5. Podsumowanie.....	23
4.2. EDUKACJA I WYCHOWANIE.....	24
4.2.1. Sieć placówek oświatowych	25
4.2.2. Wyniki uzyskane w ogólnopolskich egzaminach.....	26
4.2.3. Współczynnik skolaryzacji	28
4.2.4. Liczba dzieci w przeliczeniu na miejsca w placówkach	29
4.2.5. Podsumowanie	30
4.3. POLITYKA SPOŁECZNA	30
4.3.1. Pomoc społeczna.....	30
4.3.2. Liczba osób objętych pomocą społeczną	31
4.3.3. Struktura powodów udzielania pomocy	32
4.3.4. Ochrona zdrowia	35
4.3.5. Podsumowanie.....	38

4.4.	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	39
4.4.1.	Przestępczość i zdarzenia drogowe.....	39
4.4.2.	Interwencje straży pożarnej.....	39
4.4.3.	Zagrożenie powodziowe	41
4.4.4.	Podsumowanie.....	41
4.5.	KAPITAŁ SPOŁECZNY.....	41
4.5.1.	Aktywność obywatelska, liczba i działalność organizacji pozarządowych	41
4.5.2.	Frekwencja w wyborach.....	42
4.5.3.	Podsumowanie.....	44
4.6.	KULTURA I DZIEDZICTWO KULTUROWE	44
4.6.1.	Instytucje kultury i ich działalność	45
4.6.2.	Wybrane wydarzenia kulturalne	48
4.6.3.	Podsumowanie.....	48
4.7.	SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA	49
4.7.1.	Infrastruktura sportowo-rekreacyjna.....	51
4.7.2.	Atrakcyjność turystyczna – walory, oferta i infrastruktura turystyczna	51
4.7.3.	Podsumowanie.....	53
5.	STREFA GOSPODARCZA.....	53
5.1.	LICZBA, WIELKOŚĆ I RODZAJ PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH.....	54
5.1.1.	Dominujące branże gospodarki.....	56
5.1.2.	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	60
5.1.3.	Oferta inwestycyjna	60
5.1.4.	Podsumowanie.....	60
6.	SFERA ŚRODOWISKOWA	61
6.1.	ZASOBY ŚRODOWISKA NATURALNEGO	61
6.1.1.	Krajobraz oraz bioróżnorodność	62
6.1.2.	Surowce mineralne	63
6.1.3.	Wody powierzchniowe.....	63
6.1.4.	Wody podziemne	63
6.1.5.	Gleby.....	64
6.2.	STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA.....	65

6.2.1.	Poprawa jakości powietrza.....	65
6.2.2.	Ochrona przed hałasem	66
6.2.3.	Jakość wód.....	66
6.2.4.	Formy ochrony przyrody	66
6.2.5.	Gospodarka odpadami	68
6.2.1.	Podsumowanie	69
7.	SFERA TECHNICZNA	70
7.1.	GOSPODARKA MIESZKANIOWA – OPIS STANU ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH.....	70
7.2.	INFRASTRUKTURA TECHNICZNA – ELEMENTY SIECIOWE	72
7.2.1.	Wodociągi.....	73
7.2.2.	Kanalizacja	73
7.2.3.	Infrastruktura energetyczna i telekomunikacyjna	74
7.2.4.	Gazownictwo	74
7.2.5.	Ciepłownictwo.....	74
7.3.	TRANSPORT I INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA	75
7.3.1.	Podsumowanie	75
8.	STREFA PRZESTRZENNA	76
8.1.	PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE.....	76
8.1.1.	Struktura przestrzenna.....	76
8.1.2.	Struktura funkcjonalna i możliwości rozwoju	78
8.1.3.	Podsumowanie	79
9.	STREFA FINANSOWA	80
9.1.	FINANSE SAMORZĄDOWE	80
10.	PODSUMOWANIE	85
11.	SPIS TABEL.....	91
12.	SPIS RYSUNKÓW	92

1. WPROWADZENIE

1.1. Przedmiot i podstawa prawna

1.1.1. Przedmiot dokumentu

Przedmiotem opracowania jest sporządzenie kompleksowej i pogłębionej diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych stanowiącej punkt wyjścia i bazę dla opracowania *Strategii rozwoju gminy Lasowice Wielkie na lata 2023-2030*. Diagnoza jest przygotowana jako odrębny dokument (raport diagnostyczny), z którego wnioski będą wykorzystane na potrzeby strategii.

1.1.2. Podstawa prawna dokumentu

Diagnoza opracowana jest na podstawie art. 10a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz.U. z 2023 r. poz. 225)¹.

2. CEL I ZAKRES DOKUMENTU

2.1. Cel dokumentu

Celem dokumentu jest ocena stanu oraz dotychczasowych tendencji rozwojowych oraz wskazanie głównych trendów i prognozowanych kierunków rozwoju w przyszłości dotyczących sytuacji społeczno-gospodarczo-przestrzennej gminy Lasowice Wielkie. Jest to analiza wyjściowa, która ma służyć przygotowaniu właściwego dokumentu tj. *Strategii rozwoju gminy Lasowice Wielkie na lata 2023-2030*.

Diagnoza umożliwia podejmowanie właściwych decyzji strategicznych, takich jak: określenie wizji rozwoju gminy, ustalenie celów, ukierunkowanie działań i instrumentów realizacyjnych, zdefiniowanie oczekiwanych rezultatów i wskaźników ich osiągnięcia, wskazanie obszarów strategicznej interwencji.

2.2. Zakres dokumentu

Diagnoza została opracowana na podstawie analizy danych na temat gminy i jej otoczenia oraz została przygotowywana na potrzeby strategii rozwoju gminy. Diagnoza zawiera:

- identyfikację najważniejszych wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju gminy,
- główne bariery i szanse wynikające ze zidentyfikowanych uwarunkowań,
- potencjał rozwoju gminy, nawiązując do dostępnych zasobów oraz lokalnej specyfiki, w tym zróżnicowania terytorialnego.

¹ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20230000225>

Dokument został przygotowany na podstawie aktualnych danych z różnych statystyk publicznych obejmujących lata 2011-2021, danych i opracowań gminnych, badań oraz własnych doświadczeń i obserwacji.

Dane były analizowane i zostały przedstawione na tle województwa opolskiego, obszaru funkcjonalnego OSI (obszaru strategicznej interwencji) Subregion Północny Opolszczyzny, powiatu kluczborskiego oraz Lokalnej Grupy Działania „Dolina Stobrawy”. Wykorzystano także diagnozę porównawczą – *benchmarking* kilku wybranych jednostek samorządu terytorialnego, które zostały wskazane w oparciu o kryterium podobieństwa, wzorca i sąsiedztwa.

Zakres diagnozy obejmuje:

- stan aktualny;
- stan poprzedzający stan aktualny;
- stan przewidywany w postaci prognoz.

Wyniki analizy zaprezentowane są w podziale na 6 głównych sfer funkcjonowania gminy:

- **sfera społeczna** przedstawia informacje związane z mieszkańcami tj.: strukturę demograficzną, jakość i dostępność usług publicznych dla mieszkańców, takich jak m.in. oświatę i wychowanie, pomoc społeczną, ochronę zdrowia; bezpieczeństwo publiczne, kapitał społeczny, kulturę i dziedzictwo kulturowe oraz sport; rekreację i turystykę;
- **sfera gospodarcza** porusza kwestie lokalnej gospodarki, w tym także rolnictwa oraz rynku pracy;
- **strefa środowiskowa** obejmuje zasoby i walory środowiska naturalnego oraz jego jakość m.in. różnorodność biologiczną, powietrze, wody, gleby;
- **sfera techniczna** zawiera informacje dotyczące zasobów mieszkaniowych, infrastruktury technicznej i drogowej;
- **sfera przestrzenna** obejmuje zagadnienia związane ze strukturą przestrzenną i osadniczą;
- **sfera finansowa** przedstawia stan budżetu gminy.

Prezentując dane, posłużono się perspektywą porównawczą. Wybór jednostek porównawczych był szczególnie istotny w tych elementach diagnozy, które opierają się na danych ilościowych i wskaźnikach (m. in. demografia, gospodarka).

Ostatecznie sytuacja w gminie Lasowice Wielkie została przedstawiona na tle województwa opolskiego, OSI Subregionu Północnego Opolszczyzny, LGD „Dolina Stobrawy”, powiatu kluczborskiego, a także pod względem sąsiedztwa – „sąsiedzi” i wzorca – „liderzy”.

Pierwszą grupę porównawczą stanowią „sąsiedzi” czyli gminy sąsiadujące bezpośrednio z gminą Lasowice Wielkie. Wybrano do porównania jedynie gminy wiejskie, dla których warunki funkcjonowania są zbliżone jak gminy analizowanej.

TABELA 1. GMINY WYBRANE DO GRUPY PORÓWNAWCZEJ „SĄSIEDZI”

Lp.	Nazwa gminy	Rodzaj gminy	Województwo	Powiat	Liczba ludności [osoba]	
					2020	2021
1.	Murów	gmina wiejska	opolskie	opolski	5 174	5 107
2.	Łubniany	gmina wiejska	opolskie	opolski	9 940	10 028

Lp.	Nazwa gminy	Rodzaj gminy	Województwo	Powiat	Liczba ludności [osoba]	
					2020	2021
3.	Turawa	gmina wiejska	opolskie	opolski	9 879	9 887
4.	Zębowice	gmina wiejska	opolskie	kluczborski	3 517	3 487

[Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL]

W celu porównania gminy Lasowice Wielkie z najlepszymi wyodrębniono również drugą grupę tzw. liderów. Liderzy zostali wyznaczeni według *Rankingu gmin województwa opolskiego 2022 dla gmin poniżej 20 tys. mieszkańców*. Wybrane jednostki również są gminami wiejskimi.

TABELA 2. GMINY WYBRANE DO GRUPY PORÓWNAWCZEJ „LIDERZY”

Lp.	Nazwa gminy	Rodzaj gminy	Województwo	Powiat	Liczba ludności [osoba]	
					2020	2021
1.	Skarbimierz	gmina wiejska	opolskie	brzeski	8 147	8 217
2.	Dobrzeń Wielki	gmina wiejska	opolskie	opolski	9 412	9 478
3.	Gogolin	gmina miejska	opolskie	krapkowicki	12 609	12 662
4.	Chrzastowice	gmina wiejska	opolskie	opolski	6 947	7 013

[Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL]

W skład LGD "Dolina Stobrawy" oprócz gminy Lasowice Wielkie wchodzi: Byczyna, Kluczbork, Olesno i Wołczyn. Natomiast OSI (obszaru strategicznej interwencji) Subregionu Północnego Opolszczyzny tworzą wszystkie gminy powiatu kluczborskiego, oleskiego i namysłowskiego.

3. CHARAKTERYSTYKA GMINY

3.1. Położenie gminy

Gmina Lasowice Wielkie leży w południowo-zachodniej części Polski, w północnej części województwa opolskiego, w powiecie kluczborskim. Od północy graniczy z gminą Kluczbork, od wschodu z gminą Olesno, od południa z gminami: Zębowice i Turawa, od południowo-zachodu z gminą Łubniany, a od zachodu z gminą Murów.

RYСУNEK 1. LOKALIZACJA GMINY LASOWICE WIELKIE [ŹRÓDŁO: WWW.GMINY.PL]

Wewnętrzny podział administracyjny wyróżnia 13 sołectw: Chocianowice, Ciarka, Gronowice, Wędrynia, Chudoba, Lasowice Małe, Lasowice Wielkie, Szumirad, Jasienie, Oś, Trzebiszyn, Tuły i Laskowice. W gminie znajduje się 31 miejscowości. Gmina Lasowice Wielkie zajmuje obszar 211 km², a zamieszkuje ją około **6 416 osób**.

Gmina Lasowice Wielkie, według podziału geobotanicznego Polski², leży w granicach Krainy Dolnośląskiej i Okręgu Borów Stobrawskich, Turawskich i Niemodlińskich. Według podziału geobotanicznego Opolszczyzny³ obszar gminy należy do regionu północnego, charakteryzującego się małą ilością gatunków ciepłolubnych oraz brakiem gatunków górskich i podgórskich.

Lesistość gminy przekracza ponad dwukrotnie lesistość województwa. Dość ubogie siedliska glebowe powstałe z piasków lodowcowych warunkują występowanie głównie lasów iglastych. Lasy w gminie należą do rozległego kompleksu Lasów Stobrawsko-Turawskich, które występują tu w postaci dużych powierzchni leśnych przedzielonych terenami rolniczymi, gdzie większość z nich leży w obrębie *Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasy Stobrawsko-Turawskie*.

Przez teren gminy przebiegają drogi krajowe nr 45 Opole - Kluczbork – Kępno i nr 43 Kluczbork - Gliwice oraz droga wojewódzka nr 493 Opole – Olesno, a także linia kolejowa nr 293 Jełowa – Kluczbork.

² Jan Marek Matuszkiewicz, *Geobotanical regionalization of Poland (Regionalizacja geobotaniczna Polski)*, IGiPZ PAN, Warszawa, 2008

³ Kuczyńska I. 1974. *Stosunki geobotaniczne Opolszczyzny. II. Analiza geograficzna flory, podział geobotaniczny*. Acta Univ. Wratislav. 216, Prace Bot.

3.2. Obszar funkcjonalny

Obszar funkcjonalny, zgodnie z art. 5 pkt 6a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz.U. z 2023 r. poz. 225) to „obszar, na którym występuje względnie wyodrębniający się, intensywny i otwarty system powiązań społecznych, gospodarczych lub przyrodniczych, uwarunkowanych cechami środowiska geograficznego (przyrodniczego i antropogenicznego)”.

Punktem wyjścia do określenia obszaru funkcjonalnego gminy Lasowice Wielkie były ustalenia przyjęte w Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego *Opolskie 2030*, w której przedstawiono *Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa opolskiego – synteza* zasięg OSI Subregionu północnego⁴.

Głównymi elementami struktury funkcjonalno-przestrzennej są jednostki terytorialne (funkcjonalne) o zróżnicowanych cechach zagospodarowania (predyspozycjach, ograniczeniach), różnych celach rozwojowych (ochronnych, stabilizujących, modernizacyjnych, intensyfikujących, itp.) i odmiennych formach aktywności społeczno-gospodarczej.

OSI w województwie opolskim pokrywają się ze strukturami funkcjonalno-przestrzennymi, w ramach których następuje integracja funkcjonalna. Uwzględniają istniejące lub potencjalne powiązania funkcjonalne, a także różnią się między sobą szczególnymi warunkami społecznymi, gospodarczymi i przestrzennymi. Dobre doświadczenia współpracy, a także wskazane problemy i potencjały rozwojowe oraz aktualność wyzwań przemawiają za utrzymaniem pięciu OSI w województwie opolskim.

OSI Subregion Północny – obszar z mniejszymi ośrodkami miejskimi oraz dużym udziałem obszarów wiejskich o najtrudniejszej sytuacji rozwojowej, a także o największym wśród subregionów udziale gmin o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług (Domaszowice, Gorzów Śląski, Lasowice Wielkie).

Wschodnia część subregionu ma długą tradycję przemysłu meblarskiego o uznaniu międzynarodowym. Dwa miasta średniej wielkości: Kluczbork oraz Namysłów zostały wskazane na poziomie krajowym jako ośrodki wymagające wsparcia (nie zaliczono do tej grupy trzeciego ważnego ośrodka miejskiego tego subregionu – Olesna).

W Subregionie znajdują się ponadto cztery małe miasta, które wymagają wsparcia ze względu na utratę funkcji społeczno-gospodarczych: Byczyna, Dobrodzień, Praszka i Wołczyn. Spośród obszarów wiejskich jako obszary interwencji na poziomie krajowym wskazano gminy: Wilków, Domaszowice, Świerczów, Wołczyn, Gorzów Śląski, a także Radłów⁵.

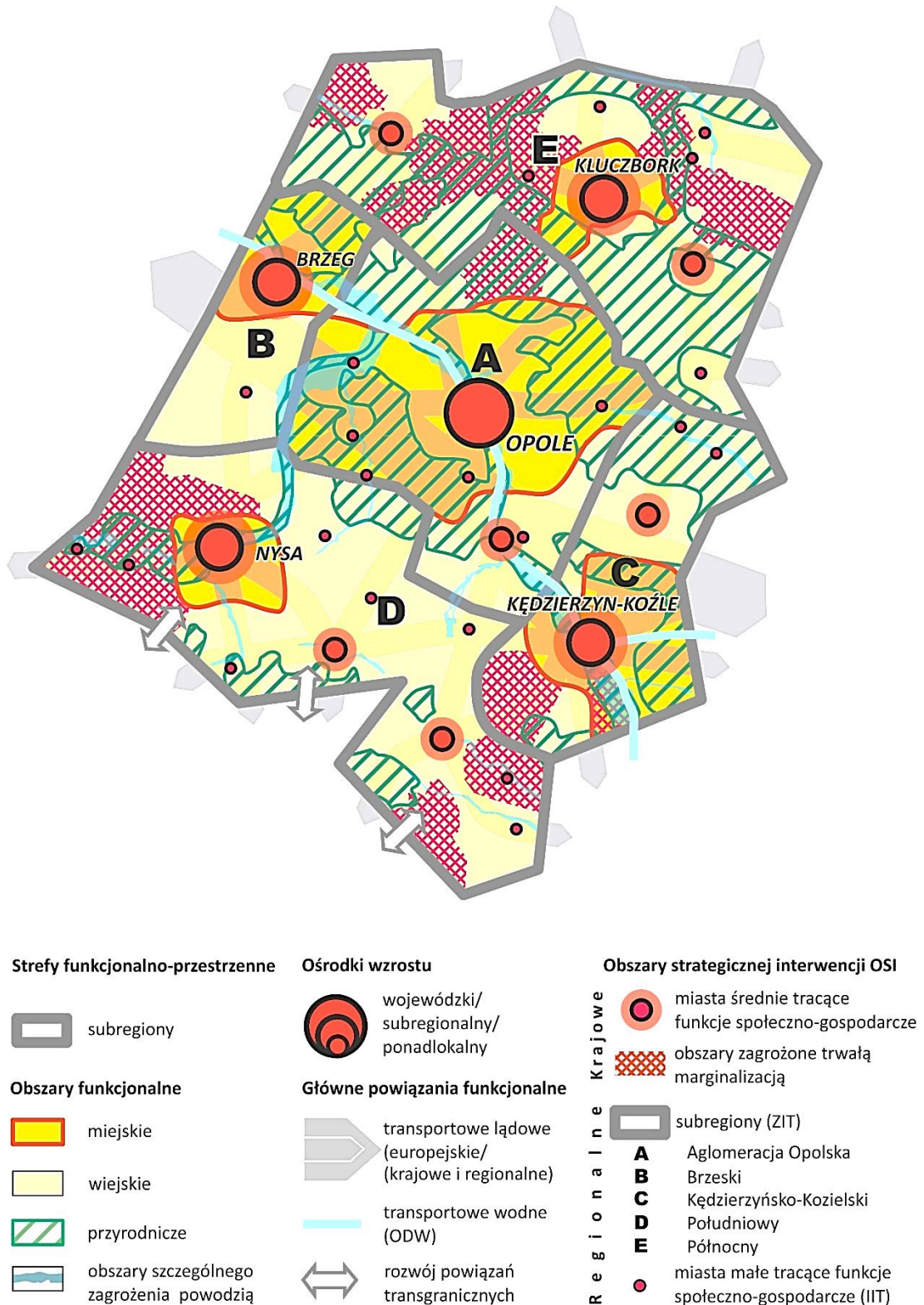
Zgodnie z Planem Zagospodarowania Województwa Opolskiego (uchwała nr VI/54/2019 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 24 kwietnia 2019 r.) na obszarze Subregionu zlokalizowany jest miejski obszar funkcjonalny o znaczeniu regionalnym. Tworzy go miasto Kluczbork wraz ze delimitowaną strefą zewnętrzną. Pozostała część Subregionu stanowi w dużej mierze wiejski i przyrodniczy obszar funkcjonalny.

⁴ Uchwała nr XXXIV/355/2021 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 04.10.2021r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030

⁵ *ibidem*

Uwzględniając wymóg ustawy dotyczący zakresu diagnozy oraz ustalenia Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego *Opolskie 2030*, przyjęto następujące założenia na potrzeby diagnozy w odniesieniu do obszaru funkcjonalnego w gminie Lasowice Wielkie:

- (subregionalny) obszar funkcjonalny to obszar pokrywający się z obszarem Subregionu Północnego Opolszczyzny (Kluczbork-Namysłów-Olesno),
- gmina Lasowice Wielkie wchodzi w obręb obszaru funkcjonalnego Subregionu Północnego Opolszczyzny, w tym wiejskiego i przyrodniczego obszaru funkcjonalnego,
- gmina Lasowice Wielkie znajduje się na Obszarze Strategicznej Interwencji Subregion Północny określonej w *Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego 2030*.

RYСУNEK 2. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO [ŹRÓDŁO: STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO 2030].

4. STREFA SPOŁECZNA

Współczesny rozwój warunkuje wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego, czyli umiejętności i kompetencji mieszkańców oraz ich zdolności do współpracy i działania na rzecz wspólnego dobra.

Diagnoza sytuacji społecznej podzielona została na kilka części obejmujące głównie zagadnienia demograficzne oraz społeczne:

- ludność i procesy demograficzne obejmujące liczbę ludności, strukturę ludności i trendy demograficzne: dynamikę ludności (przyrost rzeczywisty ludności) oraz ruch naturalny (przyrost naturalny) i wędrownkowy (saldo migracji);
- edukacja i wychowanie obejmująca sieć placówek oświatowych, dostępność form opieki i wychowania oraz systemu organizacji świadczenia tego rodzaju usług oraz wyniki uzyskane w ogólnopolskich egzaminach;
- politykę społeczną obejmującą pomoc społeczną, ochronę zdrowia i gospodarkę mieszkaniową;
- bezpieczeństwo publiczne obejmujące podmioty i instytucje realizujące zadania z zakresu bezpieczeństwa, przestępczość i bezpieczeństwo w ruchu drogowym;
- kapitał społeczny obejmujący aktywność obywatelską, liczbę i działalność organizacji pozarządowych, frekwencję w wyborach;
- kultura i dziedzictwo kulturowe obejmujące instytucje kultury i ich działalność, obiekty zabytkowe, lokalne dziedzictwo niematerialne;
- sport, rekreacja i turystyka obejmujące liczbę i rodzaj klubów sportowych, infrastrukturę sportowo-rekreacyjną, atrakcyjność i ruch turystyczny.

4.1. Ludność i procesy demograficzne

4.1.1. Liczba ludności

W 2021 roku liczba mieszkańców gminy Lasowice Wielkie liczyła **6 416 osób** (GUS). Najwięcej mieszkańców posiada sołectwo **Chocianowice (1 057)**, **Laskowice (812)**, **Jasienie (800)** i **Chudoba (693)**, co łącznie stanowi ponad 50% mieszkańców gminy Lasowice Wielkie. Natomiast **najmniej liczne** pod względem liczby ludności są sołectwa: **Oś (60 os.)** i **Szumirad (168 os.)**.

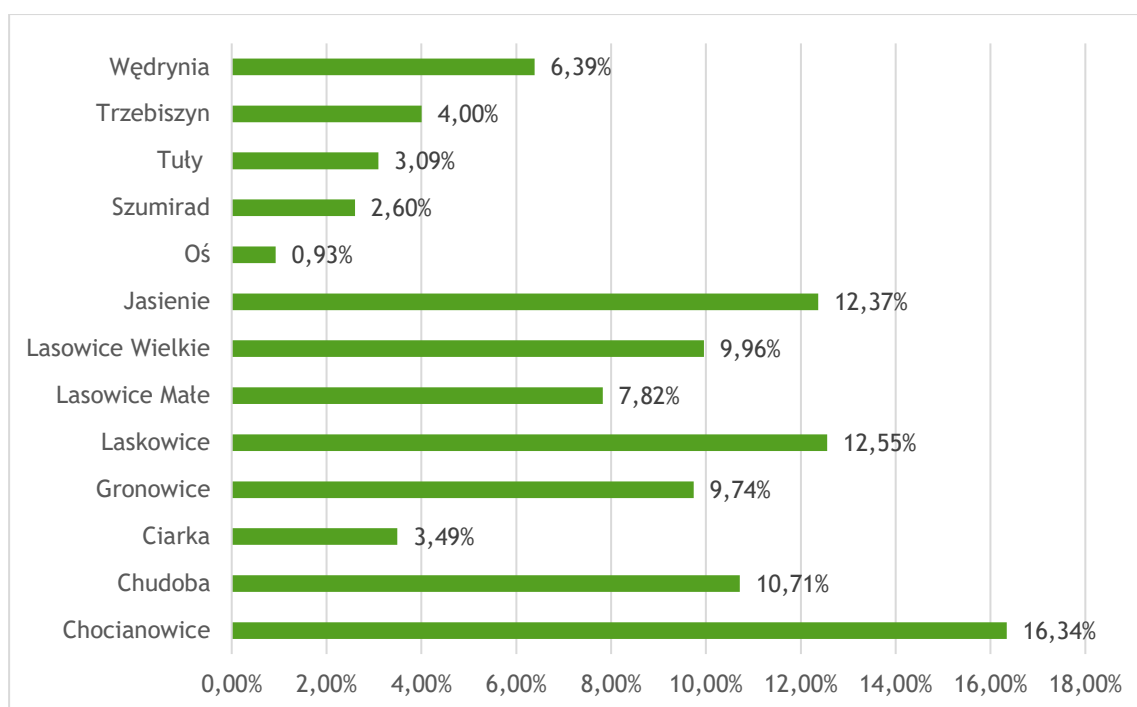
TABELA 3. POWIERZCHNIA, LICZBA LUDNOŚCI I GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA GMINY LASOWICE WIELKIE W ROKU 2021 W PODZIALE NA SOŁECTWA

Lp.	Nazwa sołectwa	Liczba mieszkańców [os.]	Gęstość zaludnienia [os./km ²]	Powierzchnia [km ²]
1.	Chocianowice	1 057	55	19,22
2.	Chudoba	693	26	26,47
3.	Ciarka	226	45	4,98
4.	Gronowice	630	46	13,79
5.	Laskowice	812	49	16,54
6.	Lasowice Małe	506	22	22,93

Lp.	Nazwa sołectwa	Liczba mieszkańców [os.]	Gęstość zaludnienia [os./km ²]	Powierzchnia [km ²]
7.	Lasowice Wielkie	644	29	22,21
8.	Jasienie	800	44	18,10
9.	Oś	60	30	1,98
10.	Szumirad	168	6	29,48
11.	Tuły	200	9	21,53
12.	Trzebiszyn	259	68	3,83
13.	Wędrynia	413	44	9,39

[Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych gminy i Raportu o stanie gminy Lasowice Wielkie za rok 2021]

Pod względem powierzchni sołectwo Szumirad (29,48 km²) jest największe i stanowi 14% powierzchni gminy Lasowice Wielkie. Najmniejszym zaś powierzchniowo sołectwem w gminie Lasowice Wielkie jest sołectwo Oś (2,76 km²). Największą gęstość zaludnienia w gminie Lasowice Wielkie mają sołectwa: Trzebiszyn (68 os/km²), Chocianowice (55 os/km²), Laskowice (49 os/km²), a najmniejszą sołectwa: Szumirad (6 os/km²) i Tuły (9 os/km²).

RYSUNEK 3. LICZBA LUDNOŚCI GMINY LASOWICE WIELKIE W 2021 R. W PODZIALE NA SOŁECTWA [ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GMINY].

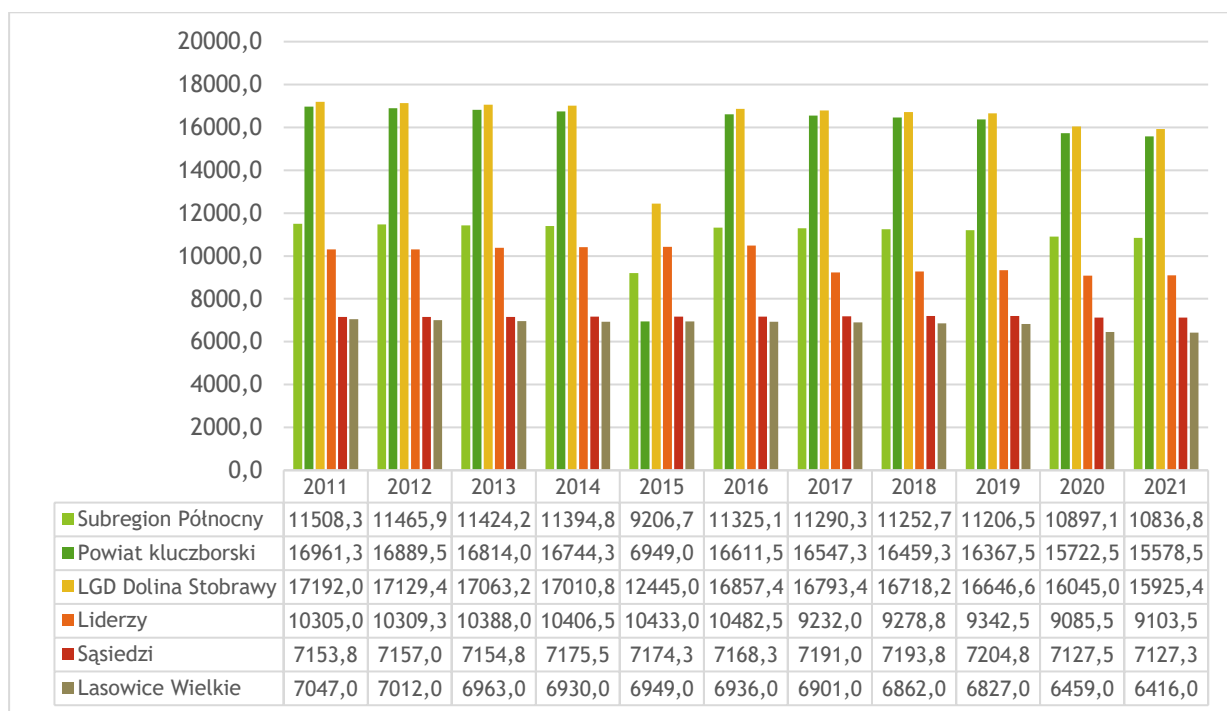
W gminie Lasowice Wielkie zamieszkuje 0,68% mieszkańców województwa opolskiego i 10,30% powiatu kluczborskiego. Gmina zajmuje 2,24% powierzchni województwa opolskiego i 24,76% powierzchni powiatu kluczborskiego.

TABELA 4. POWIERZCHNIA I LICZBA LUDNOŚCI GMINY LASOWICE WIELKIE W ROKU 2021 NA TLE JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH

Lp.	Jednostka	Liczba ludności [os.]	Odsetek ludności zamieszkującej gminę Lasowice Wielkie [%]	Powierzchnia [km ²]	Odsetek powierzchni gminy Lasowice Wielkie [%]
1.	Województwo Opolskie	948 583	0,68%	9 412	2,24%
2.	Subregion północny	162 552	3,95%	2457	8,59%
3.	Powiat kluczborski	62 314	10,30%	852	24,76%
4.	LGD „Dolina Stobrawy”	79 627	8,06%	1093	19,30%
5.	Liderzy	36 414	17,62%	357	59,10%
6.	Sąsiedzi	28 509	22,51%	533	38,15%

[Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL]

Na przestrzeni 11 lat mamy do czynienia z systematycznym spadkiem liczby mieszkańców gminy Lasowice Wielkie, w ciągu tego okresu nastąpił bezwzględny spadek o 631 osób, co stanowi ok. 9% w stosunku do roku 2011. Na tle wybranych jednostek porównawczych tj. województwa opolskiego, subregionu północnego, powiatu kluczborskiego oraz gmin należących do LGD "Dolina Stobrawy" gmina Lasowice Wielkie prezentuje się bardzo niekorzystnie, bowiem w analogicznym okresie liczba ludności w województwie opolskim spadła o 6,45%, subregionu północnego o 5,84%, powiatu kluczborskiego o 8,15%, gmin należących do LGD "Dolina Stobrawy" o 7,37%. Największa różnica występuje w porównaniu z „sąsiadami”, gdzie spadek wynosił 0,37%. Wzrost liczby ludności wystąpił jedynie wśród liderów w Skarbmierzu – o 824 osoby, co stanowi ok. 10,8%.

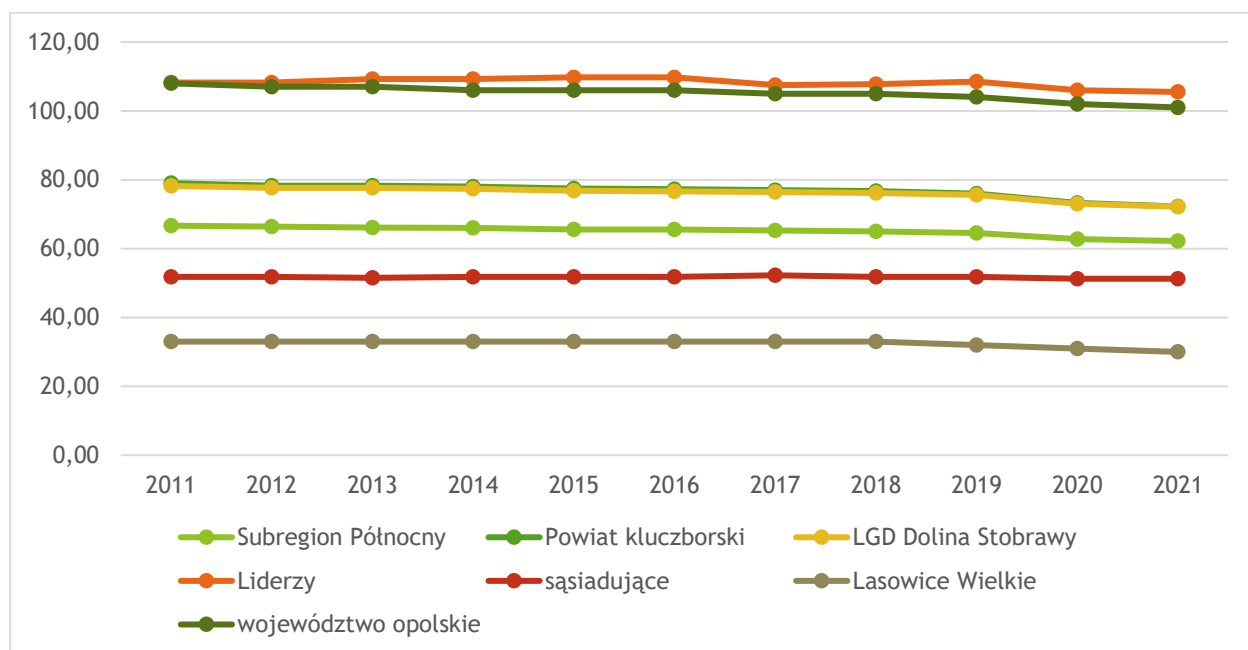
RYSUNEK 4. ZMIANA WIELKOŚCI LICZBY MIESZKAŃCÓW W LATACH 2011-2021 W GMINIE LASOWICE WIELKIE NA TLE JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH [ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE GUS BDL].

TABELA 5. GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA GMINY LASOWICE WIELKIE W ROKU 2011 I 2021 NA TLE JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH

Lp.	Jednostka	Gęstość zaludnienia [osoba/km ²]		Dynamika zmian	Zmiana
		2011	2021		
1.	Województwo Opolskie	108	101	-6,48%	-7
2.	Subregion północny	67	62	-6,70	-5
3.	Powiat kluczborski	79	72	-8,54	-7
4.	LGD "Dolina Stobrawy"	78	72	-7,67	-6
5.	Liderzy	108	106	-2,54	-2
6.	Sąsiedzi	52	51	-0,97	-1
7.	Lasowice Wielkie	33	30	-9,09	-7

[Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL]

Gmina Lasowice Wielkie (30 os/km²) charakteryzuje się znacznie niższą gęstością zaludnienia niż wszystkie porównywane jednostki, w szczególności jest niższa niż w województwie opolskim (101 os/km²) i wśród liderów (106 os/km²), a w powiecie kluczborskim (72 os/km²) i LGD Dolina Stobrawy(78 os/km²).

RYСУNEK 5. GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA W GMINIE LASOWICE WIELKIE W LATACH 2011-2021 NA TLE JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH [ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS BDL].

4.1.2. Przyrost naturalny i migracje

Obserwowane trendy w strukturze demograficznej badanej populacji stanowią ważne źródło informacji o tym, jak może wyglądać struktura danej społeczności w przyszłości. W kontekście struktury ludności ważna jest wiedza o kształtowaniu się takich wskaźników jak saldo ruchu naturalnego oraz saldo ruchu wędrownego, które mają wpływ na przyrost ludności w gminie. Saldo ruchu naturalnego (przyrost

naturalny) wskazuje na różnicę pomiędzy liczbą urodzin żywych, a liczbą zgonów. Natomiast saldo ruchu wędrownego (saldo migracji) wskazuje na różnicę pomiędzy wymeldowaniem mieszkańców z terenu gminy, a zameldowaniem nowych mieszkańców.

Przyglądając się wartościom **przyrostu naturalnego** w gminie Lasowice Wielkie na przestrzeni ostatnich lat, możemy zaobserwować wahania tego wskaźnika. Cały okres w latach 2011-2021 przyrost naturalny na 1000 osób był ujemny.

Porównując wartość **przyrostu naturalnego na 1000 osób w roku 2021** do województwo opolskiego (-6,20), subregionu północnego (-5,89), powiatu kluczborskiego (-6,71), LGD „Dolina Stobrawy” (-4,32), sąsiadów (-5,55) można zauważyć, że **w gminie Lasowice Wielkie wartość ta była również niekorzystna (-4,97)**. Najlepszy wskaźnik był wśród liderów i wynosił -2,02.

RYСУNEK 6. SALDO RUCHU NATURALNEGO (PRZYROST NATURALNY NA 1000 OS.) ORAZ SALDO RUCHU WĘDRÓWKOWEGO (MIGRACJI) W LATACH 2011-2021 W GMINIE LASOWICE WIELKIE [ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS BDL].

Natomiast przyglądając się wartościom **salda migracji (na 1000 osób) na przestrzeni ostatnich lat, możemy zaobserwować w gminie Lasowice Wielkie niewielkie wahania tego wskaźnika**. Początkowo w roku 2011 saldo naturalne było ujemne (-1,8), w roku 2015 osiągnęło równowagę (0,0), by następnie przez okres 4 lat przyjmować wartości na przemian dodatnie i ujemne. Od roku 2020 saldo migracji przyjmuje wartości ujemne.

W roku 2021 w gminie Lasowice Wielkie saldo migracji na 1000 osób osiągnęło wartość ujemną (-3,6) i jest to wynik gorszy niż w województwie opolskim (-1,5) i subregionie północnym (-2,85). W roku 2021

ujemne saldo migracji (na 1000 osób) wystąpiło także w powiecie kluczborskim (-4,8) i LGD „Dolina Stobrawy”. Dodatkowo saldo ruchu wędrownego wystąpiło wśród liderów (3,95) i u sąsiadów (2,78).

4.1.3. Struktura ludności

Wiedza na temat struktury wiekowej mieszkańców stanowi ważną kwestię w kontekście wyzwań stojących przed polityką społeczną gminy i instytucjami publicznymi funkcjonującym na terenie gminy, służącymi zaspokojeniu potrzeb poszczególnych grup (np. szkoły, przedszkola). Warto zatem dokonać analizy tej struktury z wykorzystaniem podziału na ekonomiczne grupy wiekowe odpowiadające zdolności do pracy.

Poszczególne przedziały wiekowe przyjęto według metodologii: wiek przedprodukcyjny (0-17 lat), produkcyjny (18-59 lat kobiety i 18-64 lat mężczyźni) oraz poprodukcyjny (60 lat i więcej w przypadku kobiet oraz 65 lat i więcej w przypadku mężczyzn).

Analiza wartości zestawionych na wykresie poniżej pozwala stwierdzić, iż struktura wiekowa mieszkańców gminy Lasowice Wielkie według ekonomicznych grup wiekowych nie odbiega szczególnie mocno od struktury dla województwa opolskiego, subregionu północnego, gmin LGD „Dolina Stobrawy”, powiatu kluczborskiego, liderów i sąsiadów, ale niekorzystny jest mały procent osób w wieku przedprodukcyjnym.

W 2021 roku **najmniej osób w wieku przedprodukcyjnym było w gminie Lasowice Wielkie - 15,59% mieszkańców** nie ukończyło 18 roku życia. Najwięcej osób w tym wieku było wśród liderów i sąsiadów. Największa negatywna dynamika zmian występowała w powiecie kluczborskim.

Dużo więcej, bo **20,00%** z całkowitej populacji mieszkańców gminy Lasowice Wielkie, stanowiły osoby starsze, powyżej 60 roku życia dla kobiet i powyżej 65 roku życia dla mężczyzn, czyli **w wieku poprodukcyjnym**. **Najmniejsza jest tu dynamika zmian**, bo wynosi -13,74 przy wartości -34,80 w powiecie kluczborskim. Najmniej osób w wieku poprodukcyjnym jest wśród liderów – 18,46%, a najwięcej w województwie opolskim (23,46%) i powiecie kluczborskim (23,35%).

Najwięcej mieszkańców gminy Lasowice Wielkie to osoby w wieku produkcyjnym (64,42%) i **jest to wartość najwyższa wśród porównywanych jednostek**. Tu również jest **najmniejsza dynamika zmian**, bo wynosi zaledwie -2,80 przy wartości -8,43 w województwie opolskim. Najmniej osób w wieku produkcyjnym występuje wśród sąsiadów (58,25%).

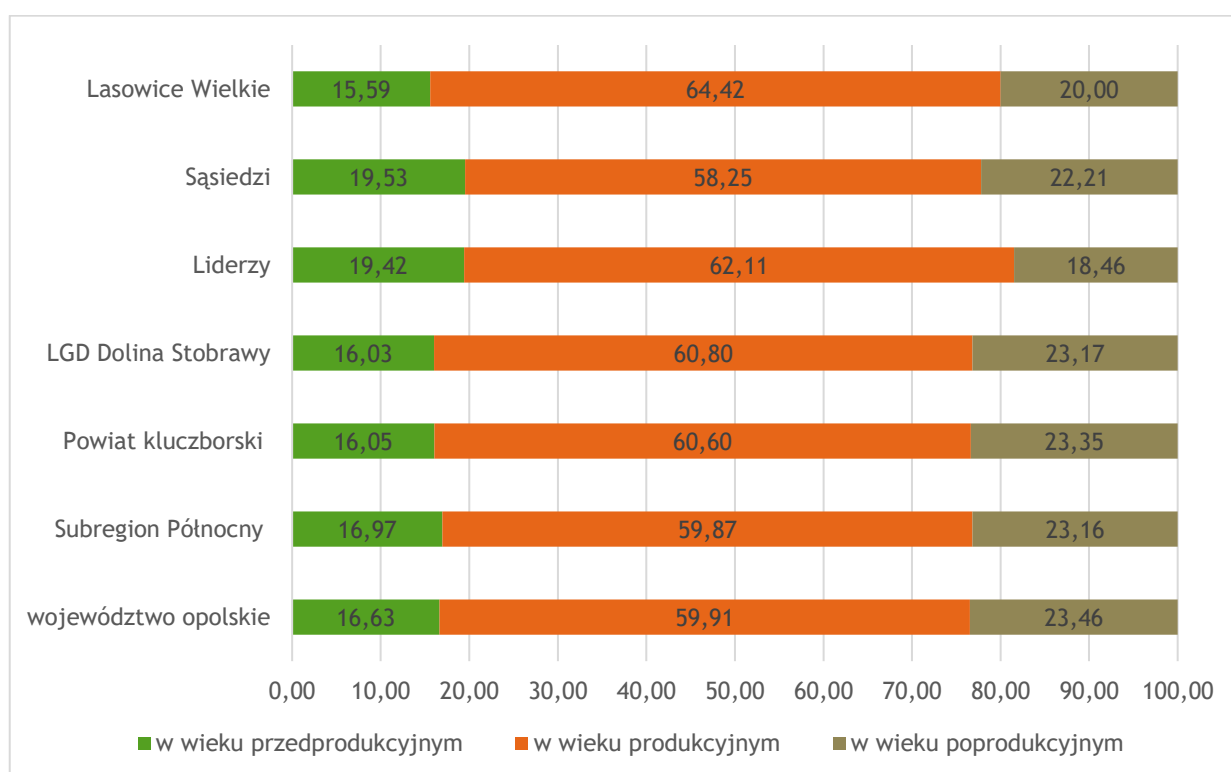
TABELA 6. ZMIANY W STRUKTURZE LUDNOŚCI GMINY LASOWICE WIELKIE (PORÓWNANIE ROKU 2011 I 2021 NA TLE JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH)

Lp	Jednostka	Osoby w wieku przedprodukcyjnym			Osoby w wieku produkcyjnym			Osoby w wieku poprodukcyjnym		
		2011	2021	zmiana	2011	2021	zmiana	2011	2021	zmiana
1.	Województwo Opolskie	16,80%	16,63%	-0,98%	65,42 %	59,91 %	-8,43%	17,78 %	23,46 %	31,95 %
2.	Subregion północny	17,51%	16,97%	-3,07%	65,13 %	59,87 %	-8,07%	17,36 %	23,16 %	33,37 %
3.	Powiat kluczborski	17,17%	16,05%	-6,49%	65,51 %	60,60 %	-7,50%	17,32 %	23,35 %	34,80 %
4.	LGD "Dolina Stobrawy"	17,00%	16,03%	-5,71%	65,41 %	60,80 %	-7,04%	17,60 %	23,17 %	31,70 %

Lp	Jednostka	Osoby w wieku przedprodukcyjnym			Osoby w wieku produkcyjnym			Osoby w wieku poprodukcyjnym		
		2011	2021	zmiana	2011	2021	zmiana	2011	2021	zmiana
5.	Liderzy	17,83%	19,42%	8,91%	65,96 %	62,11 %	-5,83%	16,21 %	18,46 %	13,91 %
6.	Sąsiedzi	18,38%	19,53%	6,25%	62,23 %	58,25 %	-6,38%	19,39 %	22,21 %	14,57 %
7.	Lasowice Wielkie	16,15%	15,59%	-3,48%	66,27 %	64,42 %	-2,80%	17,58 %	20,00 %	13,74 %

[Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL]

Analizując strukturę ludności według ekonomicznych grup wieku by mieć pełen obraz tego zjawiska na badanej populacji, należy również dokonać analizy wartości współczynnika obciążenia demograficznego, który jest z nim nierozzerwalnie związany. Obrazuje on relację pomiędzy określonymi grupami wiekowymi w danej populacji.

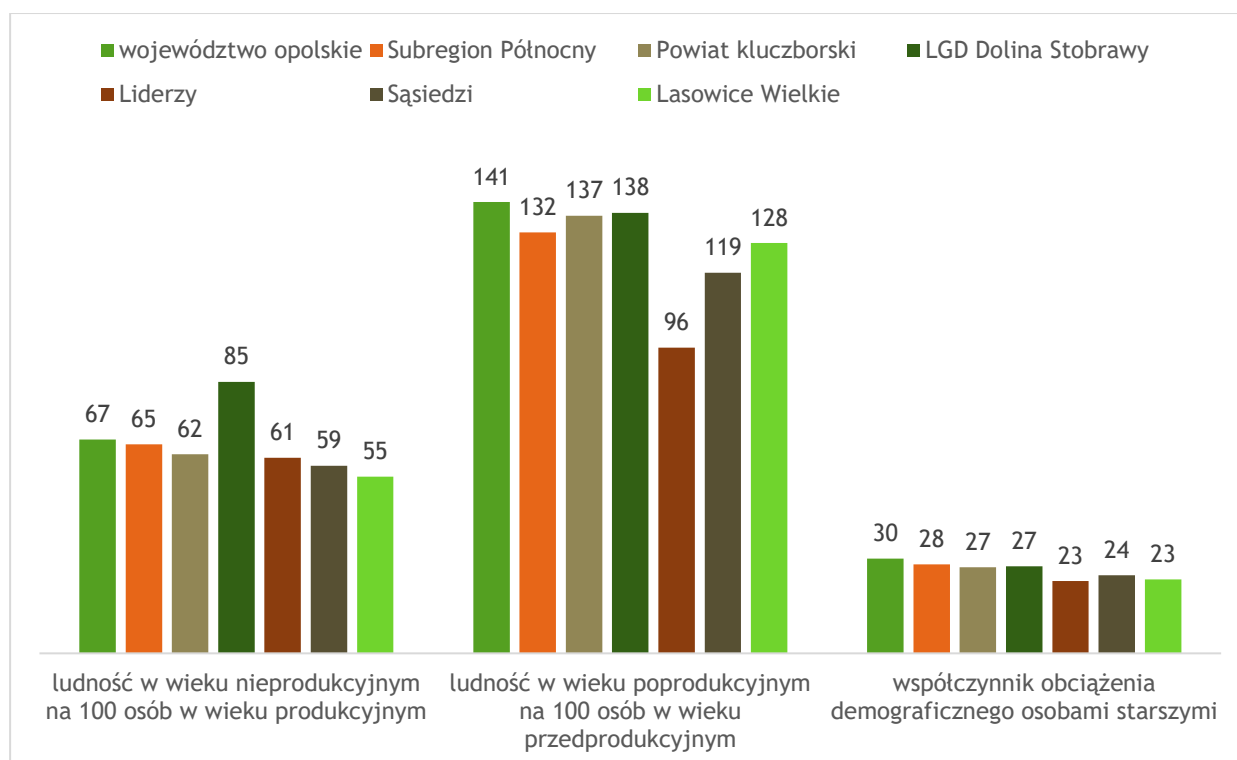
RYСУNEK 7. STRUKTURA MIESZKAŃCÓW WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU W GMINIE LASOWICE WIELKIE W ROKU 2021 NA TLE WYBRANYCH JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH [ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS BDL].

Na tle wybranych jednostek porównawczych w gminie Lasowice Wielkie w 2021 r. *wskaznik: ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym* **przyjął najmniejszą wartość** i wyniósł 55, **co nie jest korzystne**.

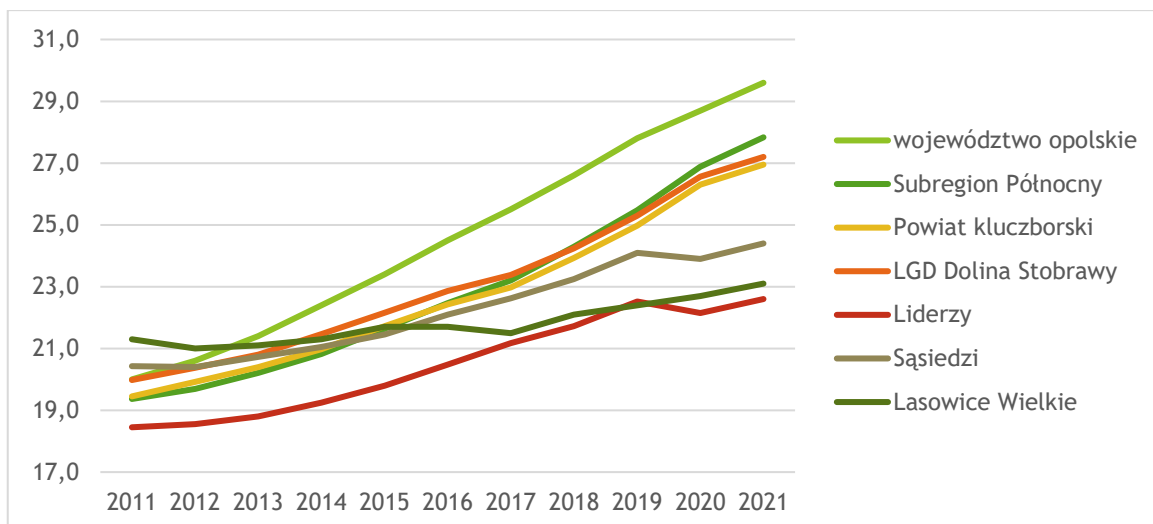
Z kolei **obciążenie osób w wieku przedprodukcyjnym osobami w wieku poprodukcyjnym wyniosło 128** (*wskaznik: ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym*). Im mniejsze są jego wartości tym lepiej. Wynik ten jest **wynikiem lepszym na tle średniej dla województwa opolskiego**

(141) i LGD „Dolina Stobrawy” (138). Najlepiej jednak wypadli Liderzy, gdzie na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przypadało subregion północny 96 osób w wieku poprodukcyjnym.

Ostatnim analizowanym wskaźnikiem jest ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – tzw. **obciążenie demograficzne osobami starszymi**. Im większa jego wartość, tym gorzej. Obciążenie osób w wieku produkcyjnym, osobami starszymi, na emeryturze i rencie w gminie Lasowice Wielkie w roku 2021 wynosi 23 i razem z Liderami **jest jednym najlepszych wyników w odniesieniu do pozostałych jednostek porównawczych**.

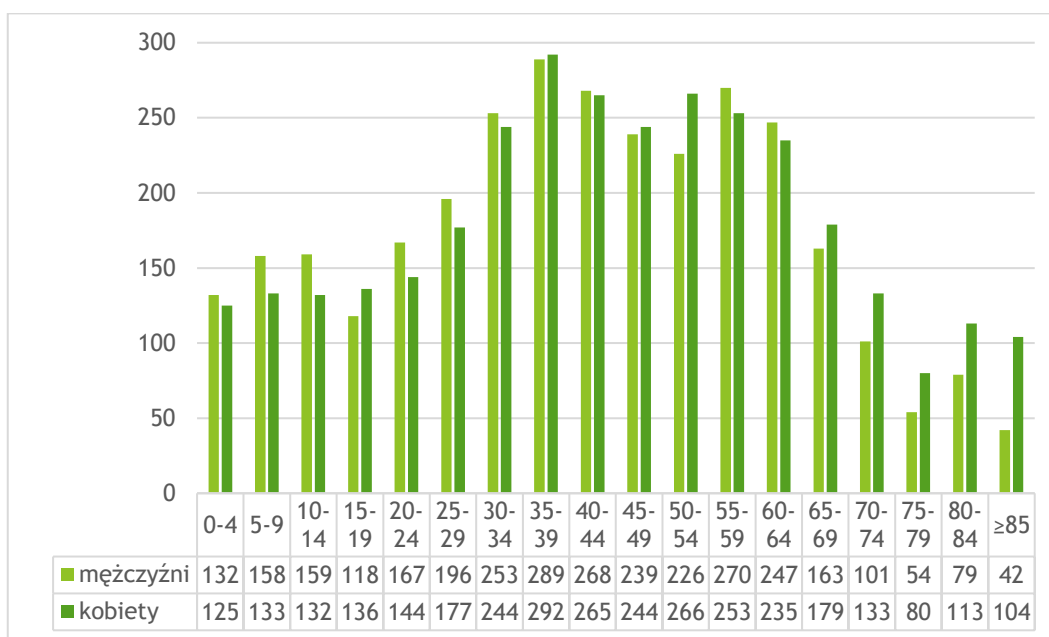

RYСУNEK 8. WSKAŹNIKI OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO NA TERENIE GMINY LASOWICE WIELKIE W ROKU 2021 NA TLE WYBRANYCH JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH [ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS BDL].

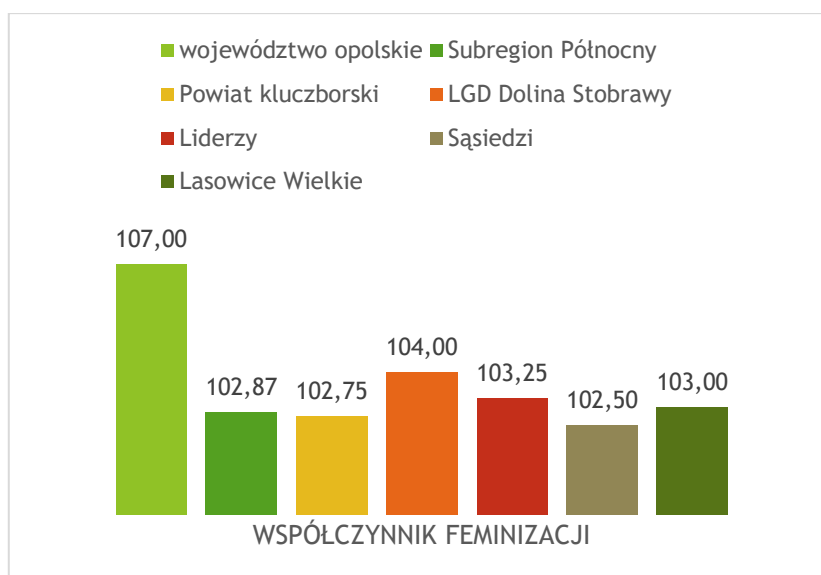
RYSUNEK 9. WSKAŹNIK OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO OSOBAMI STARSZYMI W GMINIE LASOWICE WIELKIE W LATACH ROKU 2011-2021 NA TLE JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH [ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS BDL].

Wszystkie badane jednostki charakteryzowały się wzrostem obciążenia demograficznego w latach 2011-2021 ale **gmina Lasowice Wielkie ma najmniejszą dynamikę wzrostu tego wskaźnika.**

RYSUNEK 10. WIEK I PŁEĆ MIESZKAŃCÓW GMINY LASOWICE WIELKIE W ROKU 2021 [ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS BDL].

Widoczna jest wyraźna **nadwyżka mężczyzn nad liczbą kobiet do 34 roku życia**, natomiast szczególnie **wśród starszych roczników (≥ 65 lat) widoczna jest znaczna nadwyżka kobiet nad liczbą mężczyzn.** Wskaźnikiem opisującym strukturę ludności pod względem płci jest współczynnik feminizacji. Opisuje on liczbę kobiet, przypadających na 100 mężczyzn. **W gminie Lasowice Wielkie w 2021 roku na 100 mężczyzn przypadają 103 kobiety.** Gmina pod tym względem przyjmuje wartości porównywalne w odniesieniu do wszystkich pozostałych jednostek, poza województwem opolskim (107).

RYSUNEK 2. WSPÓŁCZYNNIK FEMINIZACJI NA TERENIE GMINY LASOWICE WIELKIE W ROKU 2021 NA TLE WYBRANYCH JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH [ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS BDL].

4.1.4. Prognoza

Średnia długość życia mieszkańców Polski będzie się wydłużać, na co wskazują prognozy ONZ i EUROSTAT. Wg danych GUS prognozowana liczba osób w powiecie kluczborskim w wieku poprodukcyjnym w roku 2030 (≥60 lat dla kobiet i ≥65 lat dla mężczyzn) będzie wynosić 21,46% mieszkańców, w roku 2040 szacuje się, że będzie wynosić 24,57% mieszkańców oraz w roku 2050 – 28,59% mieszkańców.

Należy się zatem spodziewać, że także na terenie gminy Lasowice Wielkie proces starzenia się społeczeństwa zacznie mieć jeszcze większe znaczenie.

Prezentację przewidywanych kierunków zmian w liczbie mieszkańców gminy oparto na podstawie „Prognozy ludności gmin na lata 2017-2030” opublikowanej przez GUS w 2017 roku⁶.

TABELA 7. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA DLA GMINY LASOWICE WIELKIE DO 2030 ROKU WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU

Lp.	Wiek	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1.	przedprodukcyjny	1 085	1 096	1 105	1 095	1 103	1 098
1.1	kobiety	514	511	519	517	528	525
1.2	mężczyźni	571	585	586	578	575	573
2.	produkcyjny	4 095	4 015	3 922	3 862	3 789	3 725
2.1	kobiety	1 925	1 895	1 838	1 791	1 745	1 715
2.2	mężczyźni	2 170	2 120	2 084	2 071	2 044	2 010

⁶ Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030 (<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosc/prognoza-ludnosc-gmin-na-lata-2017-2030-opracowanie-eksperymentalne,10,1.html>)

Lp.	Wiek	2025	2026	2027	2028	2029	2030
3.	poprodukcyjny	1 541	1 577	1 630	1 668	1 703	1 743
3.1	kobiety	1 001	1 015	1 043	1 072	1 091	1 107
3.2	mężczyźni	540	562	587	596	612	636
4.	0-14	919	925	923	925	928	941
4.1	kobiety	437	446	444	441	439	443
4.2	mężczyźni	482	479	479	484	489	498
5.	15-59	3 999	3 934	3 862	3 793	3 727	3 654
5.1	kobiety	2 002	1 960	1 913	1 867	1 834	1 797
5.2	mężczyźni	1 997	1 974	1 949	1 926	1 893	1 857
6.	60+	1 803	1 829	1 872	1 907	1 940	1 971
6.1	kobiety	1 001	1 015	1 043	1 072	1 091	1 107
6.2	mężczyźni	802	814	829	835	849	864
7.	15-64	4 539	4 446	4 367	4 300	4 241	4 159
7.1	kobiety	2 280	2 220	2 176	2 135	2 111	2 074
7.2	mężczyźni	2 259	2 226	2 191	2 165	2 130	2 085
8.	65+	1 263	1 317	1 367	1 400	1 426	1 466
8.1	kobiety	723	755	780	804	814	830
8.2	mężczyźni	540	562	587	596	612	636
9.	80+	332	316	299	293	288	294
9.1	kobiety	212	203	194	195	193	194
9.2	mężczyźni	120	113	105	98	95	100
10.	łącznie	6721	6688	6657	6625	6595	6566
10.1	kobiety	3281	3267	3257	3245	3231	3219
10.2	mężczyźni	3440	3421	3400	3380	3364	3347

[Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych „Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030”, GUS]

Według prognozy struktura wieku mieszkańców gminy Lasowice Wielkie w 2030 r. będzie wyglądała następująco: 16,72% osób w wieku przedprodukcyjnym, 56,73% osób w wieku produkcyjnym i 26,54% osób w wieku poprodukcyjnym.

TABELA 8. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA GMINY LASOWICE WIELKIE NA TLE JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH DO 2030 ROKU WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU

Lp.	Jednostka	Liczba mieszkańców [os.]		Zmiana	Dynamika zmian
		2020	2030		
1.	Województwo Opolskie	975 701	918 868	-56 833	-5,82%
2.	Subregion północny	167 411	158 758	-8 653	-5,17%
3.	Powiat kluczborski	65 307	61 420	-3 887	-5,95%
4.	LGD "Dolina Stobrawy"	82 927	78 264	-4 663	-5,62%
5.	Liderzy	42 252	42 410	158	0,37%

Lp.	Jednostka	Liczba mieszkańców [os.]		Zmiana	Dynamika zmian
		2020	2030		
6.	Sąsiedzi	28 583	27 926	-657	-2,30%
7.	Lasowice Wielkie	6862	6566	-296	-4,31%

[Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych „Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030”, GUS]

Prognoza demograficzna w ujęciu analizowanych jednostek porównawczych wskazuje, że spadek liczby mieszkańców będzie dotyczył zarówno województwa opolskiego, całego subregionu północnego, jak i LGD „Dolina Stobrawy” i sąsiadów. Jedyny wyjątek stanowią gminy w grupie „Liderzy”, która zanotują niewielki wzrost liczby mieszkańców.

Podobnie jak w przypadku gminy Lasowice Wielkie, następować będzie spadek liczby i udziału osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym w stosunku do osób w wieku poprodukcyjnym.

Prognozy demograficzne wskazują na kontynuację negatywnych trendów dla gminy Lasowice Wielkie: spadek liczby mieszkańców, starzenia się społeczeństwa, utrwalenia ujemnego przyrostu naturalnego, ujemnego salda migracji, wzrastającego udziału liczby osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do pozostałych grup wiekowych.

TABELA 9. PROGNOZA RUCHU NATURALNEGO I SALDA MIGRACJI DLA GMINY LASOWICE WIELKIE DO 2030 ROKU

Lp.	Rok	Ludność [os.]	Urodzenia	Zgony	Napływ wewnętrzny	Odływ wewnętrzny	Saldo migracji	Emigracja zagraniczna/ Imigracja zagraniczna
1.	2025	6 721	49	75	43	42	+1	14/7
2.	2026	6 688	46	71	41	42	-1	14/7
3.	2027	6 657	45	71	42	41	+1	14/8
4.	2028	6 625	44	70	41	41	0	14/8
5.	2029	6 595	44	69	41	40	+1	14/8
6.	2030	6 566	41	66	41	39	+2	14/8

[Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych „Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030”, GUS]

Według prognozy struktura w roku 2030 będzie charakteryzowała się ujemnym przyrostem naturalnym. Natomiast saldo migracji wewnętrzne oszacowane jest jako dodatnie w latach 2026-2027 i wynoszące +2 w roku 2030. Prognozowana emigracja zagraniczna według prognoz przeważa nad imigracją lecz imigracja prognozowana do tej pory jako marginalna może ulec zmianie, na co może mieć wpływ znaczący napływ ludności w związku z sytuacją na Ukrainie.

4.1.5. Podsumowanie

Po przeprowadzeniu analizy uwarunkowań demograficznych można wysnuć poniższe wnioski:

- a) Na przestrzeni 11 lat mamy do czynienia z **systematycznym spadkiem liczby mieszkańców gminy Lasowice Wielkie**, w ciągu tego okresu **nastąpił bezwzględny spadek o 631 osób, co stanowi ok. 9% w stosunku do roku 2011**. Przyczyną tego zjawiska jest **ujemny przyrost naturalny**, ale pogłębia je

znaczące, przeważnie ujemne **saldo migracji**. Zjawisko to występuje w całym województwie ale gmina Lasowice wypada niekorzystnie pod tym względem do porównywanych jednostek.

- b) **widoczny jest proces starzenia się mieszkańców gminy Lasowice Wielkie** – 20% z całkowitej populacji mieszkańców gminy Lasowice Wielkie stanowiły osoby starsze (powyżej 60 roku życia dla kobiet i powyżej 65 roku życia dla mężczyzn) czyli osoby w wieku poprodukcyjnym i odsetek ten systematycznie rośnie chociaż wolniej w porównaniu do średniej województwa opolskiego. W gminie Lasowice Wielkie w roku 2021 wskaźnik **obciążenia demograficznego osobami starszymi** wyniósł 23, co jest jednym z najlepszych wyników wśród porównywanych jednostek (woj. opolskie – 30, powiat kluczborski – 27,8). Jednak perspektywy gminy Lasowice Wielkie nie są korzystne pod tym względem ponieważ gmina wyróżnia się **najmniejszą liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym - 15,59% mieszkańców** nie ukończyło 18 roku życia i największą liczbą osób w wieku produkcyjnym, co w najbliższych latach może znacząco pogorszyć wskaźnik obciążenia demograficznego.
- c) **Prognozy demograficzne** wskazują, podobnie jak dla całego województwa, na **kontynuację negatywnych trendów**: spadek liczby mieszkańców, starzenie się społeczeństwa, utrwalenie ujemnego przyrostu naturalnego, wzrastający udział liczby osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do pozostałych grup wiekowych. Według prognozy w roku 2030 i kolejnych będzie występował ujemny przyrost naturalny. Natomiast saldo migracji oszacowane jest jako nieznacznie dodatnie w roku 2030. Dodatkowo imigracja zagraniczna może ulec zwiększeniu, na co może mieć wpływ znaczący napływ ludności w związku z sytuacją na Ukrainie.

Wyzwaniem dla gminy Lasowice Wielkie na kolejne lata związanym z polityką publiczną i programami odpowiadającymi na potrzeby mieszkańców oraz trendami demograficznymi jest wzrost zapotrzebowania na usługi dedykowane osobom starszym (np. usługi opiekuńcze i pozostałe w zakresie ochrony zdrowia), a także zmiany w przestrzennych i konsumenckich zachowaniach ludności. Dla seniorów kluczowe są warunki związane z mobilnością i dostępnością przestrzenną do usług.

Wyzwaniem dla gminy będzie również realizacja działań przyciągających nowych mieszkańców, w szczególności stworzenie korzystnych warunków dla osób młodych, aby poprawić wskaźnik salda migracji i osłabić niekorzystne trendy demograficzne.

4.2. Edukacja i wychowanie

Zapewnienie powszechnego dostępu do edukacji na różnych szczeblach jest obligatoryjne, jednak ogromne znaczenie w efektywności kształcenia ma jego jakość. W kontekście oferty edukacyjnej dostępnej na terenie danej gminy, jest to o tyle ważne, gdyż często jej wysoka jakość i dostępność, bywa kluczową determinantą wyboru miejsca zamieszkania dla osób chcących się przeprowadzić. Opieka żłobkowa i przedszkolna pozwala rodzicom na lepsze godzenie pracy zawodowej i życia prywatnego i może mieć decydujące znaczenie w ułatwieniu powrotu kobiet na rynek pracy. Opieka ta może również wpływać na zwiększenie dzietności poprzez zapewnienie sprawniejszego systemu opieki nad dzieckiem. Natomiast szkoły na terenach wiejskich są instytucjami nie tylko edukacyjnymi, ale często zapewniającymi integrację środowisk mieszkańców.

Poniżej przedstawiono stan i dostępność oferty edukacyjnej gminy Lasowice Wielkie, w podziale na poszczególne etapy kształcenia.

4.2.1. Sieć placówek oświatowych

Na terenie gminy Lasowice Wielkie działa aktualnie w ramach dwóch zespołów szkolno-przedszkolnych: 6 przedszkoli i 6 szkół podstawowych. Na terenie gminy nie funkcjonuje żaden żłobek.

Zespół Szkolno - Przedszkolny w Lasowicach Wielkich zrzesza 6 placówek oświatowych. We wszystkich placówkach zespołu w 2021 r. kształciło się łącznie 269 dzieci i młodzieży. W skład Zespołu wchodzi:

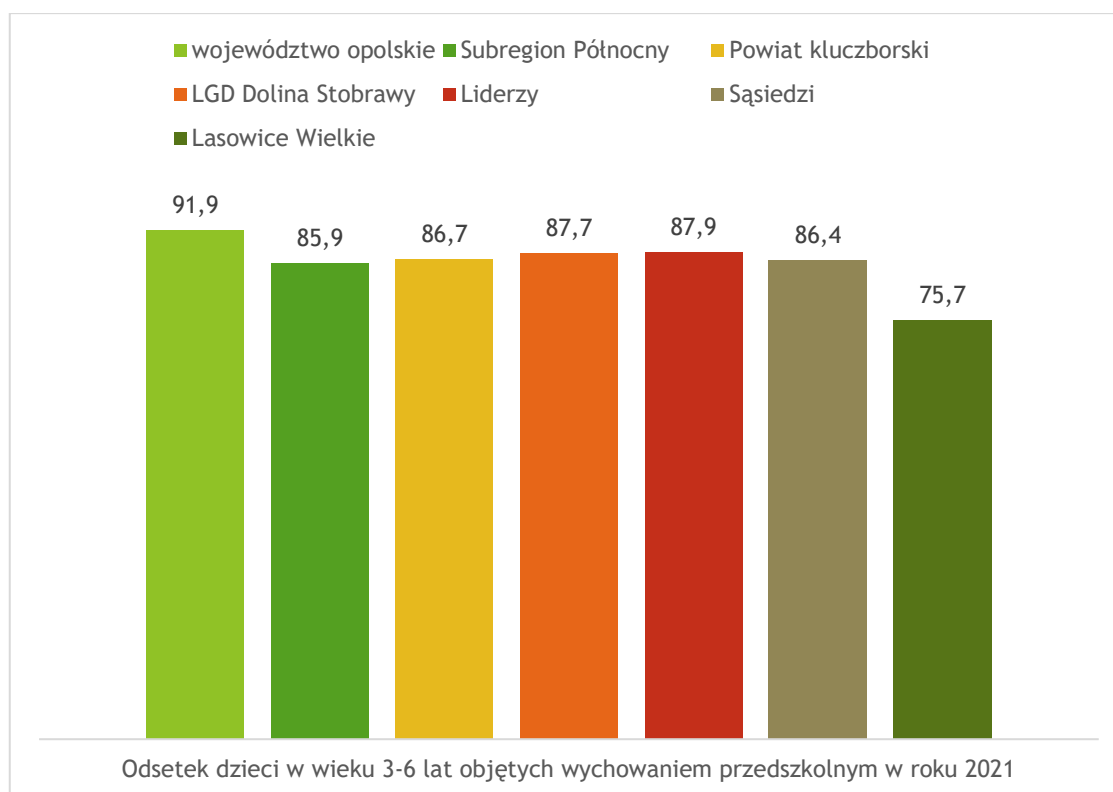
- przedszkole samorządowe w Chudobie,
- przedszkole samorządowe w Laskowicach,
- przedszkole samorządowe w Lasowicach Wielkich,
- szkoła podstawowa w Chudobie,
- szkoła podstawowa w Laskowicach,
- szkoła podstawowa im. M. Kopernika w Lasowicach Wielkich.

RYСУNEK 3. PRZEDSZKOLE SAMORZĄDOWE W CHUDOBIE I LASKOWICACH [ŹRÓDŁO: LASOWICEWIELKIEOPOLSKIE.SZKOLNA.NET]

Zespół Szkolno - Przedszkolny w Chocianowicach zrzesza 6 placówek oświatowych. We wszystkich placówkach zespołu w 2021 r. kształciło się łącznie 286 dzieci i młodzieży. W skład Zespołu wchodzi:

- przedszkole samorządowe w Chocianowicach,
- przedszkole samorządowe w Gronowicach,
- przedszkole samorządowe w Jasieniu,
- szkoła podstawowa w Chocianowicach ,
- szkoła podstawowa w Gronowicach,
- szkoła podstawowa w Jasieniu.

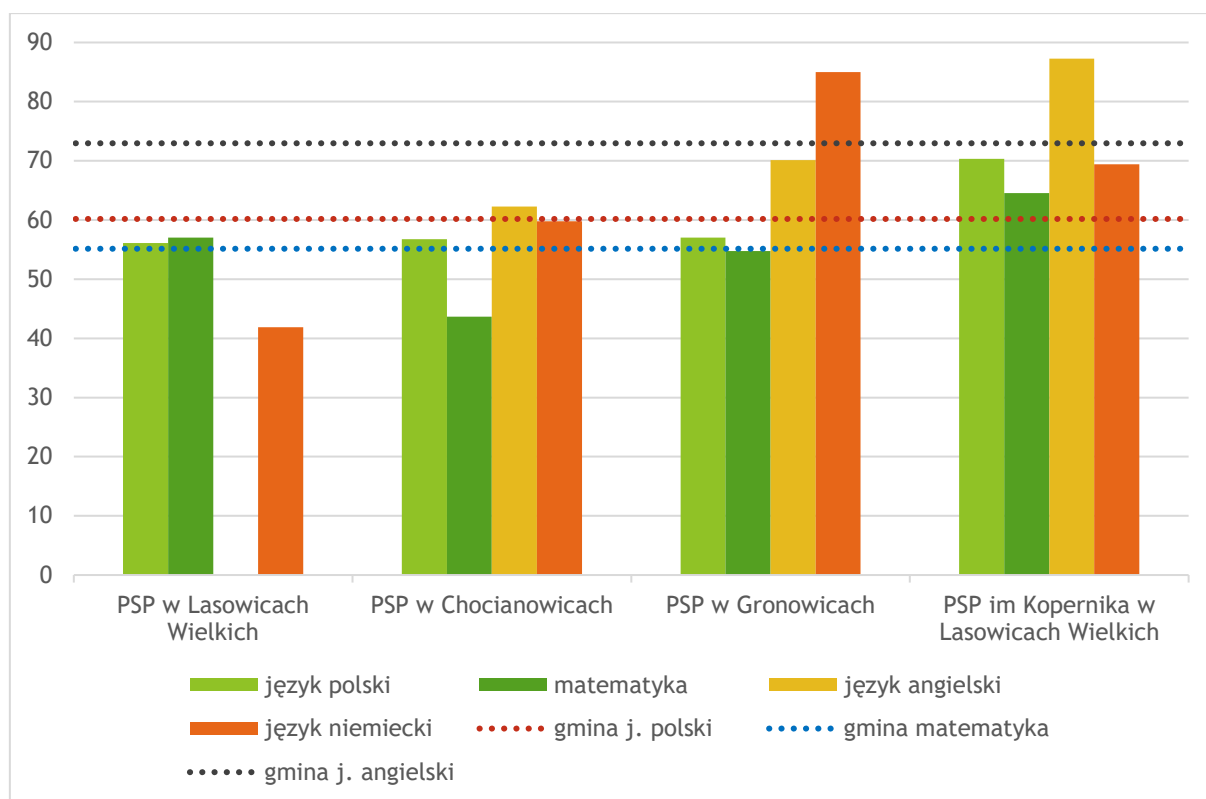

RYSUNEK 4. ODSETEK DZIECI W WIEKU 3-6 LAT OBJĘTYCH WYCHOWANIEM PRZEDSZKOLNYM W ROKU 2021 W GMINIE LASOWICE WIELKIE NA TLE WYBRANYCH JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH

Według GUS wychowaniem przedszkolnym w roku 2021 objęte były 214 dzieci. **Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym** wynosił **75,7%** (mniejszy o 1,3 pp. niż w roku 2020) i był **najgorszym wynikiem** w odniesieniu do jednostek porównawczych. Najwyższe wartości odsetka dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym były w LGD „Dolina Stobrawy” (87,9%) oraz w województwie opolskim (91,9%).

4.2.2. Wyniki uzyskane w ogólnopolskich egzaminach

Egzamin ósmoklasisty jest egzaminem obowiązkowym, co oznacza, że każdy uczeń musi do niego przystąpić, aby ukończyć szkołę. Wyniki egzaminu w poszczególnych placówkach oświatowych gminy Lasowice Wielkie prezentują poniższe rysunki świadczące o **wysokim poziomie nauczania**, często lepszym niż średnia wojewódzka czy krajowa.

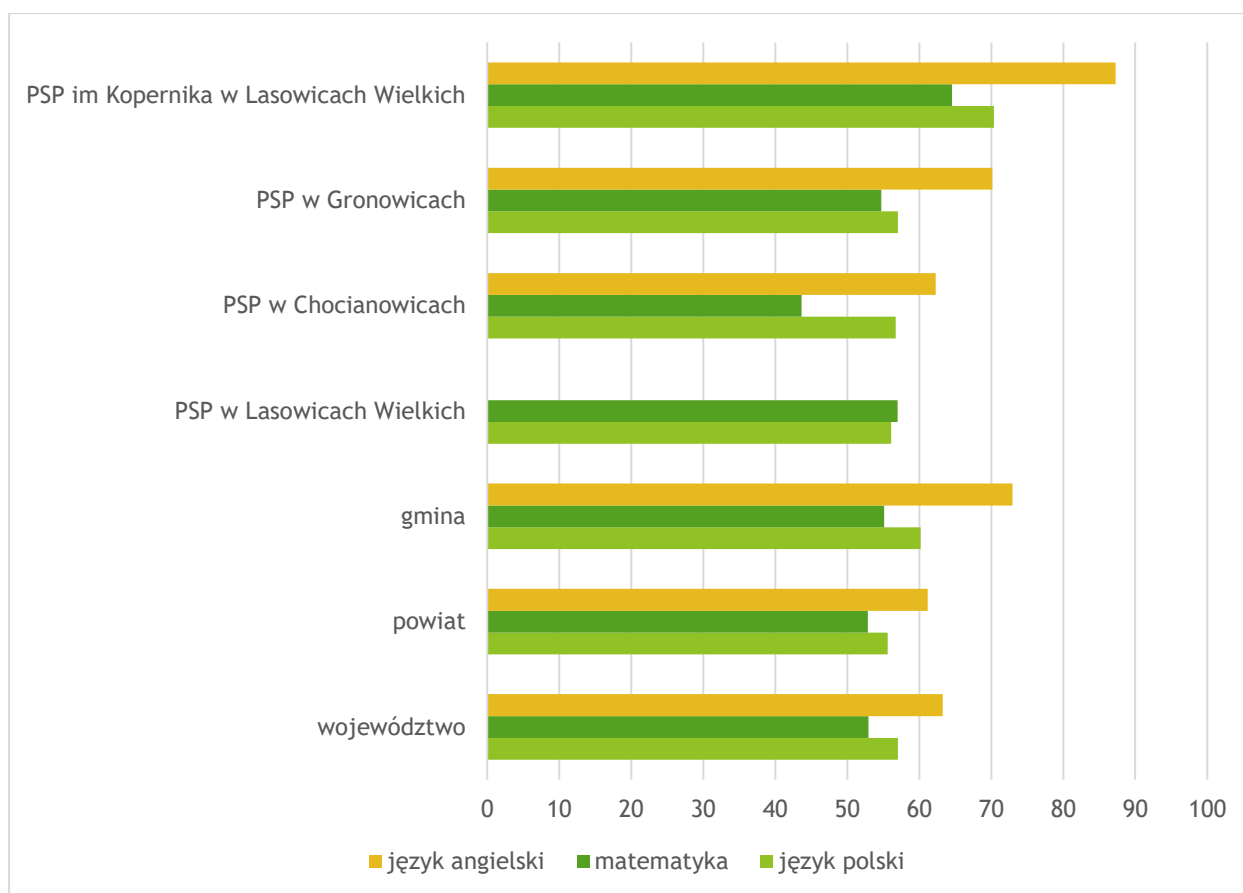

RYСУNEK 14. ŚREDNIE WYNIKI SZKÓŁ Z EGZAMINU ÓSMOKLASISTY W GMINIE LASOWICE WIELKIE W 2021 ROKU NA TLE ŚREDNIEJ DLA GMINY [ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE OKE WE WROCŁAWIU].

Na wykresie poniżej zestawiono te wyniki w podziale na przedmioty oraz średni wynik ogółem dla szkoły, dla powiatu kluczborskiego, gminy oraz dla województwa. W 2022 roku Publiczna Szkoła podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Lasowicach Wielkich uzyskała najlepsze wyniki egzaminu z języka polskiego uzyskując wynik 70,35%, który jest wyższy zarówno od średniej gminy 60,18%, jak i średniej wojewódzkiej 57,05%.

W 2022 roku Publiczna Szkoła podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Lasowicach Wielkich uzyskała najlepsze wyniki egzaminu z matematyki uzyskując wynik 64,57%, który jest wyższy zarówno od średniej gminy 55,14%, jak i średniej wojewódzkiej 52,97%.

W 2022 roku Publiczna Szkoła podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Lasowicach Wielkich uzyskała najlepsze wyniki egzaminu z języka angielskiego uzyskując wynik 87,28%, który jest wyższy zarówno od średniej gminy 72,96%, jak i średniej wojewódzkiej 63,285%.

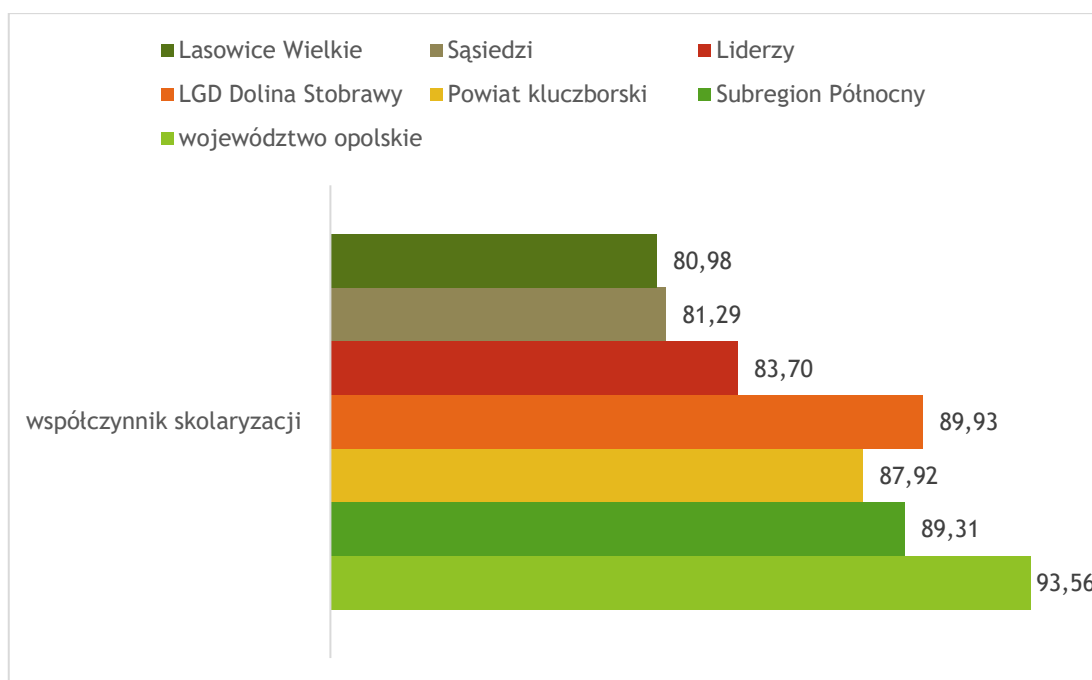

RYСУNEK 15. ŚREDNIE WYNIKI SZKÓŁ Z EGZAMINU ÓSMOKLASISTY W GMINIE LASOWICE WIELKIE W 2021 ROKU NA TLE WYBRANYCH JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH [ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE OKE WE WROCŁAWIU].

4.2.3. Współczynnik skolaryzacji

Kolejnym, istotnym wskaźnikiem jakości usług edukacyjnych na poziomie szkół podstawowych jest współczynnik skolaryzacji netto. Opisuje on relację liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego), na danym poziomie kształcenia, w danej grupie wiekowej, do liczby osób (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku odpowiadającej temu poziomowi nauczania.

Największe wartości współczynnika skolaryzacji występują w województwie opolskim (93,56%) i LGD „Dolina Stobrawy” (89,93%), a najmniejsze w Lasowicach Wielkich (80,98%) oraz w grupie Sąsiedzi (81,29%). Niższy wskaźnik skolaryzacji może wynikać m.in. z tego, że część dzieci zameldowanych w Polsce, kształci się za granicą, gdzie przebywa wraz z rodzicami lub iż część uczniów z obszarów wiejskich uczęszcza do szkół w miastach.

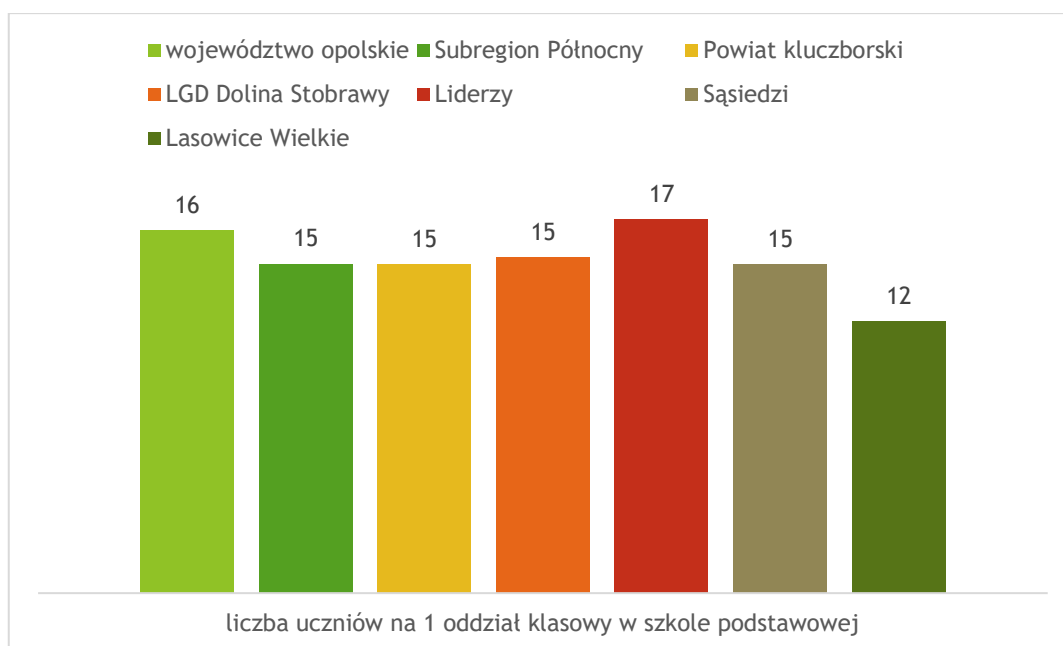
RYСУNEK 16. WARTOŚĆ WSPÓŁCZYNNIKA SKOLARYZACJI NETTO DLA SZKÓŁ PODSTAWOWYCH W GMINIE LASOWICE WIELKIE NA TLE WYBRANYCH JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH W ROKU 2021 [%].

4.2.4. Liczba dzieci w przeliczeniu na miejsca w placówkach

Według danych na 30 września 2021 r. (rok szkolny 2021/2022) do placówek oświatowych uczęszczało: 594 dzieci w szkołach oraz 237 dzieci w oddziałach przedszkolnych i przedszkolu. W stosunku do roku szkolnego 2020/2021 (ogólna liczba uczniów wynosiła 852) w przedszkolu i szkołach prowadzonych przez gminę Lasowice Wielkie ogólna liczba dzieci zmniejszyła się o 21 uczniów.

W kontekście efektywności nauczania korzystna jest niewielka liczebność klas na poziomie szkół podstawowych. W małych klasach nauka jest efektywniejsza, niż w dużych, gdyż nauczyciel może poświęcić więcej indywidualnego czasu na pracę nad każdym uczniem z osobna, niż gdy uczniów w klasie jest znacznie więcej. W przypadku gminy Lasowice Wielkie mamy do czynienia z korzystną strukturą wielkości oddziałów klasowych – w 2021 roku było to średnio 12 uczniów przypadających na 1 oddział klasowy w szkole podstawowej.

Jest to najlepszy wynik na tle jednostek porównawczych. Zatem pod tym względem uczniowie szkół gminy Lasowice Wielkie mogą pochwalić się komfortowymi warunkami nauczania. Średnia liczba uczniów przypadająca na 1 oddział klasowy we wszystkich pozostałych jednostkach porównawczych wypadła gorzej (15 uczniów) ale różnica nie jest wielka. Jednakże przez zmniejszającą się ilość uczniów, zmniejsza się także subwencja oświatowa, co w efekcie może przełożyć się na gorsze warunki nauczania.

RYСУNEK 5. LICZBA UCZNIÓW PRZYPADAJĄCA NA 1 ODDZIAŁ KLASOWY W SZKOLE PODSTAWOWEJ W GMINIE LASOWICE WIELKIE NA TLE WYBRANYCH JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH W 2021 ROKU [ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE GUS BDL].

4.2.5. Podsumowanie

Z analizy w zakresie edukacji wynika, że:

- oświata i wychowanie na terenie gminy Lasowice Wielkie są jednym z mocnych punktów funkcjonowania samorządu - **warunki nauki są dobre i systematycznie poprawiane**,
- gmina Lasowice Wielkie utrzymuje wysoki poziom nauczania** w szkołach, a także zarządzania placówkami oświatowymi na swoim terenie już od wielu lat czego dowodem są wysokie wyniki egzaminów ósmoklasisty.

4.3. Polityka społeczna

4.3.1. Pomoc społeczna

Pomoc społeczną stanowią wszelkie działania mające na celu przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać poprzez wsparcie w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienia życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Głównym celem polityki społecznej jest pomoc w zaspokojeniu podstawowych potrzeb socjalno-bytowych oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców.

Instytucje pomocy społecznej

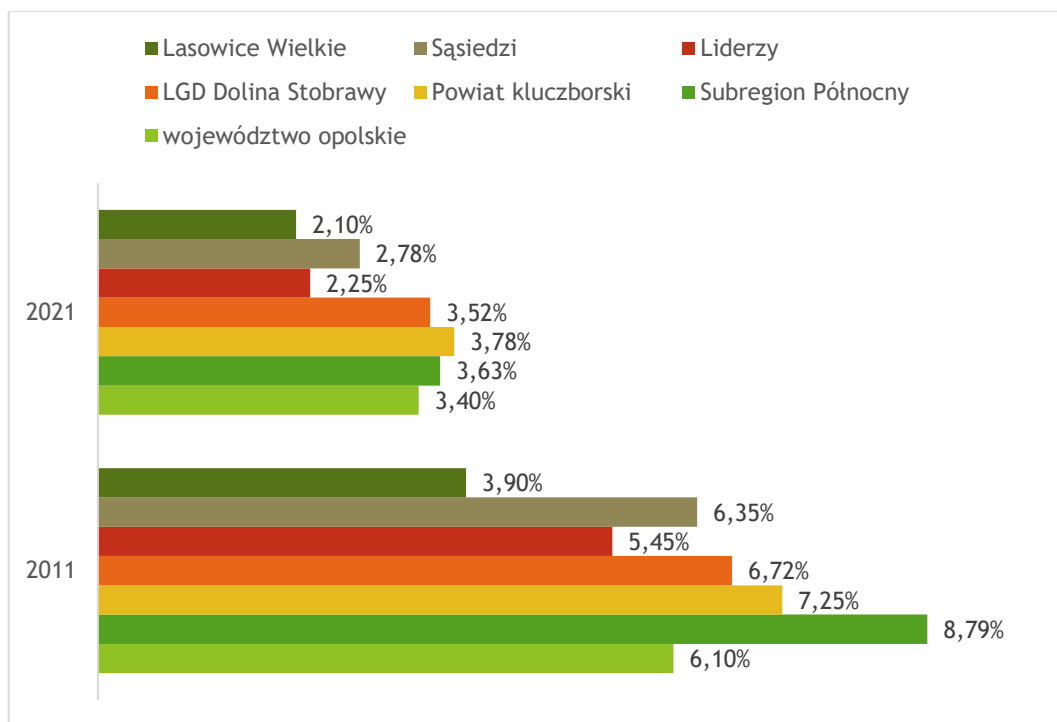
Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS) w Lasowicach Wielkich. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jest jednostką samorządu gminy Lasowice Wielkie. Ośrodek swym działaniem obejmuje cały obszar gminy. Obszar gminy podzielony jest na dwa rejony działania obsługiwane przez 2 pracowników socjalnych:

- rejon obejmuje sołectwa : Lasowice Małe, Trzebiszyn, Jasienie, Chocianowice, Ciarkę, Ciarkę Kolonię, Gronowice.
- rejon obejmuje sołectwa: Lasowice Wielkie, Oś, Tuły, Laskowice, Chudobę, Szumirad, Wędrynię⁷.

Ponadto w dawnym Lasowickim Domu Tolerancji i Kultury w Lasowicach Małych funkcjonuje dom dziecka.

4.3.2. Liczba osób objętych pomocą społeczną

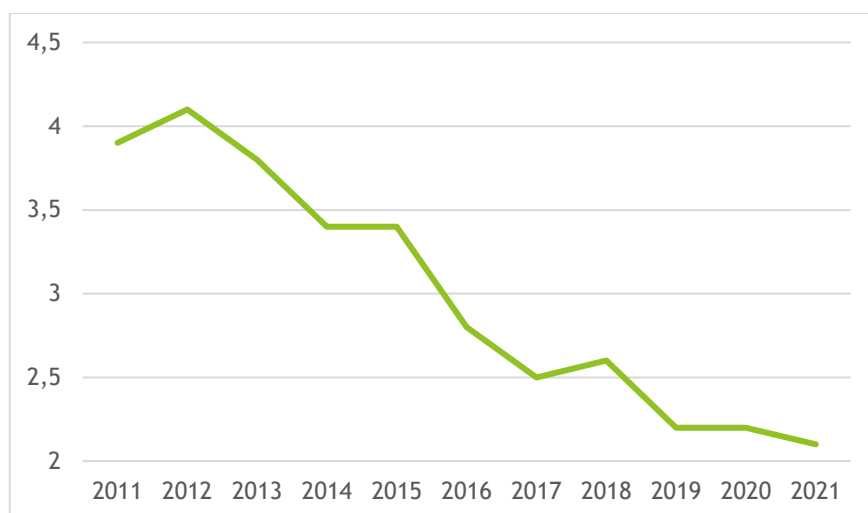
Jak wynika z danych Głównego Urzędu Statystycznego w gminie Lasowice Wielkie, jak i w pozostałych porównywanych obszarach, odsetek osób korzystających z pomocy społecznej **zmniejszył się** prawie dwukrotnie – z 3,90% w 2011 roku w gminie Lasowice Wielkie, do 2,10% w 2021 r. Jednakże zarówno w 2011 roku, jak i obecnie **odsetek osób korzystających z pomocy jest najmniejszy spośród wszystkich jednostek porównawczych.**

RYСУNEK 6. ODSETEK OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W LATACH 2011 I 2021 W GMINIE LASOWICE WIELKIE NA TLE WYBRANYCH JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH [ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS BDL].

Przyglądając się bliżej temu, jak na przestrzeni 11 lat (2011-2021) zmieniał się udział liczby osób będących beneficjentami pomocy społecznej w gminie Lasowice Wielkie można zaobserwować, iż odsetek ten od 2012 roku **systematycznie spada.**

⁷ Raport o stanie gminy Lasowice Wielkie za rok 2021

RYСУNEK 19. ODSETEK OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W LATACH 2011-2021 W GMINIE LASOWICE WIELKIE [ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS BDL].

4.3.3. Struktura powodów udzielania pomocy

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej udziela pomocy na podstawie decyzji administracyjnych w oparciu o przeprowadzone wywiady środowiskowe. W 2021 roku wydano 283 decyzje administracyjne. Spośród wziętych pod uwagę świadczeń **najwięcej osób skorzystało z nich ze względu na ubóstwo (81)**. Najwięcej analizowanych świadczeń przyznano mieszkańcom **wsí Laskowice**.

W poniższej tabeli analizowano tylko wybrane świadczenia - bez pomocy udzielanej bezrobotnym. Analizę dla osób bezrobotnych wykonano w kolejnych podrozdziałach na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy.

TABELA 10. LICZBA OSÓB, DLA KTÓRYCH PRZYZNANO ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE LASOWICE WIELKIE DLA WYBRANYCH KATEGORII W ROKU 2021

Lp.	Sołectwo	Ubóstwo	Bezradność	Alkoholizm i narkomania	Niepełnosprawność	Liczba wydanych „Niebieskich kart”	Liczba osób, dla których przyznano wybrane świadczenia z pomocy społecznej – ogółem
1.	Chocianowice	2	3	0	3	0	8
2.	Chudoba	6	2	0	8	1	17
3.	Ciarka	0	4	0	2	0	6
4.	Gronowice	1	4	0	0	0	5
5.	Laskowice	16	5	0	14	0	35
6.	Lasowice Małe	18	1	0	3	0	22
7.	Lasowice Wielkie	8	6	0	2	2	18
8.	Jasienie	10	6	0	4	1	21

Lp.	Sołectwo	Ubóstwo	Bezradność	Alkoholizm i narkomania	Niepełnosprawność	Liczba wydanych „Niebieskich kart”	Liczba osób, dla których przyznano wybrane świadczenia z pomocy społecznej – ogółem
9.	Oś	0	0	0	0	0	0
10.	Szumirad	0	3	0	1	0	4
11.	Tuły	9	1	0	1	0	11
12.	Trzebiszyn	4	0	0	0	0	4
13.	Wędrynia	7	0	0	0	0	7
	łącznie	81	35	0	38	4	158

[Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych gminy]

Alkoholizm i narkomania

W 2021 roku na terenie gminy Lasowice Wielkie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej **nie przyznał pomocy finansowej z tytułu alkoholizmu i narkomanii**, co wyróżnia gminę pod tym względem na tle innych jednostek.

Bezrobocie

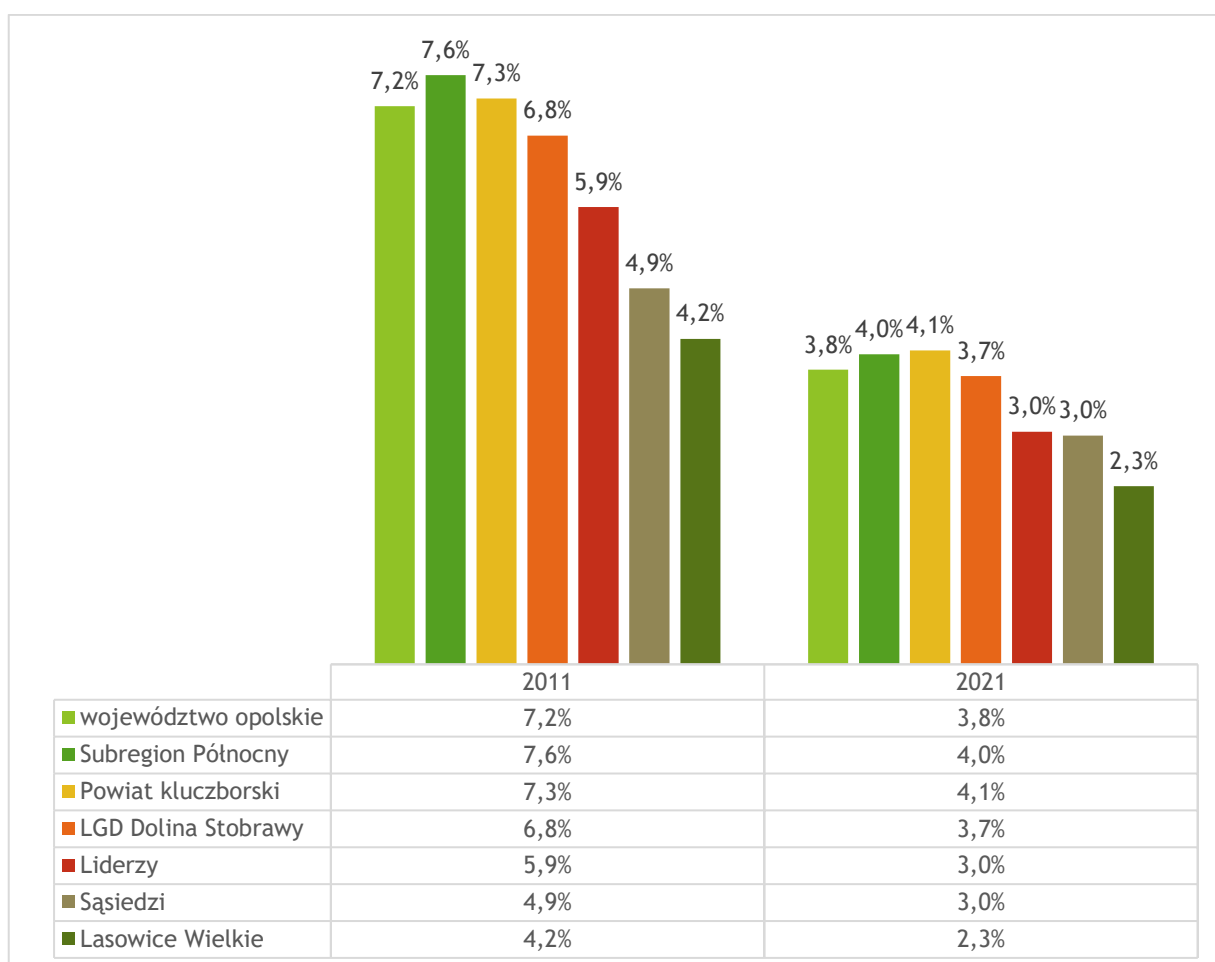
Kolejnym problemem społecznym, na który należy zwrócić uwagę jest problematyka bezrobocia oraz rynku pracy. W 2021 roku na terenie gminy Lasowice Wielkie zarejestrowanych było 95 osób bezrobotnych. Analizując dane w podziale na poszczególne miejscowości, można zauważyć, że Laskowice, Jasienie i Chocianowice charakteryzują się największą liczbą osób z problemem bezrobocia. Najlepiej wypada Ciarka i Oś, gdzie w roku 2021 było tylko po 1 osobie bez pracy. **Wśród zarejestrowanych bezrobotnych najwięcej było kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.**

TABELA 11. LICZBA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W POWIATOWYM URZĘDZIE PRACY W KLUCZBORKU W ROKU 2021 WEDŁUG MIEJSCOWOŚCI

Lp.	Sołectwo	Bezrobotni zarejestrowani w powiatowym urzędzie pracy w Kluczborku	Kobiety	Bez kwalifikacji zawodowych	Bezrobotni do 30 roku życia	Bezrobotni powyżej 50 roku życia	Długotrwale bezrobotni
1.	Chocianowice	12	11	2	5	1	8
2.	Chudoba	6	4	1	1	1	3
3.	Ciarka	1	1	0	0	0	0
4.	Gronowice	7	5	1	1	1	5
5.	Laskowice	14	9	4	5	3	10
6.	Lasowice Małe	10	6	7	3	2	8
7.	Lasowice Wielkie	9	6	2	1	3	6
8.	Jasienie	13	7	2	1	4	10

Lp.	Sołectwo	Bezrobotni zarejestrowani w powiatowym urzędzie pracy w Kluczborku	Kobiety	Bez kwalifikacji zawodowych	Bezrobotni do 30 roku życia	Bezrobotni powyżej 50 roku życia	Długotrwale bezrobotni
9.	Oś	1	1	1	0	0	1
10.	Szumirad	3	2	2	1	1	1
11.	Tuły	9	3	4	2	4	6
12.	Trzebiszyn	5	4	1	0	1	4
13.	Wędrynia	5	4	1	2	1	4
łącznie		95	63	28	22	22	66

[Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Kluczborku]

RYСУNEK 20. UDZIAŁ BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W LICZBIE LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM W GMINIE LASOWICE WIELKIE NA TLE WYBRANYCH JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH W 2011 I 2021 ROKU [ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS BDL].

Bezrobocie systematycznie spadało w ostatnich latach i jest to trend ogólnowojewódzki. W odniesieniu do udziału liczby bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (GUS) wskaźnik ten na przestrzeni 11 lat zmniejszył się o 50%.

Największy spadek zanotowano u sąsiadów (53,63%), u liderów (53,49%), w LGD Dolina Stobrawy (53,06%) i powiecie kluczborskim (51,28%). Mniejszy niż w Lasowicach Wielkich spadek zanotowano w subregionie północnym (46,97%) i w województwie opolskim (47,22%).

Odsetek bezrobotnych w gminie Lasowice Wielkie (2,3%) jest najmniejszy wśród porównywanych jednostek – mniejszy niż w województwie opolskim (3,8%) i Subregionie Północnym (4,0%) i powiecie kluczborskim (4,1%), u liderów (3,0%) i u sąsiadów (3,0%). **Podobna sytuacja miała miejsce także w roku 2011**, gdzie odsetek bezrobotnych był znacząco mniejszy w gminie Lasowice Wielkie niż średnia w województwie opolskim i pozostałych jednostkach.

4.3.4. **Ochrona zdrowia**

Usługi ochrony zdrowia i pomocy medycznej zajmują niezwykle ważne miejsce w systemie usług o charakterze publicznym. Dostępność tego typu placówek w miejscu zamieszkania istotnie przekłada się na warunki życia ludności, w tym na poczucie bezpieczeństwa.

Sama opieka zdrowotna realizowana jest za pomocą systemu opieki zdrowotnej. W systemie tym zasadnicze miejsce zajmują przychodnie zdrowia. Dostępność poradni specjalistycznej opieki zdrowotnej jest szczególnie ważna dla osób cierpiących na schorzenia przewlekłe i długotrwałe, dla matek z dziećmi czy osób starszych.

Placówki ochrony zdrowia

Na terenie gminy Lasowice Wielkie funkcjonują trzy placówki ochrony zdrowia:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „NZOZ „BIOMED” LASOWICE WIELKIE,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Medyk" Lasowice Małe,
- Poradnia Stomatologiczna Malinowski Antoni Grupowa Praktyka Lekarska w Lasowicach Małych.

Jednym ze wskaźników pozwalających na ocenę dostępności do usług medycznych jest liczba mieszkańców przypadająca na 1 przychodnię lekarską. Pod tym względem **gmina Lasowice Wielkie charakteryzuje się najgorszą wartością tego wskaźnika - w 2021 roku było to 3 208 osób przypadających na jedną tego typu placówkę.**

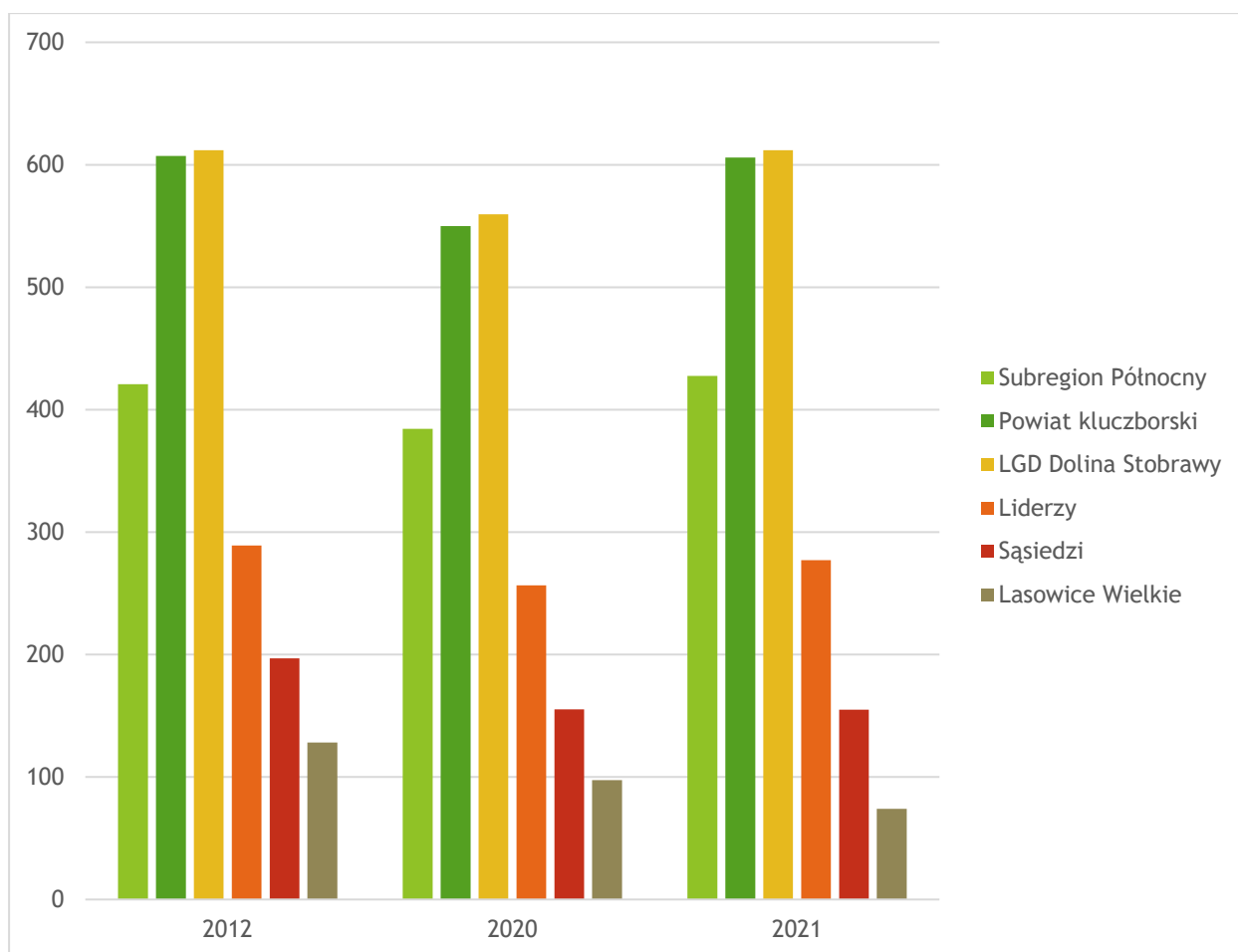
Najlepiej wypada pod tym względem LGD „Dolina Stobrawy”, gdzie na jedną przychodnię lekarską przypada 1 561 osób, następnie powiat kluczborski (1 598), województwo opolskie (1 824) oraz subregion północny (2 007). Gorzej wypadają sąsiedzi (2 193) i liderzy (2 428). W porównaniu do 2011 roku sytuacja w gminie Lasowice Wielkie uległa poprawie, ponieważ liczba mieszkańców przypadająca na jedną przychodnię zmniejszyła się o 316 osób, co mogło być spowodowane zmniejszającą się liczbą mieszkańców gminy.

RYSUNEK 21. LICZBA MIESZKAŃCÓW PRZYPADAJĄCYCH NA 1 PRZYCHODNIĘ LEKARSKĄ NA TLE WYBRANYCH JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH W 2011 I 2021 ROKU [ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS BDL].

Kolejny wskaźnik z obszaru usług medycznych to liczba udzielonych porad lekarskich w przeliczeniu na 100 osób. Interpretacja wskaźnika może być różna np. częste korzystanie z porad lekarskich może świadczyć o wysokim poziomie świadomości zdrowotnej mieszkańców ale też wysoka jego wartość może świadczyć o różnorodnych problemach zdrowotnych oraz złym stanie zdrowia ludności. W 2012 roku w gminie Lasowice Wielkie udzielono najmniej porad w przeliczeniu na 100 mieszkańców na tle wybranych jednostek porównawczych (128 porad). W porównaniu do roku 2012 liczba tych porad zmniejszyła się, co spotkało praktycznie każdą z analizowanych jednostek porównawczych, co było prawdopodobnie spowodowane pandemią Covid. We wszystkich analizowanych latach, w tym w roku 2021, na tle wybranych jednostek porównawczych, **w gminie Lasowice Wielkie udzielano najmniej porad w przeliczeniu na 100 mieszkańców.**

Interpretując zaobserwowane zależności w **kontekście świadomości mieszkańców o problemach zdrowotnych** przekładających się na liczbę udzielonych porad, można uznać, że **na tym tle gmina wypada niekorzystnie w porównaniu do pozostałych jednostek.** Z drugiej strony, niższa od pozostałych wartość tego wskaźnika może oznaczać, że mieszkańcy gminy Lasowice Wielkie nieco rzadziej chorują od statystycznego mieszkańca Opolszczyzny, subregionu północnego, powiatu kluczborskiego, LGD „Dolina Stobrawy”, liderów i sąsiadów lub też uczęszczają do lekarza rodzinnego poza terenem gminy.

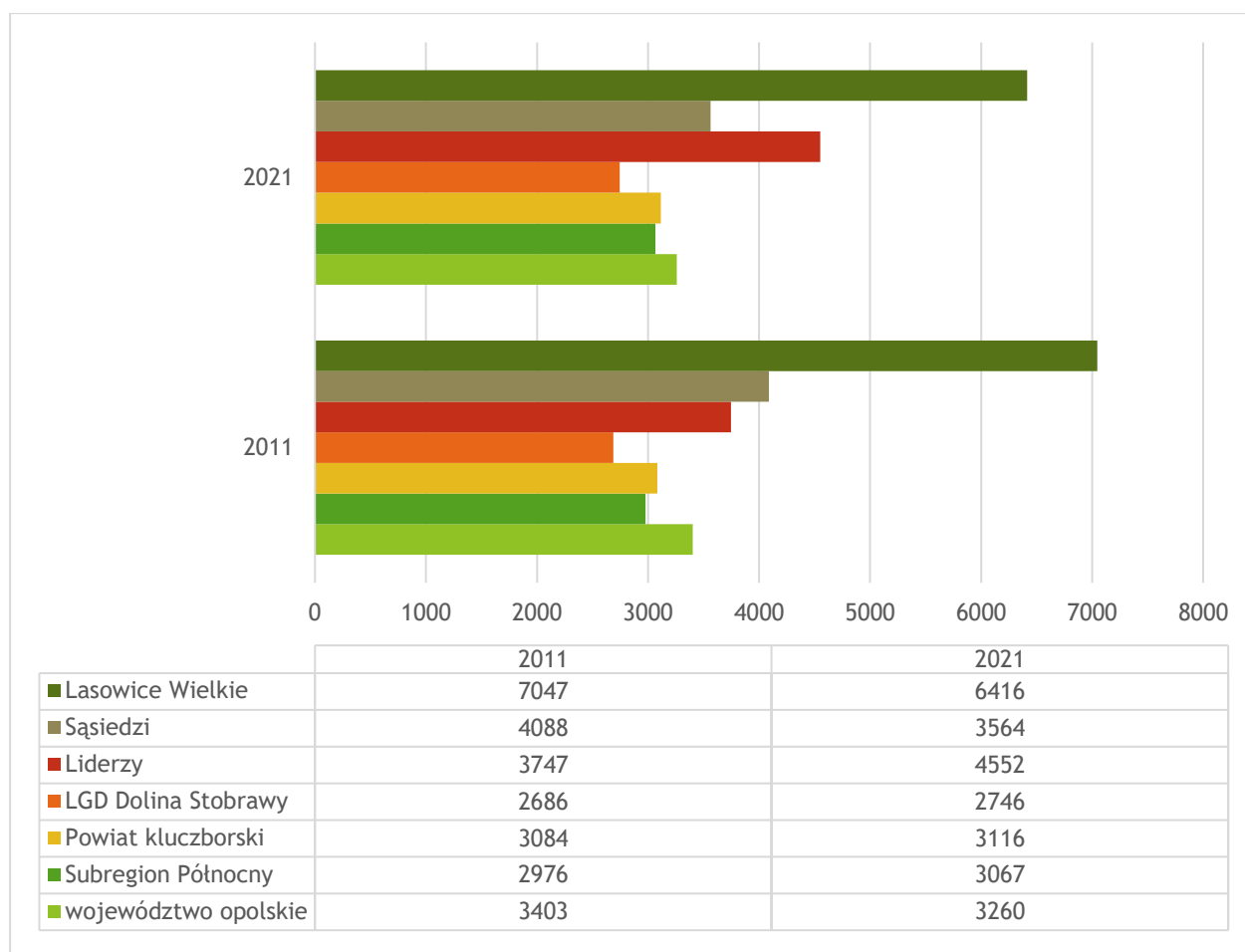
RYSUNEK 22. LICZBA UDZIELONYCH PORAD LEKARSKICH W PRZELICZENIU 100 OSÓB NA TLE WYBRANYCH JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH W 2012, 2020 I 2021 ROKU [ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS BDL].

Apteki

Wskaźnikiem oceny dostępności do usług aptecznych – podobnie jak w przypadku przychodni lekarskich – jest liczba mieszkańców przypadających na 1 aptekę. Pod tym względem gmina Lasowice Wielkie charakteryzuje się dużą liczbą osób przypadającą na tego typu placówkę – w roku 2021 było to 6 416 osób. W porównaniu do 2011 roku liczba ta zmniejszyła się o 631, co może być wynikiem zmniejszającej się liczby mieszkańców, a nie lepszej dostępności do aptek.

Gmina Lasowice Wielkie wypada zdecydowanie najslabiej pod kątem liczby mieszkańców przypadających na 1 aptekę na tle wszystkich jednostek porównawczych.

Najlepiej wypadają LGD „Dolina Stobrawy”, gdzie na jedną aptekę przypadało 2 746 osób, następnie subregion północny (3 067), powiat kluczborski (3 116), województwo opolskie (3 260), sąsiedzi (3 564) i liderzy (4 552).

RYSUNEK 27. LICZBA MIESZKAŃCÓW PRZYPADAJĄCYCH NA 1 APTEKĘ NA TLE WYBRANYCH JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH W 2011 I 2021 ROKU [ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS BDL].

4.3.5. Podsumowanie

Z analizy w zakresie polityki społecznej wynika, że:

w gminie Lasowice Wielkie występuje **spadkowy trend osób korzystających z pomocy społecznej**, odsetek takich osób **zmniejszył się** prawie dwukrotnie w ciągu 11 lat – z 3,90% w 2011 roku do 2,10% w 2021 r. Zarówno w 2011 roku, jak i obecnie **odsetek osób korzystających z pomocy jest najmniejszy spośród wszystkich jednostek porównawczych**,

- spośród wziętych pod uwagę świadczeń zdecydowanie **najwięcej osób** skorzystało z nich **ze względu na ubóstwo (81)**.
- w 2021 roku na terenie gminy Lasowice Wielkie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej **nie przyznał pomocy finansowej z tytułu alkoholizmu i narkomanii**, co wyróżnia gminę pod tym względem na tle innych jednostek,
- odsetek bezrobotnych w gminie Lasowice Wielkie (2,3%) jest najmniejszy wśród porównywanych jednostek** – mniejszy niż w województwie opolskim (3,8%) i Subregionie Północnym (4,0%) i powiecie kluczborskim (4,1%), u liderów (3,0%) i u sąsiadów (3,0%). **Podobna sytuacja miała miejsce także w roku 2011. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych najwięcej było**

kobiet i osób długotrwale bezrobotnych. Bezrobocie systematycznie spadało w ostatnich latach i jest to trend ogólnokrajowy.

- d) analizy dotyczące dostępności do usług medycznych i aptek wykazały, że gmina Lasowice Wielkie charakteryzuje się **najgorszymi wartościami wskaźników** – liczby mieszkańców przypadająca na 1 przychodzę lekarską (**w 2021 roku było to 3 208 osób**) i aptekę, ponadto na tle wybranych jednostek porównawczych w gminie Lasowice Wielkie **udzielono najmniej porad w przeliczeniu na 100 mieszkańców**. Interpretując zaobserwowane zależności w **kontekście zdrowia i świadomości mieszkańców** w tym zakresie, co przekłada się na liczbę udzielonych porad, można uznać, że **na tym tle gmina wypada niekorzystnie w porównaniu do pozostałych jednostek** lub też, że mieszkańcy uczęszczają do lekarza rodzinnego poza terenem gminy. Mało prawdopodobne jest, aby mieszkańcy rzadziej chorowali od statystycznego mieszkańca Opolszczyzny, subregionu północnego, powiatu kluczborskiego, LGD „Doliny Stobrawy”, liderów i sąsiadów.

Wyzwaniem jest zwrócenie bacznej uwagi na problemy osób ubogich, a także problem bezrobotnych kobiet i osób długotrwale bezrobotnych. Ważne jest także podniesienie świadomości mieszkańców w kontekście zdrowia i konieczności profilaktyki zdrowotnej.

4.4. Bezpieczeństwo publiczne

4.4.1. Przestępczość i zdarzenia drogowe

Na terenie gminy Lasowice Wielkie nie ma komisariatu Policji.

TABELA 12. PRZESTĘPSTWA I WYKROCZENIA W GMINIE LASOWICE WIELKIE W ROKU 2021

LICZBA PRZESTĘPSTW	LICZBA WYKROCZEŃ
24	51

[Źródło: Dane Komendy Komisariatu Policji w Kluczborku]

W roku 2021 liczba przestępstw wynosiła 24, a wykroczeń 51. Natomiast liczba zdarzeń drogowych była większa w roku 2019 oraz 2021, a w latach 2020 i 2022 wynosiła niewiele ponad 50 zdarzeń.

TABELA 13. LICZBA ZDARZEŃ DROGOWYCH NA TERENIE GMINY LASOWICE WIELKIE W LATACH 2019-2022

2019	2020	2021	2022
73	53	64	54

[Źródło: Raport o stanie gminy Lasowice Wielkie za rok 2022]

4.4.2. Interwencje straży pożarnej

Na terenie gminy Lasowice Wielkie działa 8 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych typu S, w tym trzy należące do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego tj. OSP Jasienie, OSP Chudoba i od niedawna OSP Laskowice.

Według danych Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej w gminie Lasowice Wielkie odnotowywano 105 interwencji straży pożarnej. Większość dotyczyła miejscowych zagrożeń (74%) tj. zdarzeń innych niż pożar wynikających z działań człowieka lub naturalnych sił przyrody, stwarzających zagrożenie dla zdrowia lub życia. W gminie Lasowice Wielkie odnotowano **najmniejszy odsetek fałszywych alarmów (4,76%)** w porównaniu do pozostałych jednostek porównawczych.

Tabela 14. INTERWENCJE STRAŻY POŻARNEJ W JEDNOSTKACH PORÓWNAWCZYCH W ROKU 2021

Lp.	Jednostka	Požary	Miejscowe zagrożenia	Alarmy fałszywe	Ogółem
1.	Województwo Opolskie	2943	12804	1067	16814
2.	Subregion północny	541	2162	136	2839
3.	Powiat kluczborski	247	834	76	1157
4.	LGD „Dolina Stobrawy”	283	1049	87	1419
5.	Liderzy	116	353	41	510
6.	Sąsiedzi	88	464	28	580
7.	Lasowice Wielkie	22	78	5	105

[Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KG PSP Warszawa]

Zgodnie z danymi Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej w gminie Lasowice Wielkie w 2021 roku wystąpiły następujące **miejscowe zagrożenia**: silne wiatry, opady deszczu, w transporcie drogowym i medyczne. Natomiast wśród wszystkich zdarzeń w poniższej tabeli uwzględniono 14 zdarzeń, które wystąpiły w województwie opolskim: silne wiatry, przybory wód, opady śniegu, opady deszczu, chemiczne, ekologiczne, radiologiczne, budowlane, infrastruktury komunalnej, w transporcie drogowym, w transporcie kolejowym, w transporcie lotniczym, na obszarach wodnych, medyczne.

Największa część interwencji w gminie Lasowice Wielkie dotyczyła silnych wiatrów (42,9%), a następnie w transporcie drogowym (28,6%) i medyczne (20%). W gminie Lasowice Wielkie wystąpił **największy odsetek silnych wiatrów wśród wszystkich jednostek porównawczych**.

Największy odsetek zdarzeń w transporcie drogowym wystąpił w gminie Lasowice Wielkie i u Liderów. Pod względem zdarzeń medycznych gmina Lasowice Wielkie charakteryzuje się najmniejszym odsetkiem. Największy odsetek zdarzeń medycznych wystąpił w województwie opolskim (53,57%).

Tabela 15. RODZAJ MIEJSCOWEGO ZAGROŻENIA W JEDNOSTKACH PORÓWNAWCZYCH W ROKU 2021

Lp.	Nazwa sołectwa	Silne wiatry	Przybory wody	Opady deszczu	W transporcie drogowym	Medyczne	Wszystkie zdarzenia
1.	Województwo Opolskie	2026	66	471	1482	5581	10419
2.	Subregion północny	540	5	66	255	520	1526
3.	Powiat kluczborski	219	1	12	101	252	646
4.	LGD „Dolina Stobrawy”	256	2	20	132	296	785
5.	Liderzy	78	5	11	89	90	305
6.	Sąsiedzi	136	2	29	62	96	369
7.	Lasowice Wielkie	40	0	1	23	14	78

[Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KG PSP Warszawa]

4.4.3. Zagrożenie powodziowe

Na obszarze gminy Lasowice Wielkie nie ma obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, a więc i obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.

W ramach wstępnej ocena ryzyka powodziowego na obszarze gminy Lasowice Wielkie zidentyfikowane zostały obszary, na których wystąpienie powodzi jest wysoko prawdopodobne (raz na 10 lat), średnie (raz na 100 lat) oraz wysokie (raz na 500 lat). Obszary te obejmują odcinek Budkowiczanki pomiędzy miejscowościami Tuły i Zimnik, na których nie ma zabudowy⁸. Natomiast przy ulewnych deszczach na terenach niżej leżących i w dolinach rzek zdarzają się podtopienia.

4.4.4. Podsumowanie

Z analizy w zakresie bezpieczeństwa publicznego wynika, że:

- a) na terenie gminy Lasowice Wielkie nie ma komisariatu Policji,
- b) według danych Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej w gminie Lasowice Wielkie odnotowywano 105 interwencji straży pożarnej. Większość dotyczyła miejscowych zagrożeń (74%) tj. zdarzeń innych niż pożar. **Największa część interwencji** straży pożarnej w gminie Lasowice Wielkie dot. miejscowych zagrożeń **dotyczyła silnych wiatrów (42,9%), a następnie w transporcie drogowym (28,6%) i medycznym (20%)**. W gminie Lasowice Wielkie wystąpił **największy odsetek silnych wiatrów** wśród wszystkich jednostek porównawczych.
- c) na obszarze gminy Lasowice Wielkie nie ma obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, a więc i obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.

4.5. Kapitał społeczny

4.5.1. Aktywność obywatelska, liczba i działalność organizacji pozarządowych

Organizacje pozarządowe są istotnym ogniwem społeczeństwa demokratycznego. Obok sektora gospodarczego i sektora władzy publicznej, jako kolejny sektor stanowią fundament nowoczesnego państwa. Działalność organizacji pozarządowych stanowi bazę dla rozwoju społeczności lokalnych. Poprzez swoją aktywność, rozeznanie istniejących problemów oraz elastyczność w działaniu organizacje te przyczyniają się do wzmacniania procesu budowy społeczeństwa obywatelskiego, a także są elementem spajającym i aktywizującym społeczność lokalną.

W części miejscowości wchodzących w skład gminy Lasowice Wielkie działa przynajmniej jedna organizacja pozarządowa. Dominują tutaj ochotnicze straże pożarne i organizacje działające na rzecz rozwoju wsi, które część zamierzeń realizują w ramach *Programu Odnowy Wsi*.

⁸ Źródło: Hydroportal - Mapy zagrożenia powodziowego [data dostępu: 18-07-2023 r.]

Na terenie gminy Lasowice Wielkie siedzibę ma 18 stowarzyszeń, w tym:

- 8 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w Chocianowicach, Chudobie, Ciarce, Gronowicach, Jasieniu, Laskowicach, Lasowicach Małych i Lasowicach Wielkich, do których należy łącznie 451 członków zwyczajnych, w tym 406 mężczyzn i 45 kobiet, 26 członków honorowych, 102 wspierających. Działa tu także 5 Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych zrzeszających 61 członków, w tym 29 chłopców i 32 dziewczęta.
- 7 organizacji działających na rzecz rozwoju wsi: w Chudobie, Laskowicach, Lasowicach Wielkich, Gronowicach, Chocianowicach i Jasieniu,
- 3 Ludowe Zespoły Sportowe – w Lasowicach Wielkich, Chocianowicach i Gronowicach.

Ważną dziedziną propagowania kultury w gminie Lasowice Wielkie jest działalność orkiestr dętych. Na terenie gminy Lasowice Wielkie działają 4 orkiestry dęte: w Gronowicach, Chocianowicach, Jasieniu i Chudobie, do których należą także uzdolnione muzycznie dzieci oraz młodzież. Najliczniejsza jest orkiestra w Chudobie – 35 muzyków.

4.5.2. Frekwencja w wyborach

Istotnym miernikiem aktywności społecznej mieszkańców danej jednostki samorządowej jest poziom zaangażowania obywatelskiego. Mierzony on jest m.in. uczestnictwem w wyborach, a także referendach ogólnokrajowych (powszechnych), czy lokalnych (samorządowych).

W największym stopniu poziom lokalnego zaangażowania obrazują wybory samorządowe, kiedy obywatele dają wyraz troski o losy swoich małych ojczyzn i definiują cele polityki rozwojowej dotyczącej swojej gminy. Do analizy postanowiono wykorzystać dane dotyczące frekwencji w wyborach samorządowych z 2018 roku. Każda z miejscowości leżących w granicach gminy jest przypisana do osobnej Okręgowej Komisji Wyborczej, co pozwala zobrazować, na jakich obszarach może występować problem niskiej aktywności lokalnych społeczności.

TABELA 16. FREKWENCJA WYBORCZA W WYBORACH SAMORZĄDOWYCH W 2018 R.

Lp.	Siedziba OKW	Liczba wyborców uprawnionych do głosowania	Liczba osób, które głosowały	Frekwencja
1.	Zespół Gimnazjalno-Szkolno-Przedszkolny, Szkoła Podstawowa, 78 Chocianowice	910	356	39,12
2.	Sala OSP, 28 C Ciarka	210	96	45,71
3.	Zespół Gimnazjalno-Szkolno-Przedszkolny, Szkoła Podstawowa, 58 Gronowice	536	211	39,37
4.	Sala Wiejska, ul. Odrodzenia 33 Lasowice Małe	427	209	48,95
5.	Zespół Gimnazjalno-Szkolno-Przedszkolny, Szkoła Podstawowa, Zwycięstwa 15 Jasienie	696	302	43,39
6.	Sala Wiejska, 39a Tuły	247	108	43,72

Lp.	Siedziba OKW	Liczba wyborców uprawnionych do głosowania	Liczba osób, które głosowały	Frekwencja
7.	Zespół Gimnazjalno-Szkolno-Przedszkolny-Przedszkole Samorządowe, ul. Szkolna 20 Laskowice	751	188	25,03
8.	Świetlica Wiejska, 81 Lasowice Wielkie	928	414	44,61
9.	Zespół Gimnazjalno-Szkolno-Przedszkolny, Szkoła Podstawowa, 142 Chudoba	624	290	46,47
10.	Sala Wiejska, 66 Wędrynia	354	174	49,15

[Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PKW – www.pkw.gov.pl]

Najniższa frekwencja odnotowana została w OKW Laskowice (25,03%), a najwyższa w OKW Wędrynia (49,15%). **Frekwencja ogółem dla całej gminy Lasowice Wielkie wyniosła 42,55%**, co jest niskim wynikiem przy średniej wojewódzkiej na poziomie 45,36% i w Polsce 48,83%.

W celu potwierdzenia ewentualnych trendów przywołano także wyniki wyborów parlamentarnych i prezydenckich.

TABELA 17. FREKWENCJA WYBORCZA W WYBORACH PARLAMENTARNYCH 2019 I PREZYDENCKICH W 2020 R. (II TURA) NA TLE WYBRANYCH JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH

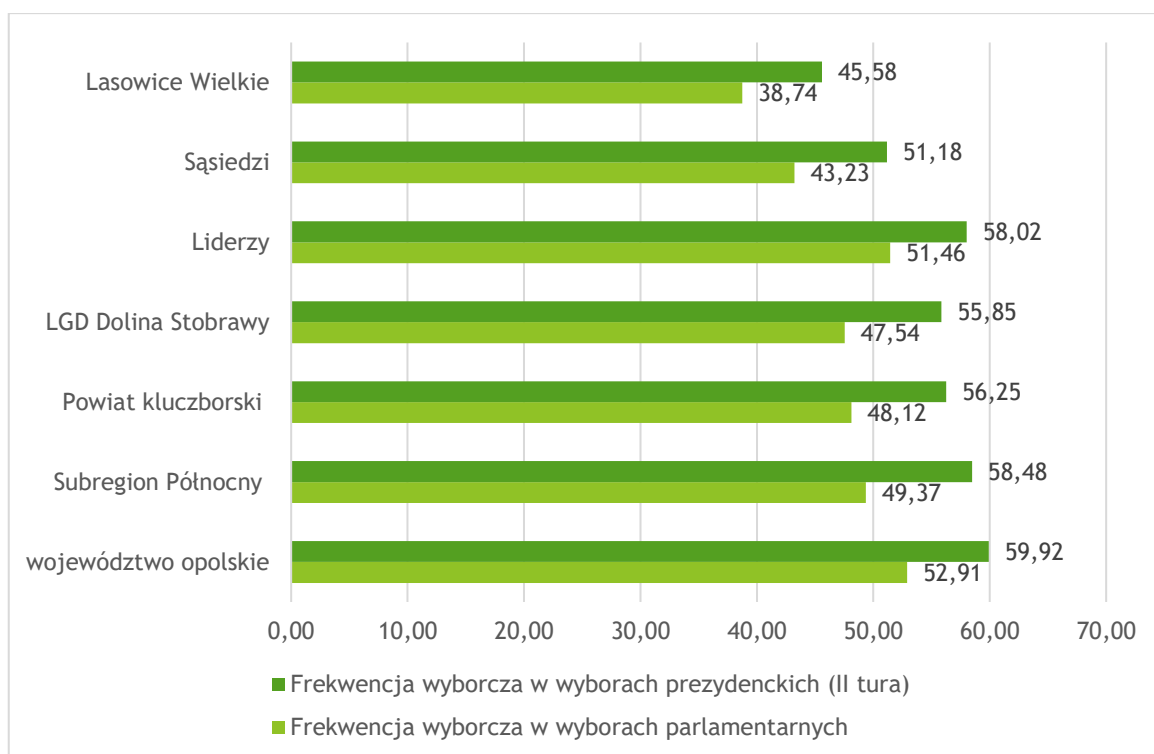
Lp.	Jednostka	Wybory	
		parlamentarne	prezydenckie
1.	Województwo Opolskie	52,91%	59,92%
2.	Subregion północny	49,37%	58,48%
3.	Powiat kluczborski	48,12%	56,25%
4.	LGD „Dolina Stobrawy”	47,54%	55,85%
5.	Liderzy	51,46%	58,02%
6.	Sąsiedzi	43,23%	51,18%
7.	Lasowice Wielkie	38,74%	45,58%

[Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PKW – www.pkw.gov.pl]

Frekwencja w wyborach na Prezydenta RP zawsze jest dużo wyższa od innych wyborów powszechnych. Jest to tendencja stała w całym kraju, ze względu na specyfikę wyborów głowy państwa (spersonalizowany wybór).

Frekwencja w wyborach prezydenckich w gminie Lasowice Wielkie była najmniejsza (45,58%) spośród rozpatrywanych jednostek porównawczych. To oznacza, że mieszkańcy nie biorą odpowiedzialności za jakość życia publicznego w miejscu swojego zamieszkania, a prawdopodobnie także, że duża część mieszkańców gminy Lasowice Wielkie nie mieszka na stałe w Polsce lub spędza większą część roku za granicą w związku z pracą zarobkową. **Podobna sytuacja miała miejsce podczas wyborów parlamentarnych w 2019 r., gdzie frekwencja w gminie Lasowice Wielkie była najmniejsza w kraju (38,74%).**

We wszystkich porównywanych jednostkach frekwencja w wyborach prezydenckich w roku 2020 była większa niż frekwencja w wyborach parlamentarnych w roku 2019.

RYSUNEK 8. FREKWENCJA WYBORCZA W WYBORACH PREZYDENCKICH (II TURA) W 2020 R. I W WYBORACH PARLAMENTARNYCH W 2019 R. NA TLE WYBRANYCH JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH [ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH PKW].

Natomiast w ostatnich wyborach parlamentarnych w 2023 r. frekwencja w gminie Lasowice była dużo większa niż zazwyczaj i wynosiła 51,33% ale w dalszym ciągu była to jedna z najniższych frekwencji w województwie opolskim. Średnia wojewódzka to 66,55%, a powiatowa 64,29%.

4.5.3. Podsumowanie

Z analizy w zakresie kapitału społecznego wynika, że:

- na terenie gminy Lasowice Wielkie siedzibę ma 17 stowarzyszeń, w tym 8 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych. Ważną dziedziną propagowania kultury w gminie jest działalność orkiestr dętych – działają tu 4 orkiestry dęte: w Gronowicach, Chocianowicach, Jasieniu i Chudobie,
- **specyfiką gminy jest bardzo niska frekwencja wyborcza, co oznacza niski poziom zaangażowania obywatelskiego oraz prawdopodobnie duży odsetek mieszkańców przebywających za granicą;**
- **frekwencja wyborcza w wyborach parlamentarnych, ogółem dla całej gminy Lasowice Wielkie wyniosła 38,74%**, przy średniej wojewódzkiej na poziomie 52,91% i wobec pozostałych jednostek porównawczych. **Frekwencja w wyborach prezydenckich w gminie Lasowice Wielkie wyniosła 45,58%** co było **wynikiem najniższym w kraju** przy średniej wojewódzkiej wynoszącej 59,92% oraz krajowej wynoszącej 68,18%.

4.6. Kultura i dziedzictwo kulturowe

Bogata i różnorodna oferta kulturalna, powinna kształtować ale także odpowiadać na potrzeby i oczekiwania odbiorców, dlatego niezwykle ważne jest poznanie preferencji mieszkańców w kontekście

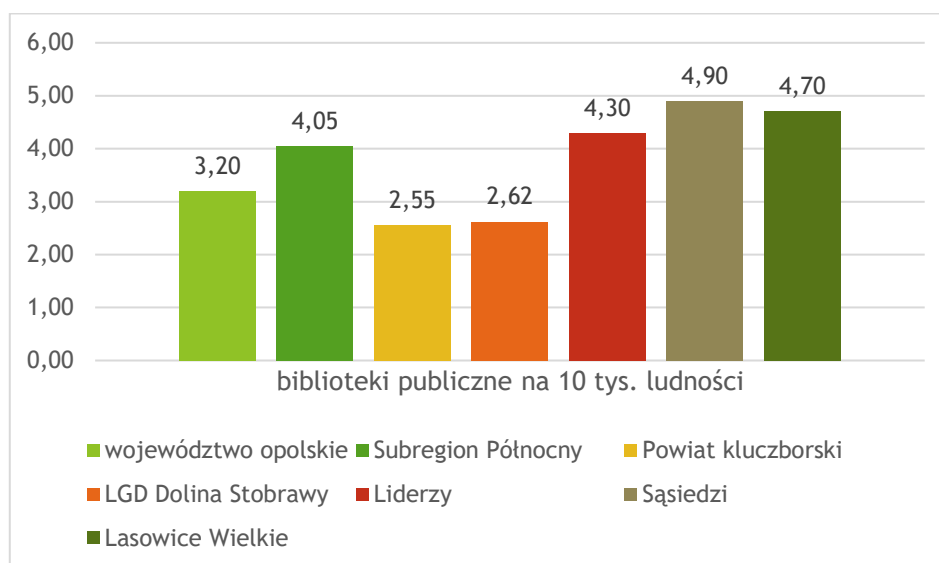
spędzania czasu wolnego, potrzeb kulturalnych oraz organizacji życia kulturalnego. Kultura jako dobro jest ważnym spoiwem więzi społecznych umożliwiającym identyfikację ze społecznością lokalną. Jej brak lub niewystarczająca ilość i jakość, może wpłynąć niekorzystnie na atrakcyjność gminy i poszczególnych miejscowości.

4.6.1. Instytucje kultury i ich działalność

Infrastrukturę kulturalną tworzą w gminie ogólnodostępne świetlice i sale wiejskie, pozostające w zarządzie gminy, zlokalizowane w miejscowościach: Lasowice Wielkie, Laskowice, Trzebiszyn, Wędrynia, Chudoba, Oś oraz we wsi Ciarka. Ponadto w 3 miejscowościach funkcjonują świetlice wiejskie będące w zarządzie Towarzystwa Kulturalno – Społecznego Niemców na Śląsku Opolskim. Zlokalizowane są w: Gronowicach, Jasieniach i Tułach.

Propagowanie kultury odbywa się również poprzez działalność Gminnej Biblioteki Publicznej w Lasowicach Wielkich (rok powstania – 1949). Przedmiotem działania placówki jest gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych oraz obsługa użytkowników z terenu gminy Lasowice Wielkie. Biblioteka służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych i informacyjnych, upowszechnianiu wiedzy i nauki oraz rozwojowi kultury. Dbą ona o sprawne funkcjonowanie sieci bibliotecznej w filiach. Na terenie gminy działa filia biblioteki w Chocianowicach.

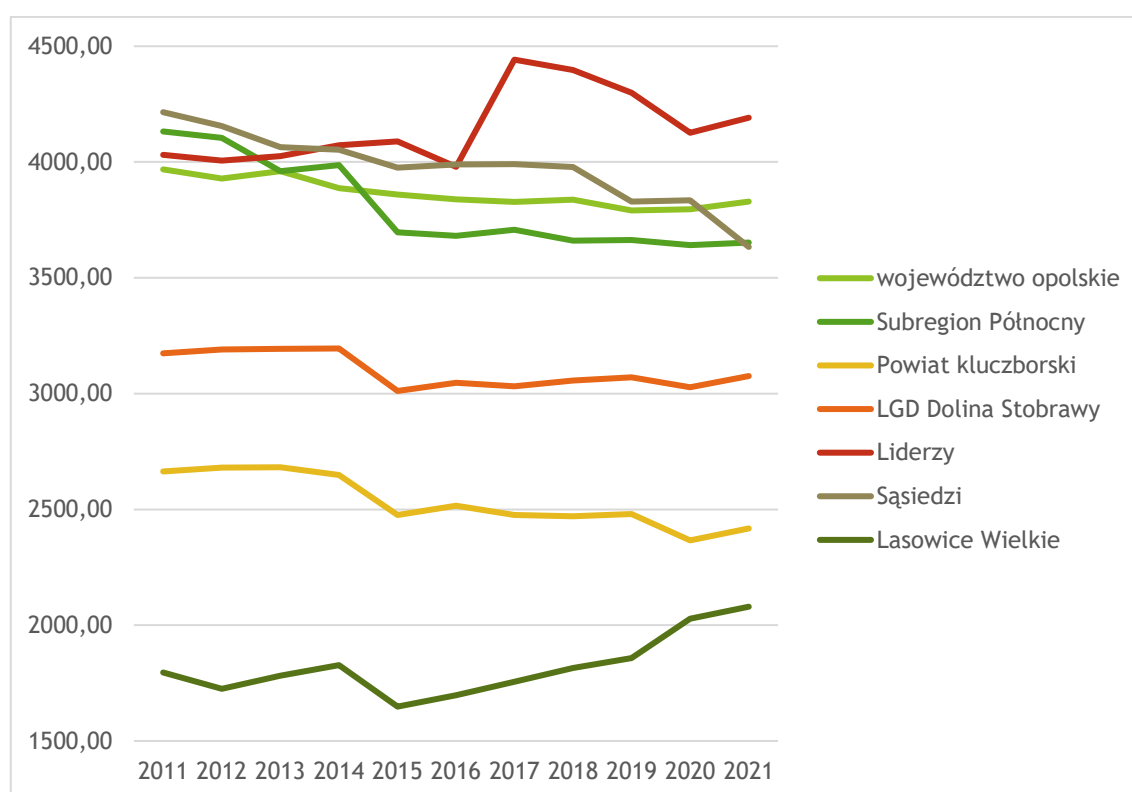
W 2021 r. we wszystkich bibliotekach na terenie gminy prowadzone były wypożyczenia i rejestracja czytelników za pomocą systemu bibliotecznego MAK+. Liczba czytelników zarejestrowanych wyniosła 225, jest to spadek w stosunku do roku poprzedniego (w roku 2020 liczba czytelników wynosiła 281). Zanotowano 5 166 wypożyczeń na zewnątrz, co jest znaczącym wzrostem w porównaniu z 2020 r. (3 767 wypożyczeń). Zakupiono 368 nowych książek o łącznej wartości 10 437 zł. Liczba korzystających z czytelni internetowej w 2021 r. wyniosła 236. Liczba odwiedzin w bibliotece ogółem wyniosła 2 243. W 2022 r. liczba czytelników zarejestrowanych wyniosła 264, jest to wzrost w stosunku do roku poprzedniego, zanotowano 5 664 wypożyczeń na zewnątrz i jest to również wzrost do roku poprzedniego.

RYСУNEK 9. LICZBA BIBLIOTEK PUBLICZNYCH NA 10 TYS. MIESZKAŃCÓW W GMINIE LASOWICE WIELKIE NA TLE JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH W ROKU 2021 [ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS BDL].

Wskaźnik liczby bibliotek publicznych na 10 tys. mieszkańców w gminie Lasowice Wielkie w roku 2020 wypadł bardzo dobrze. Gmina uzyskała drugi wynik spośród wybranych jednostek porównawczych (6,4). Najlepiej wypadła LGD „Dolina Stobrawy” (6,8), najgorzej zaś liderzy (3,4), subregion północny (4,1) i sąsiedzi (4,3). W porównaniu do roku 2020 nastąpił nieznaczny wzrost wskaźnika we wszystkich rozpatrywanych jednostkach porównawczych, co było związane prawdopodobnie ze zmniejszającą się liczbą mieszkańców.

Pod kątem księgozbioru można zauważyć, że w większości rozpatrywanych jednostek widoczna jest tendencja spadkowa. Natomiast w gminie Lasowice Wielkie można stwierdzić, że od roku 2011 **nastąpił znaczny wzrost liczby oferowanych zbiorów w bibliotekach (o 15,82%), zatem gmina wypadła najlepiej spośród wszystkich jednostek porównawczych.**

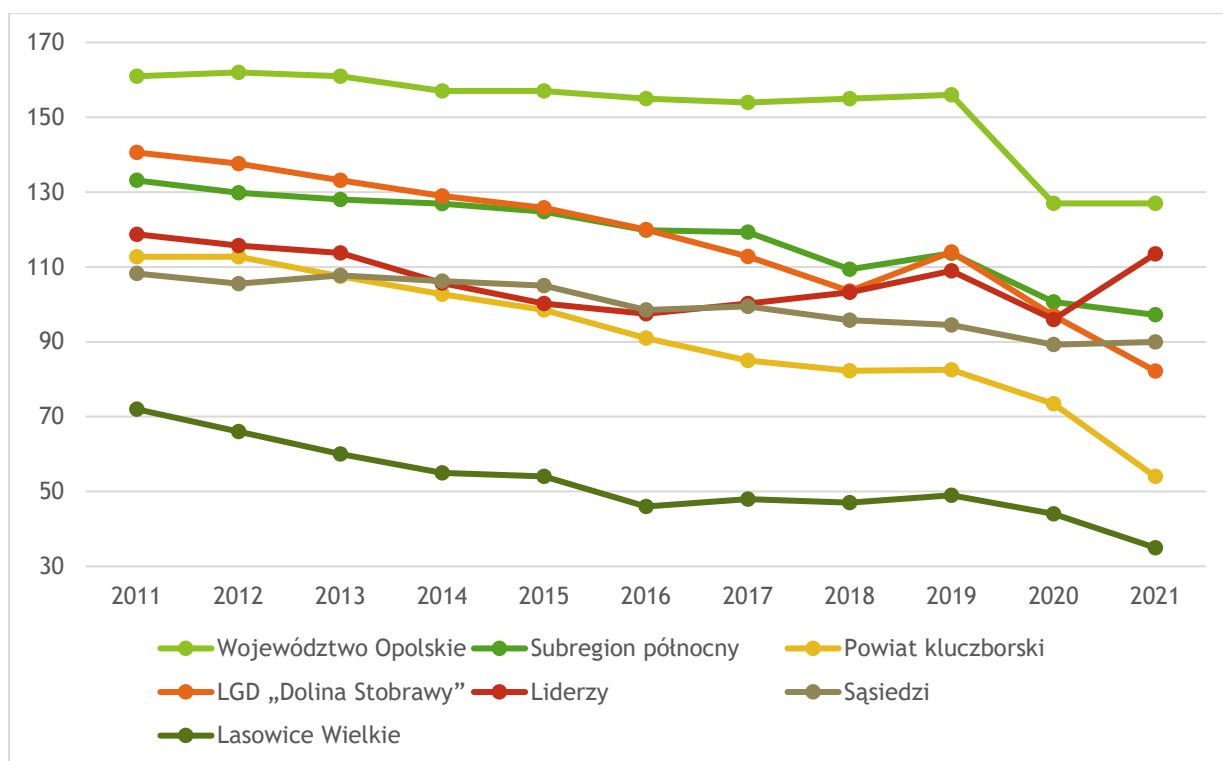

RYСУNEK 10. KSIĘGOZBIÓR BIBLIOTEK NA 1000 LUDNOŚCI W GMINIE LASOWICE WIELKIE NA TLE JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH W LATACH 2011-2021 [ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS BDL].

We wszystkich porównywanych jednostkach, za wyjątkiem liderów nastąpił spadek liczby zbiorów w porównaniu z 2011 rokiem - o 11,61% w subregionie północnym, o 13,8% u sąsiadów, o 11,61% w powiecie kluczborskim i o 3,11% w LGD „Dolina Stobrawy”.

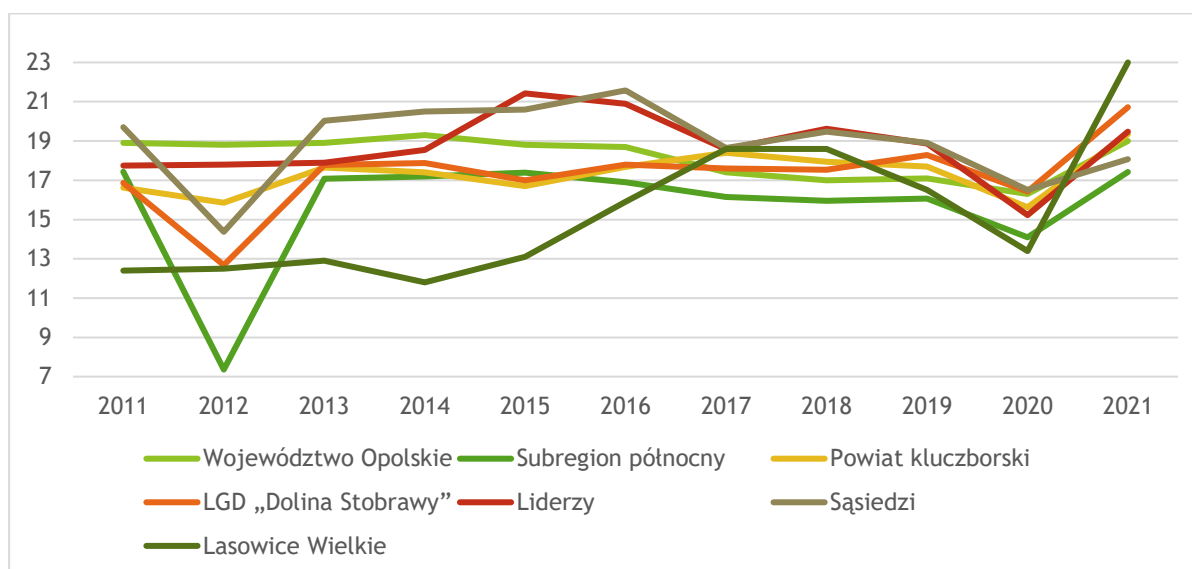
Widać także tendencję spadku czytelnictwa na przestrzeni lat. Jedynie liderzy utrzymują stosunkowo jednakowy poziom.

W gminie Lasowice Wielkie w latach 2011-2021 spadek jest jednym z największych w stosunku do jednostek porównawczych i wynosi ponad 105%. Większy wystąpił tylko w powiecie kluczborskim – 108%.

RYСУNEK 11. CZYTELNICY BIBLIOTEK PUBLICZNYCH NA 1000 LUDNOŚCI W LATACH 2011-2021 NA TLE JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH [ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS BDL].

Jeśli chodzi o ilość wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika to po załamaniu w 2012 i mniejszym w 2020 roku liczba ta w ostatnim czasie wyraźnie wzrosła we wszystkich porównywanych jednostkach, w tym również w gminie Lasowice Wielkie.

RYСУNEK 12. WYPOŻYCZENIA KSIĘGOZBIORU NA 1 CZYTELNIKA W WOLUMINACH W LATACH 2011-2021 NA TLE JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH [ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS BDL].

Ważną dziedziną propagowania kultury w gminie Lasowice Wielkie jest działalność orkiestr dętych. Na terenie gminy istnieją 4 orkiestry dęte: w Gronowicach, Chocianowicach, Jasieniu i Chudobie. Orkiestry z terenu gminy uświetniają swoją grą uroczystości kościelne, odpusty, dożynki i uroczystości strażackie. Organizują także koncerty np. kolęd oraz uczestniczą w przeglądach orkiestr.

TABELA 18. LICZBA MUZYKÓW W ORKIESTRACH DĘTYCH W GMINIE LASOWICE WIELKIE

Orkiestra dęta z Gronowic	Orkiestra dęta z Chocianowice	Orkiestra dęta z Jasienie	Orkiestra dęta z Chudoba
18	18	17	35

[Źródło: Raport o stanie gminy Lasowice Wielkie z 2021, 2022]

4.6.2. Wybrane wydarzenia kulturalne

Na terenie gminy organizowane są liczne imprezy kulturalno – sportowe o randze lokalnej, a także cyklicznie wydarzenia takie jak:

Zawody Dekarzy – w Chudobie 20 sierpnia 2022 r. odbyła się już ich VII edycja. Rywalizacja drużyn dekarskich tradycyjnie odbywa się na konstrukcjach daszków przygotowanych przez organizatorów. W trakcie zawodów nie brakuje także atrakcji dla najmłodszych oraz kibiców.

Turniej Siatkówki Plażowej o Puchar Sołtysa Lasowic Małych – w 2022 r. odbył się już VIII Turniej. Jest to amatorski turniej siatkówki plażowej, który cieszy się uznaniem drużyn z powiatu kluczborskiego oraz oleskiego. W roku 2021 w turnieju udział wzięło 6 zespołów. W roku 2022 w zmaganiach na powiększonym i zmodernizowanym boisku udział wzięło aż 14 zespołów. W trakcie turnieju nie brakuje innych atrakcji m.in. gier, zabaw i konkursów dla dzieci⁹.

4.6.3. Podsumowanie

Z analizy w zakresie kultury wynika, że:

- dostępność do instytucji kulturalnych** w gminie **wypada gorzej w porównaniu** do innych gmin, ponieważ nie ma tu domu kultury, a propagowanie kultury odbywa się poprzez działalność stowarzyszeń i Gminnej Biblioteki Publicznej w Lasowicach Wielkich z filią w Chocianowicach, jednakże w każdej wsi oprócz Szumiradu mieszkańcy mogą korzystać z miejsc spotkań – świetlic wiejskich,
- gmina **wypada korzystnie pod względem dostępu do bibliotek** oraz bogatego i uzupełnianego sukcesywnie **księgozbioru**, ale **spadek czytelnictwa** w gminie Lasowice Wielkie w latach 2011-202, mimo negatywnego trendu w całym województwie, **jest jednym z największych** w stosunku do jednostek porównawczych i wynosi ponad 105%. Większy wystąpił tylko w powiecie kluczborskim – 108%,
- oferta różnych zajęć** dla wszystkich grup wiekowych i **wysoki poziom** imprez kulturalnych to zasługa głównie organizacji pozarządowych działających ze wsparciem urzędu gminy,

⁹ Raport o stanie gminy Lasowice Wielkie z 2021, 2022

- d) **ważną dziedziną propagowania kultury w gminie Lasowice Wielkie jest działalność orkiestr dętych.** Na terenie gminy istnieją 4 orkiestry dęte: w Gronowicach, Chocianowicach, Jasieniu i Chudobie, które charakteryzują się licznym uczestnictwem mieszkańców (od 17 do 35 muzyków) we wszystkich grupach wiekowych.

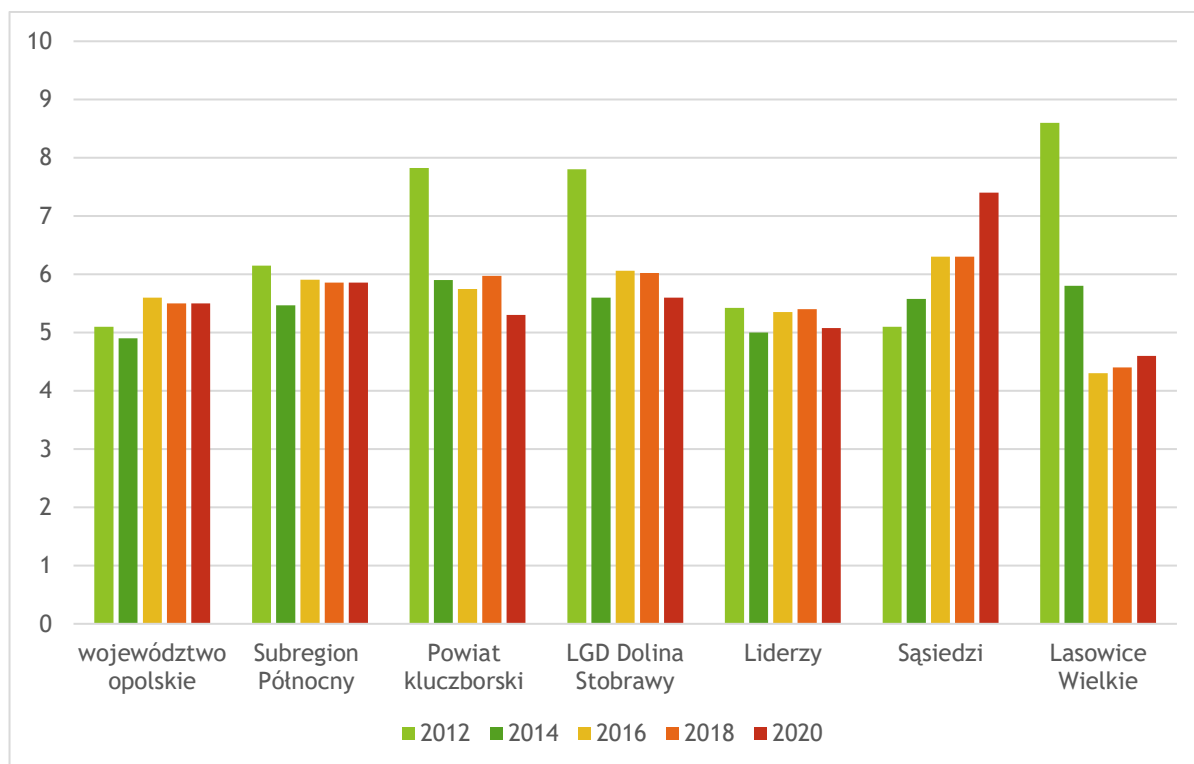
4.7. Sport, rekreacja i turystyka

Działania klubów i sekcji sportowych oraz urozmaicona infrastruktura sportowa to podstawowa możliwość rozwoju kultury fizycznej wśród mieszkańców gminy, szczególnie dzieci i młodzieży. Organizacją aktywności związanych ze sportem zajmuje się Urząd Gminy.

Na terenie gminy Lasowice Wielkie działają 3 Ludowe Zespoły Sportowe propagujące grę w piłkę nożną:

- LZS w Lasowicach Wielkich
- LZS w Chocianowicach,
- LZS w Gronowicach.

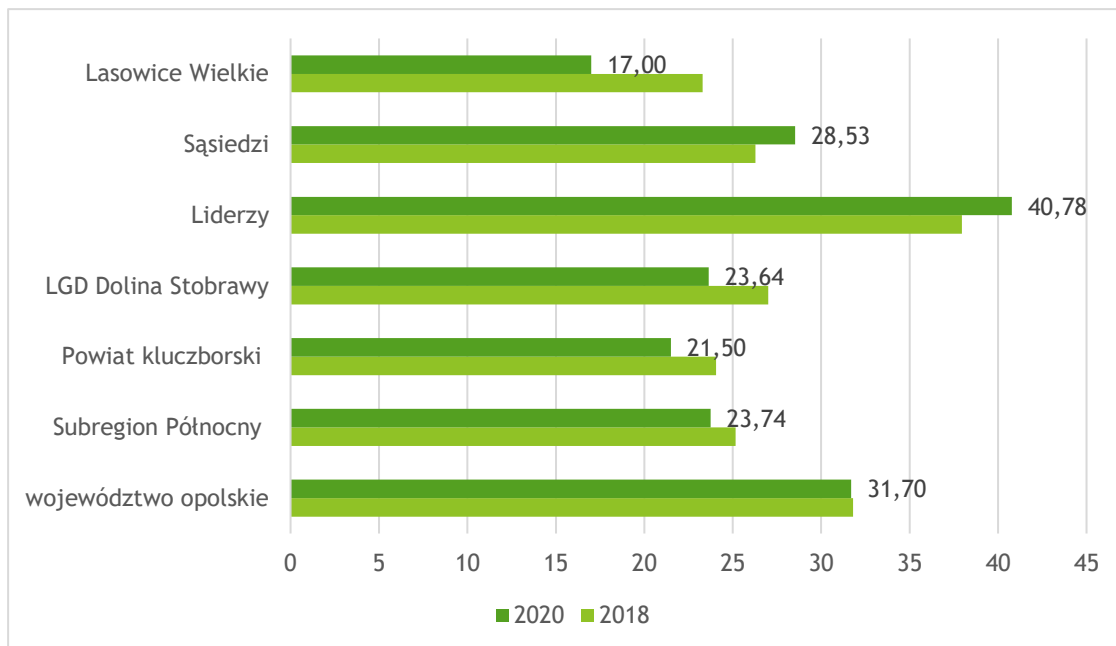
LZS-y posiadają bazę sportową w postaci pełnowymiarowych boisk trawiastych oraz w postaci boisk ze sztuczną nawierzchnią.

RYСУNEK 13. LICZBA KLUBÓW SPORTOWYCH NA 10 TYS. LUDNOŚCI W GMINIE LASOWICE WIELKIE NA TLE JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH W LATACH 2012, 2014, 2016, 2018 I 2020 [ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS BDL].

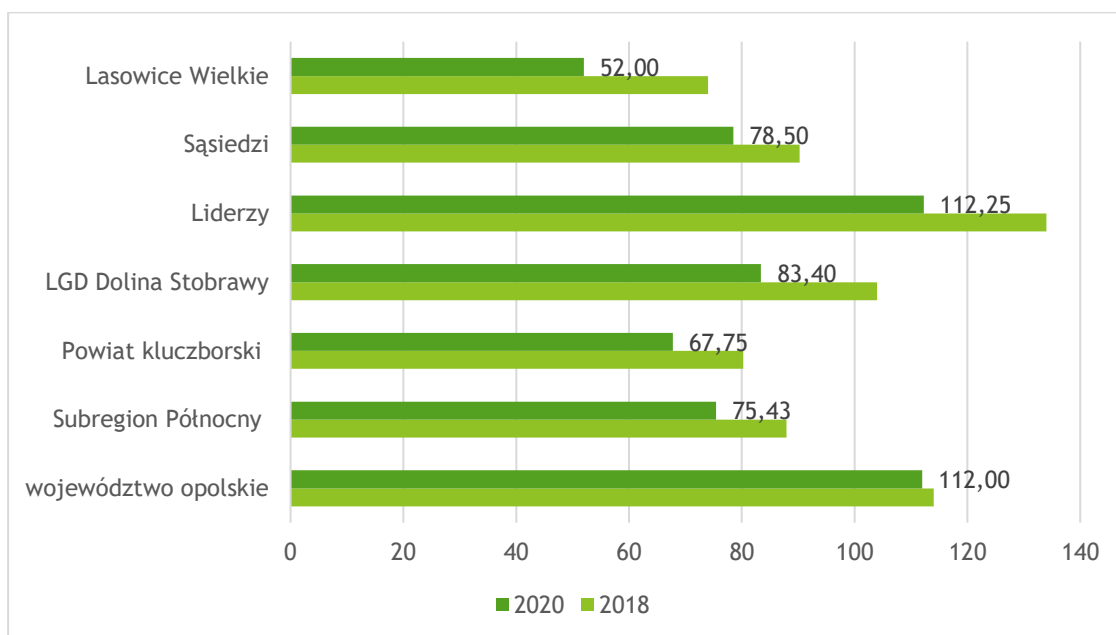
Porównując wskaźnik **liczba klubów sportowych na 10 tys. mieszkańców**, spośród rozpatrywanych jednostek porównawczych gmina Lasowice Wielkie **od roku 2016 wypada najgorzej**. Wskaźnik ten w roku 2020 w gminie Lasowice Wielkie wynosił **4,6**, przy poziomie 5,3 w powiecie kluczborskim. Analizy w tym

zakresie prowadzone są co dwa lata, w związku z czym ostatnie dostępne dane z GUS pochodzą z roku 2020 r.

RYSUNEK 14. ĆWICZĄCY W KLUBACH SPORTOWYCH NA 1000 MIESZKAŃCÓW W LATACH 2018 I 2020
[ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS BDL].

Także wskaźniki dotyczące udziału **ćwiczących w klubach sportowych na 1000 mieszkańców** (17) oraz **młodzież do lat 18 ćwicząca w klubach sportowych na 1000 osób w wieku do 18 lat** (52) wypadają najgorzej na tle porównawczych. We wszystkich jednostkach za wyjątkiem liderów i sąsiadów widać wyraźnie trend spadkowy w porównaniu z rokiem 2018.

RYSUNEK 15. MŁODZIEŻ DO LAT 18 ĆWICZĄCA W KLUBACH SPORTOWYCH NA 1000 OSÓB W WIEKU DO 18 LAT
[ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS BDL].

4.7.1. Infrastruktura sportowo-rekreacyjna

Zapewnienie odpowiedniej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej stanowi kolejny ważny element życia gminy, wpływający na jakość życia mieszkańców. Oferta sportowa w gminie Lasowice Wielkie realizowana jest przez obiekty i infrastrukturę sportowo-rekreacyjną:

- **pełnowymiarowe boiska trawiaste oraz boiska ze sztuczną nawierzchnią do piłki nożnej** znajdują się w: Chocianowicach, Lasowicach Wielkich i Gronowicach. Ponadto niewielkie boiska znajdują się w: Laskowicach, Lasowicach Małych i Wędryni,
- **boisko wielofunkcyjne** przy szkole w Jasieniu i Chudobie,
- **boisko do siatkówki plażowej** w Lasowicach Małych,
- **halę sportową** przy Zespole Szkolno – Przedszkolnym w Chocianowicach;
- **sale gimnastyczne** przy szkołach w: Laskowicach, Jasieniach i Lasowicach Wielkich,
- **place zabaw i siłownie zewnętrzne** we wszystkich sołectwach w gminie.

4.7.2. Atrakcyjność turystyczna – walory, oferta i infrastruktura turystyczna

Atrakcyjność turystyczna kształtowana jest zarówno przez walory przyrodniczo-krajobrazowe, jak również przez walory kulturowe oraz infrastrukturę turystyczną. Choć w gminie Lasowice Wielkie nie występują walory przyrodnicze unikalne w skali kraju, jest to teren atrakcyjny pod względem krajobrazowym. Występuje tu harmonijny krajobraz o charakterze naturalnym i kulturowym, z dużym udziałem lasów (prawie 60%) i malowniczą mozaiką pól uprawnych i łąk oraz licznymi stawami, w szczególności w rejonie Lasowic Małych (Staw Zamkowy, Staw Pilny, Staw Dąbrowiak, Staw Czarny), Gronowic, Chudoby, Starej Chudoby i Szumiradu (rezerwat Smolnik).

Ukształtowanie powierzchni ma charakter równinny - płaski i lekko falisty urozmaicony płaskodennymi dolinami cieków wodnych: Stobrawy, Bogacicy i Budkowiczanki. Obszary zabudowane mają z reguły charakter zwarty, wynikający z rozwoju sieci osadniczej terenu. W układach wsi przeważają ulicówki (Chocianowice, Laskowice, Lasowice Wielkie, Lasowice Małe, Ciarka, Oś). Klasyczny układ okolicy posiada Kolonia Czerwona. Zabudowa gminy jest raczej jednorodna, z nielicznymi obiektami dysharmonijnymi. Dominuje tu zabudowa zagrodowa i budynki jednorodzinne w ogrodach. Na atrakcyjność gminy wpływają również parki i założenia pałacowo-dworskie, z których najcenniejsze zlokalizowane są w Jasieniu, Lasowicach Małych, Wędryni i Tułach oraz drewniane kościoły (Chocianowice, Laskowice, Lasowice Małe, Lasowice Wielkie, Wędrynia). Gmina Lasowice Wielkie leży na wojewódzkim turystycznym szlaku drewnianych kościołów.

Atrakcyjne walory krajobrazowo-przyrodnicze sprzyjające rozwojowi turystyki, występują prawie w całej gminie, ale przede wszystkim w części południowej, z dużymi kompleksami lasów, objętej ochroną w formie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrawsko-Turawskie”.

Rozwojowi turystyki sprzyjają także wartości kulturowe. Gminę Lasowice Wielkie zaliczyć można do terenów stosunkowo bogatych w zasoby dziedzictwa kulturowego. Świadczą o tym liczne stanowiska archeologiczne z różnych epok oraz zachowane zabytkowe obiekty. Na terenie gminy Lasowice Wielkie zlokalizowane są **zabytki nieruchomości wpisane do rejestru konserwatora zabytków oraz liczne zabytki wpisane do gminnej ewidencji zabytków.**

TABELA 19. ZABYTKI NIERUCHOME WPISANE DO REJESTRU KONSERWATORA ZABYTKÓW

Miejscowość	Obiekt	Nr w rejestrze
Chocianowice	drewniany kościół parafialny p.w. Narodzenia NMP z 1662 roku,	nr rejestru 76/54 z 14.01.1954r. , 857/64 z 09.05.1964r
Jasienie	spichlerz dworski z XIX w.,	nr rejestru 1723/66 z 04.10.1966r.,
Laskowice	drewniany kościół filialny p.w. św. Wawrzyńca z 1686 roku	nr rejestru 859/54 z 09.05.1964r.,
Lasowice Małe	drewniany kościół filialny p.w. Wniebowzięcia NMP z 1688/1735 roku	nr rejestru 82/53 z 30.12.1953r.
Lasowice Małe	dwór z XVI/XVII, XIX w.,	nr rejestru 1031/65 z 09.06.1965r.,
Lasowice Małe	spichlerz dworski z poł. XIX w.,	nr rejestru 1031/65 z 09.06.1965r.,
Lasowice Małe	dom nr 70 z XIX w.,	nr rejestru 1728/66 z 04.10.1966r.,
Lasowice Małe	dom nr 97 z XIX w.	nr rejestru 1729/66 z 04.10.1966r.,
Lasowice Wielkie	drewniany kościół parafialny p.w. Wszystkich Świętych z 1599 roku	nr rejestru 19/50 z 30.12.1953r.,
Lasowice Wielkie	park dworski z 1 poł. XIX w.	nr rejestru 141/86 z 04.07.1986r.,
Tuły	zespół kościoła parafialnego p.w. MB Bolesnej z 1853 roku	nr rejestru 862/64 z 09.05.1964r.
Tuły	zespół pałacowy: pałac z XVIII,XIX w.	nr rejestru 1034/65 z 10.06.1965r.,
Tuły	zespół pałacowy: spichlerz z 1 poł. XIX w.,	nr rejestru 1034/65 z 10.06.1965r.,
Tuły	park krajobrazowy z poł. XVIII w.	nr rejestru 140/86 z 11.06.1986r.,
Wędrynia	drewniany kościół filialny wraz z wnętrzem p.w. św. Jana Chrzciciela z 1818 roku	nr rejestru 87/54 z 17.02.1954r.,
Wędrynia	założenie pałacowo-parkowe: pałac z 1860 roku	nr rejestru 12/2002 z 16.12.2002r.,
Wędrynia	założenie pałacowo-parkowe: dom rządu	nr rejestru 12/2002 z 16.12.2002.,
Wędrynia	założenie pałacowo-parkowe: wozownia z 2poł.XIX, pocz.XXw.	nr rejestru 12/2002 z 16.12.2002r.,
Wędrynia	założenie pałacowo-parkowe: park krajobrazowy z XIXw	nr rejestru 12/2002 z 16.12.2002r.,

[Źródło: Wykaz obiektów zabytkowych nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków województwa opolskiego, *Opolski Konserwator Zabytków, 2021*]

Ślady osadnictwa prehistorycznego udokumentowane są 109-cioma znaleziskami o ściśle określonej lokalizacji. Spośród wszystkich zlokalizowanych stanowisk archeologicznych - 24 wpisanych zostało do rejestru zabytków województwa opolskiego.

Stan techniczny części obiektów jest niezadowolający. Wiele z nich wymaga gruntownej rewitalizacji. Z uwagi na własność terenów i obiektów, głównie prywatnych oraz wysokie koszty inwestycji, wpływ gminy na procesy rewitalizacyjne jest ograniczony.

Obok walorów przyrodniczo-krajobrazowych oraz kulturowych istotne znaczenie dla kształtowania atrakcyjności turystycznej danych jednostek terytorialnych posiada również istniejące zagospodarowanie turystyczne, na które składa się m.in. **baza noclegowa i gastronomiczna**. W kilku miejscowościach w gminie znajdują się obiekty pełniące funkcje noclegowe:

- Agroturystyka Zagroda Leśna Nad Stobrawą (Chocianowice),
- Gospodarstwo Agroturystyczne Pod Orzechem (Chocianowice),
- Gospodarstwo Agroturystyczne Heleny i Huberta Brzózka (Chocianowice),
- Gospodarstwo Agroturystyczne "EKO-LAND" (Laskowice),

- Pensjonat “Leśny Szumirad” (Szumirad),
- Pensjonat (Pokoje Gościnne) Przy “Karczmie Myśliwskiej” (Szumirad),
- Gospodarstwo Agroturystyczne Nina (Tuły),
- Dom Weselny Petra (Lasowice Wielkie).

W gminie Lasowice Wielkie zlokalizowano także dwie restauracje, o dobrej renomie, często odwiedzane, w których można skosztować dań regionalnych:

- Stara Karczma,
- Karczma Myśliwska (Szumirad).

4.7.3. Podsumowanie

Z analizy w zakresie sportu, rekreacji i turystyki wynika, że:

- dostępność i uczestnictwo mieszkańców w ofercie sportowej w gminie Lasowice Wielkie jest bardzo słaba**, porównując wskaźnik: **liczba klubów sportowych na 10 tys. mieszkańców**, spośród rozpatrywanych jednostek porównawczych, gmina Lasowice Wielkie **od lat wypada najgorzej**. W 2020 r. wskaźnik ten w gminie Lasowice Wielkie wynosił **4,6** przy poziomie 5,5 w powiecie kluczborskim. Także wskaźniki dotyczące aktywności sportowej mieszkańców tj. udziału **ćwiczących w klubach sportowych na 1000 mieszkańców (17)** oraz **młodzieży do lat 18 ćwiczącej w klubach sportowych na 1000 osób w wieku do 18 lat (52)**, wypadają gorzej na tle powiatu kluczborskiego pod względem ćwiczącej młodzieży (67,75) oraz na tle województwa opolskiego (112),
- gmina posiada znaczące zasoby krajobrazowo-przyrodniczo i kulturowe oraz charakteryzuje się harmonijnym krajobrazem wiejskim, co sprzyja rozwojowi turystyki wiejskiej. Obszary najbardziej przekształcone, związane z intensywnym rolnictwem znajdują się w północnej części gminy. Wyróżniające się i **najbardziej atrakcyjne walory krajobrazowe sprzyjające rozwojowi turystyki znajdują się w części południowej gminy** z dużymi powierzchniami lasów objętymi ochroną w formie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrawsko-Turawskie”, stan techniczny części obiektów zabytkowych jest niezadowolający. Wiele z nich wymaga gruntownej rewitalizacji. Z uwagi na własność terenów i obiektów, głównie prywatnych oraz wysokie koszty inwestycji, wpływ gminy na procesy rewitalizacyjne jest ograniczony,
- infrastruktura turystyczna nie jest dobrze rozwinięta, tylko w kilku miejscowościach w gminie znajdują się obiekty pełniące funkcje noclegowe, **obiekty gastronomiczne są nieliczne, chociaż istniejące restauracje mają wysoką renomę i przyciągają turystów spoza gminy**.

5. STREFA GOSPODARCZA

W 2020 roku na terenie gminy Lasowice Wielkie działalność gospodarczą prowadziło 447 podmiotów, natomiast w roku 2021 – 466 podmiotów. Do największych przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie Gminy Lasowice Wielkie należą:

- BEMET.net sp. z o.o. systemy zabudowy samochodów dostawczych – Lasowice Wielkie;
- P.H.U. CHECK-POINT – Chocianowice;
- PROCHOTA Transport – Chocianowice;
- Przedsiębiorstwo Handlowo Usługowo Transportowe (P.H.U.T.) JUREX – Chocianowice;

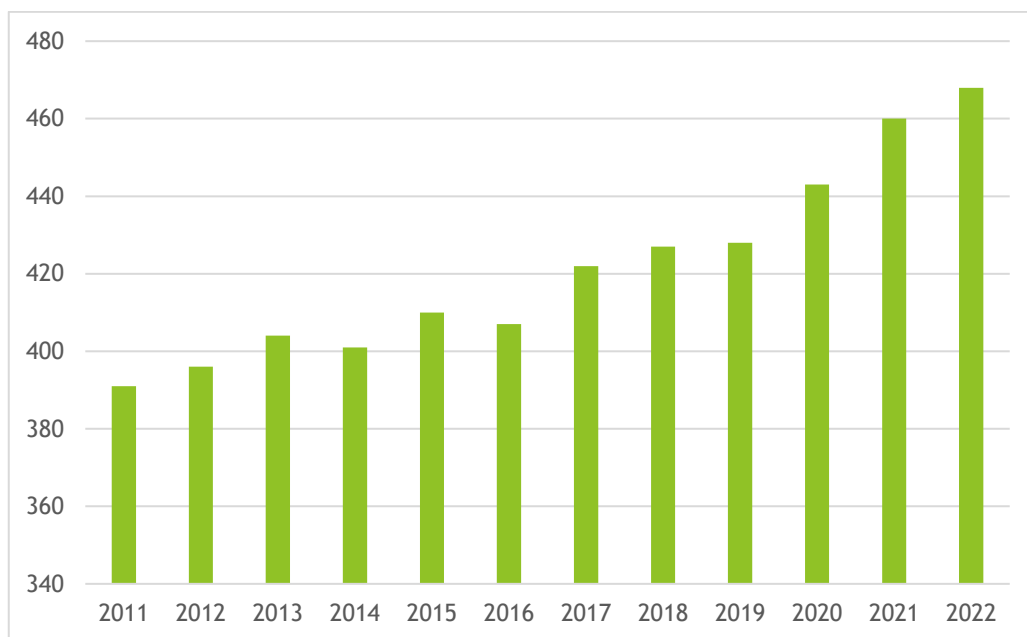
- FLOP sp. z o.o. – Laskowice;
- GPSYSTEM P. BLAŻŁAK G. LISIAK SPÓŁKA JAWNA – Laskowice;
- POL-LAS SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ – Lasowice Małe;
- BARTYLA MATERIAŁY BUDOWLANE I POKRYCIA DACHOWE SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ – Chudoba;
- STANWIT SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ – Chocianowice;
- ROLNICZA SPÓŁDZIELNIA PRODUKCYJNA W GRONOWICACH – Gronowice;
- S-BET SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ – Trzebiszyn;
- PPHU OLEUM SP. Z O.O. – Lasowice Wielkie;
- BETONLIT SP. Z O.O. – Lasowice Wielkie;
- GASTROMER - WIESŁAW WILHELM – Lasowice Małe;
- Rundum Meir-Polska Sp. z o.o. – Lasowice Wielkie;
- BLYSS POLSKA Sp. z o.o. – Lasowice Wielkie.

5.1. Liczba, wielkość i rodzaj podmiotów gospodarczych

Procesy gospodarcze są niezwykle istotne z punktu widzenia społeczno-ekonomicznego, a poziom zaawansowania oraz kondycja lokalnych przedsiębiorstw może mieć niebagatelny wpływ na rozwój pozostałych sfer życia społecznego i publicznego. Działalność gospodarcza, w tym np. przemysłowa może mieć znaczący wpływ na przekształcenia krajobrazu i środowiska przyrodniczego.

Ponadto kondycja lokalnej gospodarki będzie mieć wpływ także na mieszkańców gminy, bowiem bezpośrednio wpływa na finanse, co z kolei znacząco wpływa na warunki życia mieszkańców.

Wreszcie kondycja lokalnej gospodarki ma wpływ na życie publiczne, bowiem w znacznym stopniu determinuje sytuację finansową (budżetową) jednostek samorządu terytorialnego (poprzez m.in. wpływy z tytułu podatku od nieruchomości oraz podatku dochodowego od osób prawnych bądź też opłaty eksploatacyjnej). Dlatego też, niezwykle istotna jest analiza sfery gospodarczej.

RYСУNEK 16. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W GMINIE LASOWICE WIELKIE W LATACH 2011-2022 [ŹRÓDŁO: GUS BDL]

W latach 2011-2016 liczba podmiotów wahała się w przedziale od 390 do 410. Rok 2017 okazał się przełomowy dla lokalnej gospodarki, bowiem od tego roku liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy zaczęła systematycznie wzrastać osiągając w 2022 roku poziom 466 podmiotów gospodarczych. **Dynamika przyrostu podmiotów gospodarczych między rokiem 2011, a 2022 wynosi ok. 16,5%, co świadczy o stopniowym rozwoju lokalnej gospodarki gminy Lasowice Wielkie.**

TABELA 20. STRUKTURA WIELKOŚCIOWA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W GMINIE LASOWICE WIELKIE W LATACH 2011-2022

Lp.	Liczba pracowników	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1.	0-9	378	386	395	392	401	398	411	416	419	434	451	459
2.	10-49	11	9	9	9	9	9	11	11	9	9	9	9
3.	50-249	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.	≥250	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

[Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL]

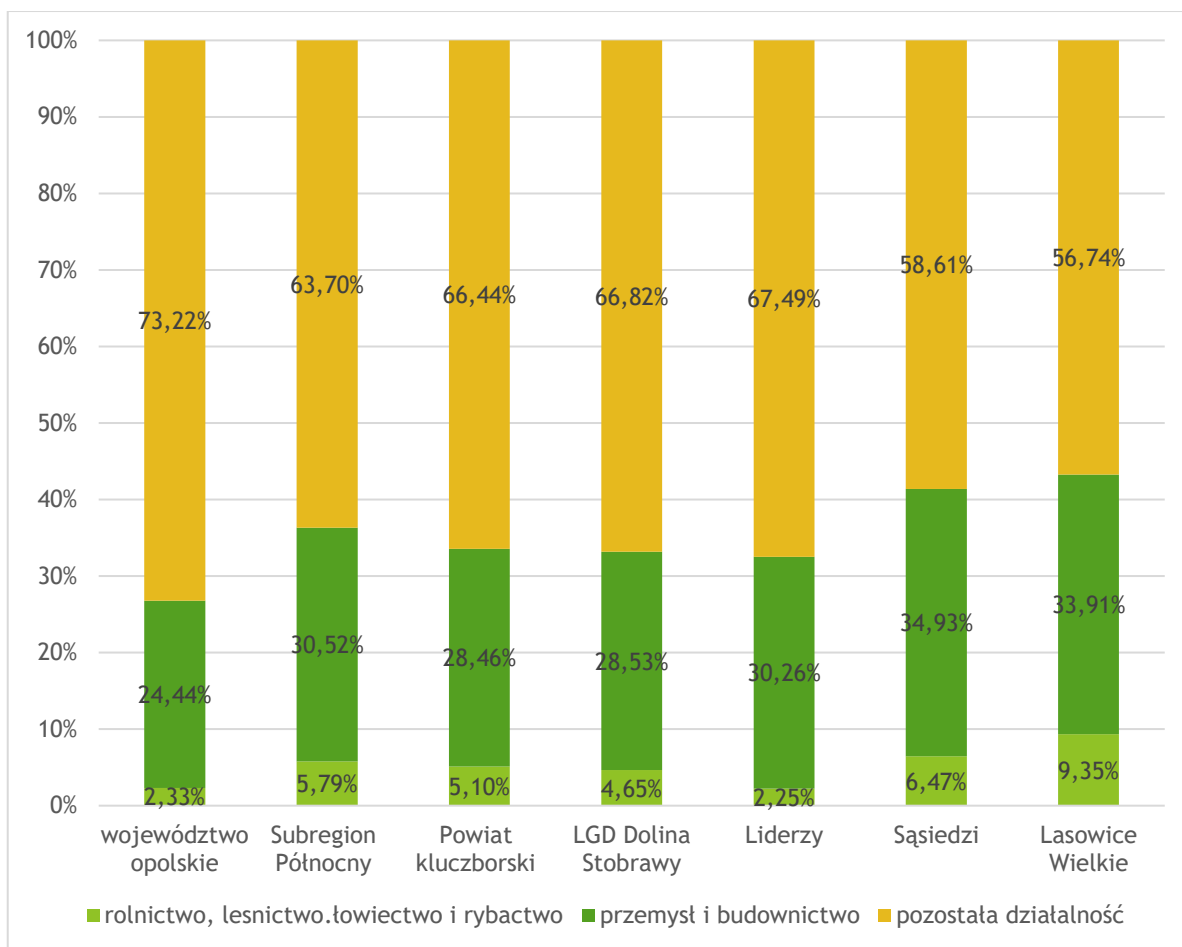
W strukturze wielkościowej podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy Lasowice Wielkie zdecydowanie przeważają mikroprzedsiębiorstwa (zatrudniające nie więcej niż 9 pracowników). W roku 2022 liczba mikroprzedsiębiorstw wzrosła o 48 podmiotów w stosunku do roku 2017. Gmina Lasowice Wielkie bazuje przede wszystkim na samozatrudnieniu i firmach rodzinnych. Odsetek tego typu podmiotów w gminie Lasowice Wielkie (80,7%) jest wyższy niż średnia dla powiatu kluczborskiego (73%), a znacząco niższy niż średnia dla województwa opolskiego (96,39%). Warto także zauważyć, iż na terenie gminy Lasowice Wielkie **nie występują duże przedsiębiorstwa (od 50-249 pracowników) ani podmioty gospodarcze zatrudniające więcej niż 250 pracowników.**

TABELA 20. STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NA 10 TYS. MIESZKAŃCÓW W WIEKU PRODUKCYJNYM W GMINIE LASOWICE WIELKIE NA TLE PORÓWNYWANYCH JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH W ROKU 2011 I 2021 ROKU

Lp.	Jednostka	Podmioty nowo zarejestrowane wg grup rodzajów działalności PKD 2007				Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD 2007			
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		przemysł i budownictwo		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		przemysł i budownictwo	
		2011	2021	2011	2021	2011	2021	2011	2021
1.	Województwo Opolskie	2,04%	1,63%	26,14%	31,38%	4,02%	2,33%	22,57%	24,44%
2.	Subregion północny	4,90%	3,53%	35,27%	37,69%	9,99%	5,79%	26,53%	30,52%
3.	Powiat kluczborski	6,23%	2,10%	33,66%	32,83%	8,50%	5,10%	26,59%	28,46%
4.	LGD "Dolina Stobrawy"	5,42%	4,02%	30,72%	32,65%	7,98%	4,65%	26,02%	28,53%
5.	Liderzy	1,93%	2,76%	23,31%	28,04%	4,28%	2,25%	29,29%	30,26%
6.	Sąsiedzi	6,51%	4,17%	38,49%	36,63%	11,79%	6,47%	31,97%	34,93%
7.	Lasowice Wielkie	9,09%	5,41%	42,42%	40,54%	16,11%	9,35%	31,71%	33,91%

[Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL]

Powyższa tabela obrazuje nam strukturę podmiotów gospodarczych pod względem wg wybranych grup rodzajów działalności PKD 2007. Specyficzne dla lokalnej gospodarki jest **zdecydowanie większy wśród nowo zarejestrowanych** niż w rozpatrywanych jednostkach porównawczych, **odsetek podmiotów gospodarczych działających w sektorze przemysłu i budownictwa (40,54%) i sektorze rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (5,41%)**. Podobna tendencja występuje ogółem dla podmiotów w tych sektorach, w szczególności w sektorze **rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (9,35%)**, gdzie wskaźnik jest prawie dwukrotnie wyższy niż dla porównywanych jednostek.

RYСУNEK 17. STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W GMINIE LASOWICE WIELKIE W 2021 R. NA TLE JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH [ŹRÓDŁO: GUS BDL]

5.1.1. Dominujące branże gospodarki

TABELA 21. STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W LATACH 2011-2021 ROKU W GMINIE LASOWICE WIELKIE WEDŁUG POSZCZEGÓLNYCH SEKCJI PKD 2007

Lp.	Sekcja PKD 2007	Liczba podmiotów										
		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1.	Sekcja A	63	64	67	52	51	48	45	40	40	42	43
2.	Sekcja C	37	37	36	39	38	41	40	40	40	41	41
3.	Sekcja D	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1

Lp.	Sekcja PKD 2007	Liczba podmiotów										
		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
4.	Sekcja E	1	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2
5.	Sekcja F	84	83	78	85	86	85	89	96	106	111	114
6.	Sekcja G	73	79	83	85	82	80	79	72	67	66	69
7.	Sekcja H	11	11	13	12	12	14	11	11	12	11	13
8.	Sekcja I	10	9	8	9	9	11	14	15	14	14	12
9.	Sekcja J	4	4	4	4	4	5	5	6	5	7	7
10.	Sekcja K	4	3	3	2	4	5	5	5	6	6	7
11.	Sekcja L	12	12	12	12	12	13	13	13	13	13	13
12.	Sekcja M	9	14	16	17	18	18	19	21	20	23	23
13.	Sekcja N	10	10	10	11	12	16	19	19	20	21	25
14.	Sekcja O	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
15.	Sekcja P	18	18	18	19	19	18	17	17	17	17	18
16.	Sekcja Q	13	13	15	15	17	21	23	23	23	27	30
17.	Sekcja R	6	6	6	5	5	5	5	6	6	6	6
18.	Sekcje S i T	27	26	24	25	23	24	28	29	32	30	32
19.	Ogółem	392	401	405	404	404	416	424	425	432	447	466

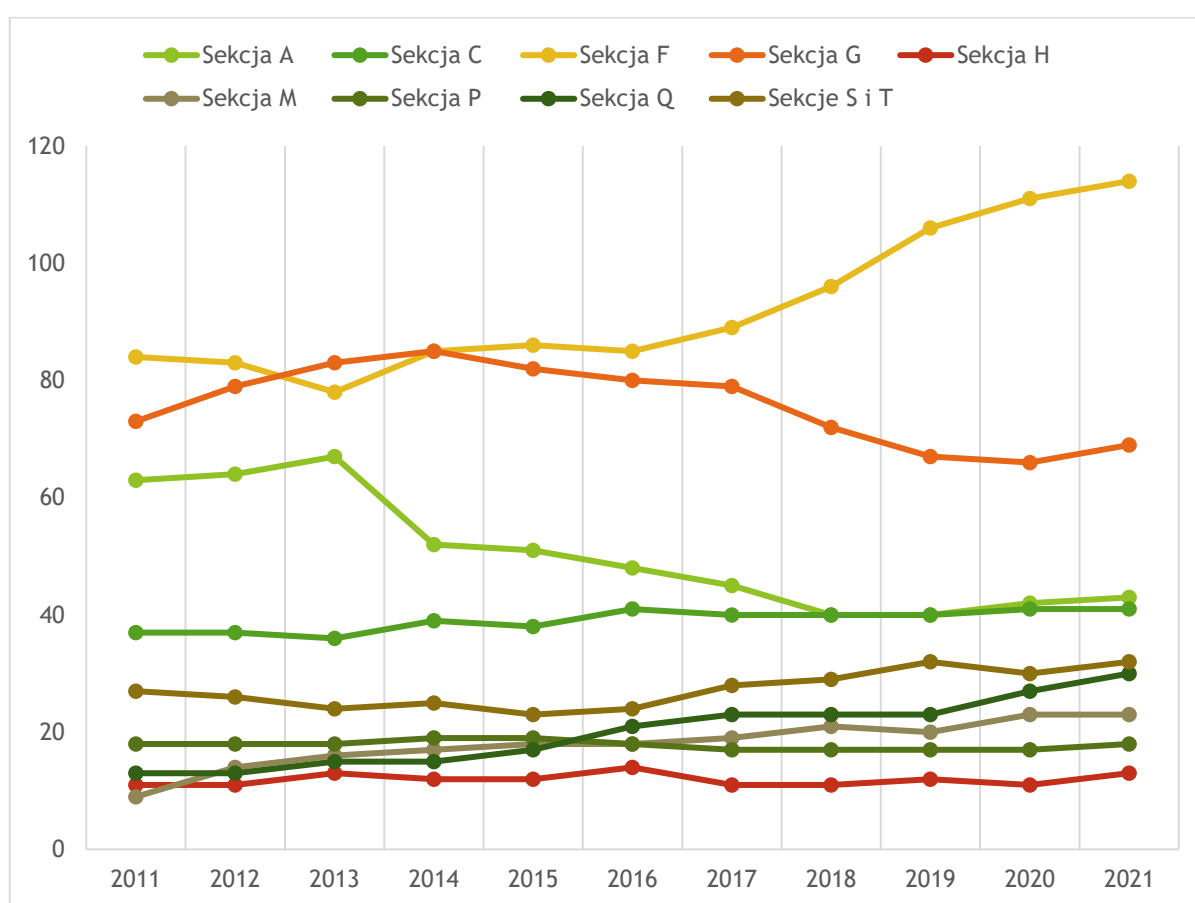
[Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL]

PKD, czyli Polska Klasyfikacja Działalności, to usystematyzowany podział rodzajów działalności, które mogą być realizowane przez podmioty gospodarcze:

- Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo;
- Sekcja B Górnictwo i wydobywanie;
- Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe;
- Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych;
- Sekcja E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją;
- Sekcja F Budownictwo;
- Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle;
- Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa;
- Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi;
- Sekcja J Informacja i komunikacja;
- Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa;
- Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości;
- Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna;
- Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca;
- Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne;
- Sekcja P Edukacja;
- Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna;

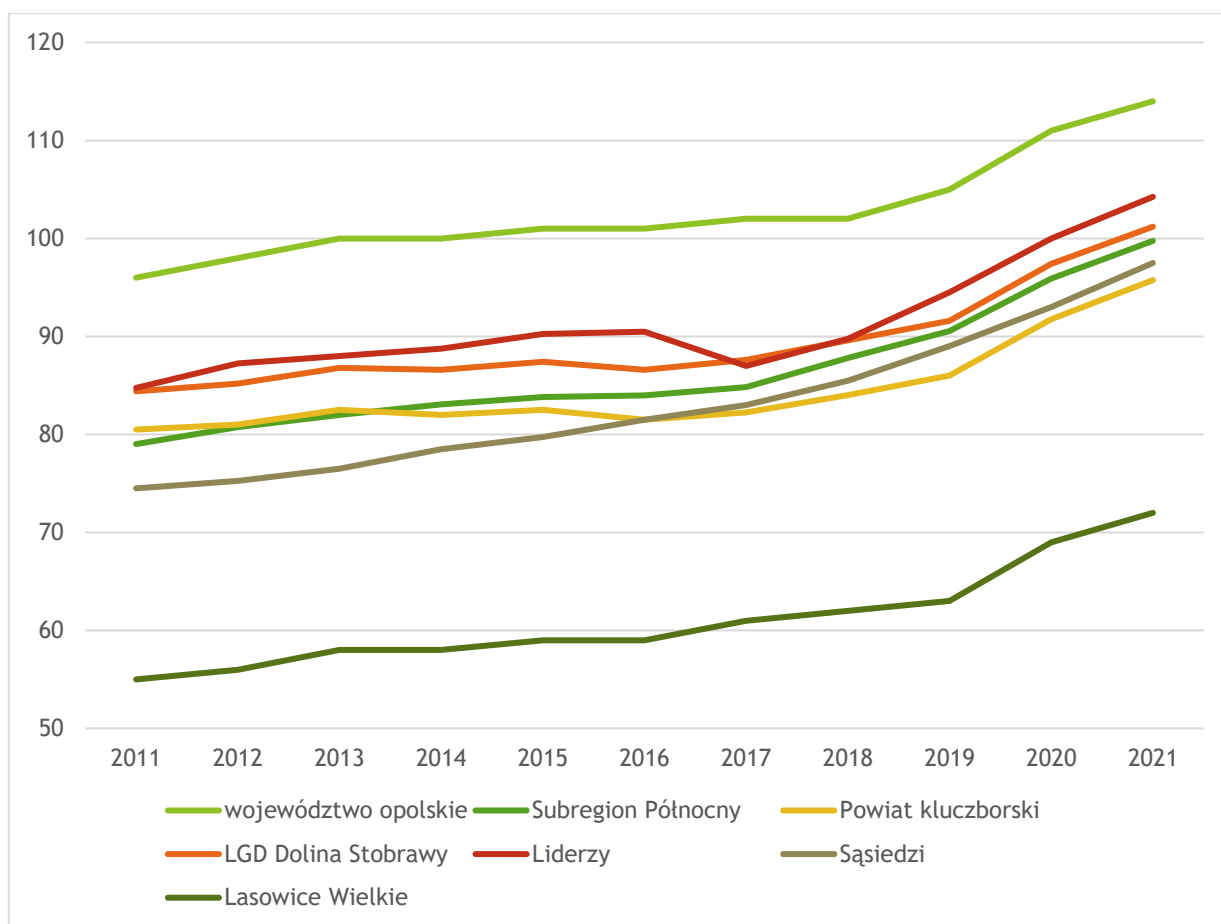
- Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją;
- Sekcja S i T Pozostała działalność usługowa i Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby.

W gminie Lasowice Wielkie brak jest dużych zakładów przemysłowych. Stąd też branża przemysł i budownictwo jest skoncentrowana bardziej na budownictwie. Wyraźnie między 2013, a 2018 rokiem zmalała liczba podmiotów w branży rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo. Obecnie w **gminie Lasowice Wielkie najwięcej podmiotów gospodarczych** jest w Sekcji F – **Budownictwo** (114), następnie w Sekcji G – **Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle** (69) i Sekcji A – **Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo** (43) oraz Sekcji C - **Przetwórstwo przemysłowe**.

RYSUNEK 18. STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W LATACH 2011-2021 W GMINIE LASOWICE WIELKIE WEDŁUG WYBRANYCH SEKCJI PKD 2007 [ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS BDL].

Zatem prawie co czwarty podmiot gospodarczy, który został założony na terenie gminy Lasowice Wielkie zajmuje się budownictwem. Sekcja G dominuje w każdej jednostce samorządu terytorialnego, bowiem to w tej branży kryją się wszelkiego rodzaju sklepy, które są niezbędne dla mieszkańców.

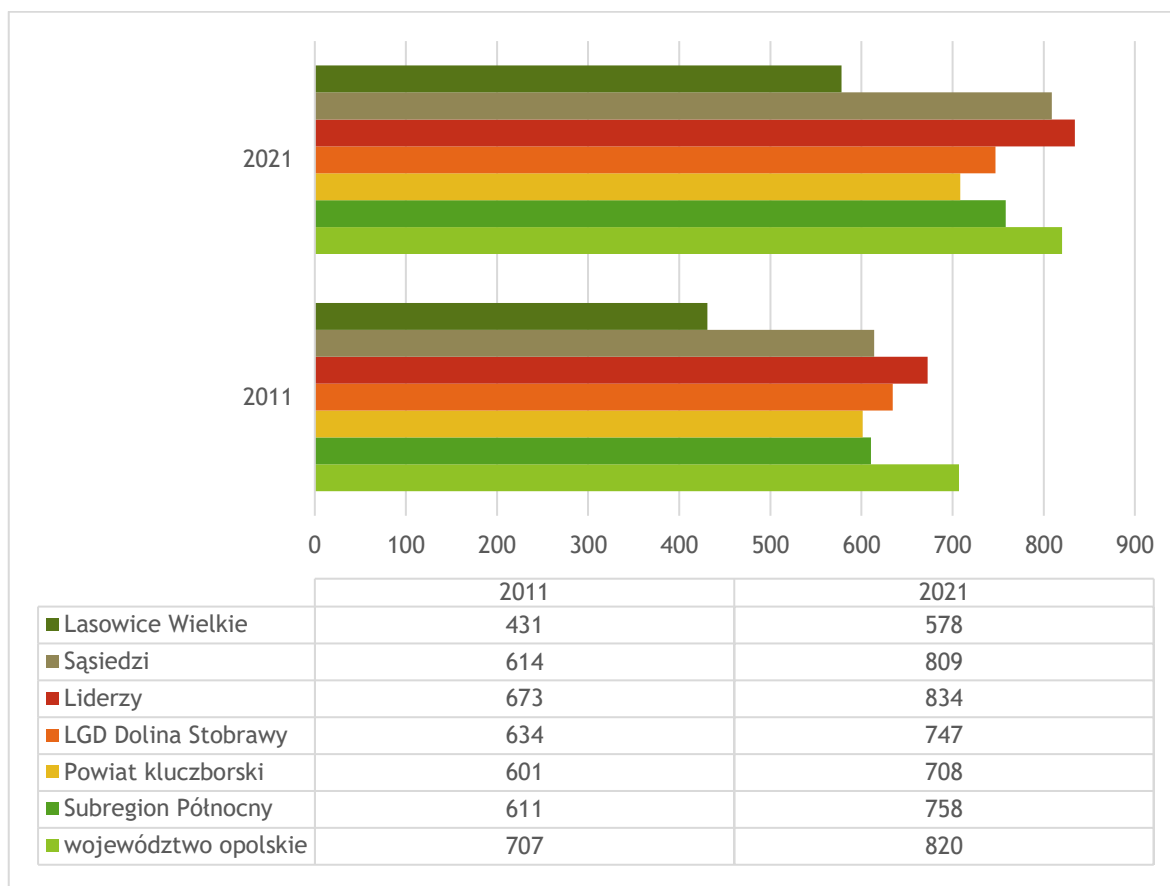
RYSUNEK 19. WSKAŹNIK PRZEDSIĘBIORCZOŚCI – LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W PRZELICZENIU NA 1000 MIESZKAŃCÓW W GMINIE LASOWICE WIELKIE NA TLE JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH [ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS BDL].

Ważnym wskaźnikiem, który przedstawia sytuację gospodarczą w danej jednostce terytorialnej jest **wskaźnik przedsiębiorczości, który wskazuje ile podmiotów gospodarczych przypada na każde 1000 mieszkańców**. W 2021 roku w gminie Lasowice Wielkie na każde 1000 mieszkańców przypadało 72 podmioty gospodarcze. Dla porównania w 2011 roku było to tylko 55 podmiotów gospodarczych, zauważalna jest więc duża poprawa.

Mimo wszystko **od lat gmina w porównaniu do innych jednostek samorządowych Lasowice Wielkie wypada najgorzej pod względem ilości podmiotów prowadzących działalność na jej terenie**. Różnica między gminą Lasowice Wielkie, a następną jednostką porównawczą jaką jest powiat kluczborski jest znacząca i wynosi 24.

W związku z powyższym można stwierdzić, że aktywność gospodarcza mieszkańców oraz atrakcyjność gospodarcza dla inwestorów zewnętrznych nie jest mocną stroną gminy Lasowice Wielkie.

5.1.2. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą

RYСУNEK 20. OSOBY FIZYCZNE PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ NA 10 TYS. MIESZKAŃCÓW W GMINIE LASOWICE WIELKIE NA TLE WYBRANYCH JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH W ROKU 2011 I 2021 [ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS BDL].

Mimo tego, że ilość firm prowadzonych przez osoby fizyczne znacząco wzrosła od roku 2011 to dla gminy Lasowice Wielkie wskaźnik dotyczący **osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców wypada najgorzej** na tle pozostałych jednostek porównawczych zarówno w latach 2011, jak i 2021.

5.1.3. Oferta inwestycyjna

Samorząd Gminy wyznaczył, zarówno w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego oraz w Miejsowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego, tereny pod działalność produkcyjną, składową i handlowo-usługową. Tereny te wyznaczono przede wszystkim w sąsiedztwie drogi krajowej nr 45 oraz w Lasowicach Wielkich i Chudobie.

5.1.4. Podsumowanie

Po przeprowadzeniu analizy uwarunkowań gospodarczych można stwierdzić że:

- **aktywność gospodarcza mieszkańców oraz atrakcyjność gospodarcza dla inwestorów zewnętrznych nie jest mocną stroną gminy Lasowice Wielkie,**

- **stan lokalnej gospodarki można określić jako rozwijający się**, dynamika przyrostu podmiotów gospodarczych wzrosła między rokiem 2011, a 2022 o ok. 16,5%, a rok 2017 okazał się przełomowy dla lokalnej gospodarki, bowiem od tego roku liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy zaczęła systematycznie rosnąć,
- mimo tego w porównaniu do średniej wojewódzkiej gmina Lasowice Wielkie wypada ciągle niekorzystnie pod względem **wskaźnika przedsiębiorczości** tj. ilości podmiotów gospodarczych przypadających na każde 1000 mieszkańców (w 2021 r. - 72 podmioty w gminie Lasowice Wielkie, przy średniej dla województwa – 112), w porównaniu do innych jednostek samorządowych gmina **Lasowice Wielkie wypada najgorzej pod względem ilości podmiotów prowadzących działalność na jej terenie na 1000 mieszkańców**. Różnica między gminą Lasowice Wielkie, a następną jednostką porównawczą jaką jest powiat kluczborski jest znacząca i wynosi 24,
- **kondycję gospodarki określa przede wszystkim stan mikroprzedsiębiorstw** (firmy zatrudniające nie więcej niż 9 pracowników), dominują one zdecydowanie wśród podmiotów gospodarczych w gminie, a bazują przede wszystkim na samozatrudnieniu i firmach rodzinnych, a ich liczba rośnie, odsetek tego typu podmiotów w gminie Lasowice Wielkie (80,7%) jest **wyższy niż średnia dla powiatu kluczborskiego (73%), ale znacząco niższy niż średnia dla województwa opolskiego (96,39%)**, natomiast wskaźnik dotyczący **osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców wypada najgorzej** na tle pozostałych jednostek porównawczych zarówno w latach 2011, jak i 2021
- w gminie Lasowice Wielkie nie ma dużych przedsiębiorstw (od 50-249 pracowników) ani firm zatrudniających więcej niż 250 pracowników, **brak jest dużych zakładów przemysłowych, co wpływa na wysokość dochodów do budżetu gminy;**
- specyficzne dla lokalnej gospodarki jest większy niż w pozostałych rozpatrywanych jednostkach porównawczych, **odsetek nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych** działających w sektorze przemysłu i **budownictwa (40,54%)** i sektorze **rolnictwo**, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (5,41%); **w gminie dominuje handel budownictwo (114 podmiotów), handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (69)**, następnie – **rolnictwo (...)** (43) i **przetwórstwo przemysłowe**, co czwarty podmiot gospodarczy, który został założony na terenie gminy Lasowice Wielkie zajmuje się budownictwem.

6. SFERA ŚRODOWISKOWA

6.1. Zasoby środowiska naturalnego

Zgodnie z podziałem fizyczno – geograficznym Polski przeważająca część gminy Lasowice Wielkie wchodzi w skład mezoregionu Równina Opolska (318.57), wchodzącego w skład Nizin południowo-zachodnich (317, 318.1-5). Jedynie niewielki fragment we wschodniej części gminy stanowi część mezoregionu – Próg Woźnicki (341.23), wchodzącego w skład Wyżyny Śląsko-Krakowskiej (341). Granica pomiędzy podprovincjami przebiega w rejonie wsi: Gronowice i Wędrynia.

6.1.1. Krajobraz oraz bioróżnorodność

Morfologia obszaru gminy cechuje się mało urozmaiconą rzeźbą o charakterze równinnym, miejscami urozmaiconą płaskodennymi dolinami lokalnych cieków wodnych o przebiegu równoleżnikowym. Największe ogólne obniżanie się terenu gminy przebiega w kierunku zachodnim, do wysokości 180-200 m n.p.m. w strefie Laskowice – Jeżów. Najniższym punktem jest koryto Budkowiczanki w profilu granicznym w części zachodniej – 175,1 m n.p.m. Najwyższy punkt w gminie położony jest w części wschodniej w Wędryni (Zalesie) 238,8 m n.p.m. Cechą charakterystyczną środkowej i zachodniej części gminy jest występowanie prawie płaskich, lekko falistych i rozległych powierzchni rozwiniętych na terenach objętych zasięgiem zlodowaceń środkowopolskich. W części wschodniej występują początkowe odcinki dolin rzecznych, zaś w części zachodniej charakterystyczne są szerokie powierzchnie terenów prawie płaskich, porozcinanych płaskodennymi, o zmiennej szerokości, dolinami rzeczными.

Gmina Lasowice Wielkie, chociaż nie występują tu walory przyrodnicze unikalne w skali kraju i regionu, jest bardzo atrakcyjna pod względem krajobrazowym. Występuje tu harmonijny krajobraz o charakterze naturalnym i kulturowym. Mamy tu do czynienia z bogactwem lasów oraz malowniczą mozaiką pól uprawnych i łąk. Ukształtowanie powierzchni ma charakter równinny urozmaicony płaskodennymi dolinami: Stobrawy, Bogacicy i Budkowiczanki o przebiegu równoleżnikowym.

Lasy zajmują około 58,6% (12 709,18 ha)¹⁰ powierzchni całej gminy. Wskaźnik lesistości jest dwukrotnie większy od przeciętnej lesistości województwa opolskiego (26,7%) i całego kraju oraz powiatu kluczborskiego (29,8%). W strukturze własności dominują lasy państwowe, które zajmują ponad 99% powierzchni leśnej w gminie. Własnością osób prywatnych jest jedynie 113,13 ha lasów. Wśród zbiorowisk leśnych dominuje kontynentalny bór mieszany, niewielkie powierzchnie zajmują dąbrowy acydofilne, oraz grądy środkowoeuropejskie, małe płaty zajmują suboceaniczny bór świeży, śródłądowy bór wilgotny, sosnowy bór bagienny, bagienny bór trzcinnikowy. Wzdłuż cieków wodnych wykształca się fragmentarycznie łąg jesionowo-olszowy, w terenach bezodpływowych ols, a na glebach żyznych łąg wiązowo-jesionowy.

Oprócz formacji leśnych istotnym elementem uzupełniającym i różnicującym teren gminy są użytki zielone, występujące głównie w dolinach cieków wodnych. Na terenach niezalesionych występują ekosystemy łąkowe należące do rzędu *Arhenatheretalia* (łąki świeże) i *Molinion* (łąki wilgotne). Łąki wilgotne zlokalizowane głównie w dolinach Stobrawy, Budkowiczanki i Bogacicy są bardziej zróżnicowane florystycznie i można wśród nich znaleźć cenne fragmenty zbiorowisk np: łąka trzęślicowa *Molinietum medioeuropaeum*.

W obrębie terenów intensywnej produkcji rolnej do najcenniejszych elementów przyrodniczych zaliczyć należy zadrzewienia i zakrzaczenia śródpolne, a także układy zieleni przydrożnej i obudowy biologicznej cieków. Pełnią one bardzo ważne funkcje ekologiczne, krajobrazowe i ochronne. Ekosystemy łąkowe wraz z ekosystemami leśnymi i zadrzewieniami tworzą mozaikę o dużym znaczeniu biocenotyczno-środowiskowym i stanowią element urozmaicający krajobraz.

Na obszarze gminy Lasowice Wielkie, ze względu na duży udział lasów w strukturze gruntów (58,6%) znajduje się znaczna ilość naturalnych i mało zniekształconych ekosystemów. Mozaika lasów i łąk, licznie

¹⁰ GUS BDL

występujące ciek wodne i grunty podmokłe powodują, że teren gminy charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem siedlisk i zbiorowisk roślinnych, a co za tym idzie obfituje w chronione i rzadkie gatunki roślin. Także wśród fauny na terenie gminy występuje wiele gatunków rzadkich i chronionych.

6.1.2. Surowce mineralne

Budowa geologiczna gminy, ze zdecydowaną przewagą utworów piaszczysto - żwirowych genezy wodnolodowcowej i lodowcowej oraz eolicznych stwarza warunki do prowadzenia eksploatacji surowców mineralnych dla potrzeb lokalnych społeczności.

Utwory te w przeszłości podlegały małoskalowej eksploatacji (Jasienie - Wawrzyńcowice, Trzebiszyn, Chocianowice, Szumirad). W północnej części gminy występują udokumentowane złoża piasków „Kluczbork”¹¹.

6.1.3. Wody powierzchniowe

Cały obszar gminy jest fragmentem prawostronnego dorzecza Odry i wchodzi w skład zlewni II rzędu rzeki Stobrawy. Głównymi ciekami są: Stobrawa, Bogacica, Budkowiczanka wraz z dopływami: Borkówką, Dobrą i Radawką. Są to rzeki o charakterze nizinnym, z deszczowo – śnieżnym reżimem zasilania, o stosunkowo znacznych przyborach wody w okresie roztopów wiosennych i małych przyborach w okresie maksimum opadów letnich. Wylewy w czasie roztopów wiosennych są umiarkowane i nie wywołują większych szkód w rolnictwie ze względu na łatwo przepuszczalne gleby i zmeliorowanie gruntów. W czasie powodzi z lipca 1997 roku zalew powodziowy zaznaczył się w dolinie rzeki Stobrawy, jednak ze względu na brak zagospodarowania terenu siedliskami ludzkimi nie wywołał istotnych zniszczeń. Zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego na niewielkich fragmentach gminy wyznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią 1%: między Trzebiszynem, a Szumiradem, w okolicy Tuł i na północ od Chocianowic.

System hydrograficzny uzupełniają lokalne zbiorniki wód powierzchniowych w postaci stawów hodowlanych, w szczególności w rejonie: Lasowic Małych (Staw Zamkowy, Staw Pilny, Staw Dąbrowiak, Staw Czarny), Gronowic, Chudoby, Starej Chudoby, Szumiradu (rezerwat Smolnik). W większości przypadków są one utrzymane w dobrym stanie i podlegają wykorzystaniu.

6.1.4. Wody podziemne

Obszar gminy Lasowice Wielkie wchodzi w skład kluczborsko-lublinieckiego regionu hydrogeologicznego z głównym poziomem użytkowym wód podziemnych w czwartorzędowych piaskach i żwirach. Poziom ten występuje na głębokości od kilku do 60m. Podrzędny poziom wodonośny występuje w utworach górnego triasu- piaskowcach i wapieniach, na głębokości 5-90m i wydajnościach do 25 m. W południowej i północno-zachodniej części obszaru, w miejscach o zredukowanej miąższości utworów czwartorzędowych poziom ten występuje lokalnie jako główny poziom użytkowy.

W świetle regionalizacji hydrogeologicznej B. Paczyńskiego obszar gminy zaliczany jest do regionu XV wrocławskiego, subregionu XV2 – kluczborskiego. W północnej części gminy główną strukturą jest

¹¹ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lasowice Wielkie, 2021

fragment doliny kopalnej Olesno – Kluczbork – Wołczyn – Namysłów (GZWP nr 324 Dolina kopalna Kluczborka). Struktura ta wypełniona jest utworami piaszczysto – gliniastymi.

Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 324 jest zbiornikiem o powierzchni ok. 84 km². Średnia głębokość ujęć wodnych wynosi 20 m, a zasoby dyspozycyjne wynoszą 16 tys. m³/d. Miąższość utworów wodonośnych waha się od 15 do 25 m. Izolacja warstwy wodonośnej od powierzchni osadami gliniastymi, bądź ich występowanie w formie przewarstwień ma charakter lokalny. W powiązaniu ze stosunkowo niewielką głębokością występowania wód podziemnych stanowi to o dużym stopniu ich podatności na zanieczyszczenia z powierzchni terenu. Zaliczany jest do obszaru najwyższej ochrony (ONO). Z zasobów GZWP korzysta ujęcie wody w Chocianowicach oraz ujęcia dla Kluczborka.

Druga kopalna struktura wodonośna Knieja - Lasowice przebiega południkowo z Bierdzan w kierunku Borkowic, obejmując swym zasięgiem na terenie gminy: Laskowice, Szumirad, Trzebiszyn i Lasowice Wielkie.

6.1.5. Gleby

Na terenie gminy użytki rolne stanowią ponad 30% powierzchni gminy, z czego ok. 82 % wykorzystywane jest jako grunty orne. Wśród gleb dominują gleby piaszczyste (63%) oraz gliniaste i pylaste. Na podłożu tym wykształciły się gleby biellicowe i pseudobiellicowe (65,8% pow. użytków rolnych), gleby brunatne (11,5% pow. użytków rolnych) i gleby bagienne (5,8% pow. użytków rolnych).

Pod względem bonitacyjnym są to: gleby słabe i bardzo słabe, V i VI klasy bonitacyjnej (47,6% gruntów ornych), charakterystyczne dla południowej i środkowej części gminy (piaski i żwiry, lokalnie na płatach moreny dennej) oraz gleby średniodobre, IV klasy bonitacyjnej (48,2% gruntów ornych) oraz gleby najlepsze III klasy bonitacyjnej w ilości 4,2% gruntów ornych (występujących w północnej części gminy, na utworach piaszczystych, żwirowych i gliniastych ze znaczącym udziałem glin morenowych).

Pod względem przydatności rolniczej dominuje kompleks żytni bardzo dobry (pszennożytni) – ok. 42,2%, żytni dobry, słaby i bardzo słaby – 48,7% oraz pszennożytni i wadliwy – ok. 9,5%. Wśród użytków zielonych dominują użytki zielone średnie (86,2%) oraz słabe (8,5%).

Pod względem bonitacyjnym wśród użytków zielonych dominują użytki najłagodniejszych klas (IV-VI), zajmują ok. 89,4% użytków zielonych (doliny: Stobrawy, Budkowiczanki i Bogacicy), na użytki najlepsze, III klasy (dolina Bogacicy w rejonie Gronowic) przypada ok. 10,6% użytków zielonych. Gmina Lasowice Wielkie położona jest na obszarze o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW). Gleby gminy należą w przewadze do kwaśnych o pH w zakresie 4,6–5,5 (40–60% powierzchni ogólnej i bardzo kwaśnych o pH 4,5 (20% powierzchni ogólnej). W związku z takim poziomem zakwaszenia dla poprawy ich właściwości produkcyjnych wymagają intensywnych zabiegów wapnowania. Zakwaszenie gleb wpływa także niekorzystnie na poziom toksyn i metali ciężkich poprzez ułatwianie ich przyswajania przez rośliny.

6.2. Stan i ochrona środowiska

6.2.1. Poprawa jakości powietrza

Na terenie gminy Lasowice Wielkie obowiązuje Program ochrony powietrza dla województwa opolskiego przyjęty uchwałą nr XX/193/2020 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 lipca 2020 r. w sprawie przyjęcia „Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego” (Dz. Urz. Woj. Op., poz. 2186).

Gmina Lasowice Wielkie należy do strefy opolskiej, gdzie stwierdzono przekroczenia poziomu średniodobowego dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, dopuszczalnego poziomu średniorocznego pyłu zawieszonego PM2,5 (faza I) oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu.

W gminie nie ma zlokalizowanej stacji pomiarowej. Najbliższa stacja pomiarowa w strefie opolskiej, na której prowadzono pomiary substancji analizowanych w Programie w 2018 r. znajduje się w Oleśnie na ul. Słowackiego i mierzy PM10. Natomiast pomiary stężeń dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM2,5 oraz stężenia średnioroczne benzo(a)pirenu w powietrzu w 2018 roku były prowadzone na stacji manualnej w Kluczborku przy ul. Mickiewicza.

TABELA 22. STĘŻENIA ZANIECZYSZCZEŃ NA STACJACH POMIAROWYCH W LATACH 2011-2020

Lp.	Substancja	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1.	PM10 ¹	-	36,6	40,4	35,4	36,7	32,9	33,9	34,2	27	25	23
2.	PM10 ²	-	48	87	59	49	56	60	70	50	43	45
3.	PM2,5 ³	28,9	25,1	27,1	24,8	20,3	19,7	18,3	20,0	17	18	18
4.	B(a)p ⁴	8,2	-	5,4	-	-	5,1	-	2,9	-	-	3

¹ Stężenia średnioroczne pyłu zawieszonego PM10 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$];

² Liczba dni z przekroczeniem dopuszczalnego stężenia 24-godz. dla PM10;

³ Stężenia średnioroczne pyłu zawieszonego PM2,5 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$];

⁴ Stężenia średnioroczne benzo(a)pirenu [ng/m^3]

[Źródło: Opracowanie własne na podstawie Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego i Rocznej oceny jakości powietrza na 2019 r., 2020 r., 2021 r.]

Zgodnie z Roczną oceną jakości powietrza za rok 2021 gmina Lasowice Wielkie znajdowała się na obszarze przekroczeń:

- ze względu na ochronę roślin:
 - poziomu celu długoterminowego ozonu;
- ze względu na ochronę zdrowia:
 - poziomu celu długoterminowego ozonu;
 - poziomu docelowego benzo(a)pirenu.

W roku 2021 w gminie Lasowice Wielkie nie stwierdzono przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5. Natomiast stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu.

Najistotniejszy wpływ na wysokie stężenie B(a)P na terenie gminy wywiera tzw. niska emisja powodowana ogrzewaniem gospodarstw domowych paliwami stałymi – głównie węglowymi. Niekorzystnym zjawiskiem

jest również brak możliwości budowy na terenie gminy zbiorczych systemów zaopatrzenia w ciepło ze względu na rozproszoną zabudowę oraz brak dystrybucyjnej sieci gazowej.

6.2.2. Ochrona przed hałasem

Gmina Lasowice Wielkie nie jest gminą uprzemysłowioną w związku z czym największe zagrożenie stanowi hałas komunikacyjny (drogowy). W związku z tym, że główną oś komunikacyjną gminy stanowi droga krajowa nr 45 i droga wojewódzka 494 to właśnie zabudowa przy tych drogach jest najbardziej narażona na ponadnormatywny poziom hałasu (Trzebiszyn, Lasowice Wielkie, Jasienie, Chudoba).

W 2020 roku przeprowadzono generalny pomiar ruchu drogowego na istniejących sieciach dróg wojewódzkich i krajowych. Na terenie gminy nie usytuowano żadnego punktu pomiarowego. Punkty pomiarowe, na których dokonywano pomiarów ruchu drogowego zostały ulokowane w bezpośrednim sąsiedztwie gminy, w Bierdzanach oraz w Kluczborku na drodze DK 45). W przeciągu 5 lat (pomiędzy badaniami z 2015 oraz 2020 roku) średniodobowy ruch samochodów (SDRR) wzrósł w przedziale 40-47%, co może się przedkładać na wzrost natężenia hałasu.

6.2.3. Jakość wód

Obszar Gminy Lasowice Wielkie położony jest w obrębie 5 JCWP, z czego największą powierzchnię na terenie gminy zajmuje JCWP Bogacica do Borkówki (ok. 40 % powierzchni jednostki). Żaden odcinek nie został w ostatnich latach objęty monitoringiem. Generalnie jednak stan wód wszystkich większych cieków w gminie oceniono jako zły stan wód ze względu na zanieczyszczenia chemiczne i słaby stan ekologiczny.

Natomiast stan jakościowy oraz ilościowy wód podziemnych dla całych JCWPd w obrębie, których położona jest gmina (PLGW600097) według danych ostatniego pomiaru (2019) jest dobry.

6.2.4. Formy ochrony przyrody

Na terenie gminy Lasowice Wielkie możemy wyróżnić obszarowe i indywidualne formy ochrony przyrody:

- ostoja Natura 2000,
- park krajobrazowy, obszar chronionego krajobrazu, 2 rezerваты,
- 3 użytki ekologiczne i 19 pomników przyrody.

łącznie obszar objęty ochroną zajmuje w gminie Lasowice Wielkie prawie całą jej powierzchnię - 19 206,33 ha tj. 91% powierzchni gminy.

Obszar Natura 2000

Szumirad PLH160020 utworzony 21 grudnia 2013 o powierzchni 93,32 ha, położony w dolinie rzeki Budkowiczanki pomiędzy miejscowościami Szumirad i przysiółkiem Ryczek. Jest to niewielki, w większości zalesiony fragment doliny rzeki. W dnie doliny występują tereny torfowiskowe oraz płaskie terasy z madami. W zachodniej części ostoi zlokalizowany jest niewielki, płytki zbiornik zaporowy, na wschodzie podobny zbiornik uległ zarośnięciu. Jest to teren o bardzo wysokim stopniu naturalności, z wyjątkowymi w skali regionu zbiorowiskami roślinnymi. Najcenniejszym typem siedlisk są tu różne torfowiska, wśród

których występują także na niewielkich płatach zespoły torfowisk wysokich co jest ewenementem w skali śląska. Torfowiska i zespoły wód płynących i stojących są otoczone głównie antropogenicznymi i młodymi drzewostanami sosnowymi, ale są tu także kilkunastohektarowe fragmenty dobrze wykształconego boru bagiennego.

Park krajobrazowy

Niewielki fragment Stobrawskiego Parku Krajobrazowego o powierzchni 11,3 ha, położony na terenie gminy obejmuje dwa wydzielenia boru mieszanego świeżego w wieku 28-55 lat położonego po lewej stronie linii kolejowej Opole-Kluczbork. Planowane jest powiększenie Parku o tereny w okolicach Tuł.

Obszar Chronionego Krajobrazu

OCHK Lasy Stobrawsko – Turawskie obejmuje praktycznie cały obszar gminy poza miejscowością Chocianowice i polami położonymi na północ od miejscowości Jasienie.

obszaru, który ze względu na znaczące walory przyrodnicze i krajobrazowe, atrakcyjność turystyczną i słabe zurbanizowanie objęto ochroną. Duża ilość cieków wodnych i stawów, silnie rozwinięta granica lasu, polodowcowa rzeźba terenu, występowanie wielu chronionych gatunków roślin (np. rosiczka okrągłolistna, grzybień białe, widłaki) i zwierząt (np. żmija zygzakowata, zaskroniec zwyczajny, bocian czarny, wydra) stanowi o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych tego terenu.

Obszary chronionego krajobrazu powoływane są także dla zapewnienia ludności miejskiej terenów rekreacji i wypoczynku. Drzewostany tutejsze to przeważnie zbiorowiska borowe, a więc sprzyjające penetracji ludzkiej i mające walory bioterapeutyczne. Bliskie sąsiedztwo ośrodków miejskich (Opole, Kluczbork) i dobrze rozwinięta sieć dróg stwarzają dogodne warunki dla rozwoju form turystyki rekreacyjno-wypoczynkowej.

Rezerwaty

- Smolnik, utworzony 16 kwietnia 1958 o powierzchni 30,17 ha jest rezerwatem florystycznym, którego celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych ekosystemów zbiornika wodnego oraz przylegających torfowisk i lasów o charakterze naturalnym ze stanowiskami roślin chronionych i nielicznie występujących,
- Kamieniec, utworzony 11 sierpnia 2011 o powierzchni 44,21 ha, którego celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych dobrze wykształconych zbiorowisk leśnych, torfowiskowych i wodnych.

Użytki ekologiczne

- Tuły, utworzony 14 lutego 1997 roku o powierzchni 22,41 ha. Przedmiotem ochrony jest tu bagno śródleśne, częściowo z otwartym lustrem wody. Występują tu rośliny terenów podmokłych takie jak: kosaciec żółty, wełnianka szerokolistna, mech torfowiec, pływacz, olcha i wiele innych. Jednak przede wszystkim teren ten jest ostoją dla zwierząt. Stwierdzono tu występowanie 6 gatunków płazów i wielu bezkręgowców wodnych, w tym rzadkiego gatunku pająka - bagnika przybrzeżnego *Dolomedes fimbriatus*, a także ptactwa wodnego. Celem ochrony jest zachowanie tego terenu jako miejsca gniazdowania ptaków chronionych: **zurawia** *Grus Grus* i **samotnika** *Tringa ochropus* oraz innych gatunków ptactwa wodnego i śpiewającego, które nie występują w sąsiednich monokulturach sosnowych. Użytek ten należy do nadleśnictwa Kluczbork, leśnictwa Tuły.

- Żabiniec, utworzony 14 lutego 1997 roku o powierzchni 0,23 ha. Przedmiotem ochrony jest bagno. Przez cały rok, dzięki stojącej wodzie znajduje się tu naturalny wodopój dla zwierzyny oraz występują tu typowe rośliny terenów podmokłych. Celem ochrony jest zachowanie tego terenu jako miejsca bytowania i żerowania zwierzyny oraz ze względu na ciekawy zespół roślinny. Obszar ten należy do nadleśnictwa Olesno, obręb Zębowice
- Kamieniec, utworzony 14 lutego 1997 roku o powierzchni 2,67 ha. Przedmiotem ochrony tego użytku jest bagno - teren podmokły i niedostępny, porośnięty trzciną, tatarakiem, kępami olch i wierzby. Celem ochrony jest zachowanie tego obszaru ze względu na ciekawy zespół roślinny oraz miejsce bytowania i żerowania zwierzyny łownej. Teren ten należy do nadleśnictwa Olesno, obręb Szumirad.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy znajduje się 19 pomników przyrody, wśród których jest 1 modrzew, 3 buki oraz 15 pomników składających się z dębów szypułkowych, w tym jednej grupy drzew.

TABELA 23. WYKAZ POMNIKÓW PRZYRODY ZNAJDUJĄCYCH SIĘ NA TERENIE GMINY LASOWICE WIELKIE

Ip	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Obwód	Wysokość	Położenie
1	Modrzew polski	Larix decidua subsp. polonica	298	34	oddział 83a
2	Dąb szypułkowy	Quercus robur	465	30	oddział 191 d
3	Dąb szypułkowy	Quercus robur	487	36	oddział 191 d
4	Dąb szypułkowy	Quercus robur	484	31	oddział 191 d
5	Dąb szypułkowy	Quercus robur	396	31	oddział 181 b
6	Dąb szypułkowy	Quercus robur	374	31	oddział 181 b
7	Dąb szypułkowy	Quercus robur	474	35	oddział 182 k
8	Dąb szypułkowy	Quercus robur	481	28	oddział 151 d
9	Dąb szypułkowy	Quercus robur	430	32	oddział 180 f
10	Dąb szypułkowy	Quercus robur	399	34	oddział 180 a
11	Dąb szypułkowy	Quercus robur	383	29	oddział 209 a
12	Buk pospolity	Fagus sylvatica	355	28	oddział 209 a
13	Buk pospolity	Fagus sylvatica	339	27	oddział 46
14	Buk pospolity	Fagus sylvatica	377	30	oddział 199 f
15	Dąb szypułkowy	Quercus robur	468	26	oddział 160
16	Dąb szypułkowy	Quercus robur	456	27	oddział 189
	Dąb szypułkowy	Quercus robur	481	18	oddział 189
	Dąb szypułkowy	Quercus robur	474	29	oddział 189
17	Dąb szypułkowy	Quercus robur	675	15	oddział 44
18	Dąb szypułkowy	Quercus robur	484	32	oddział 150
19	Dąb szypułkowy	Quercus robur	374	26	oddział 179

[Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych CRFOP]

6.2.5. Gospodarka odpadami

W roku 2021 r. wykonawcą umowy na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych od mieszkańców gminy Lasowice Wielkie była firma Remondis Opole Sp. z o.o., w 2022 roku podpisano umowę z firmą Wywóz Nieczystości oraz Przewóz Ładunków Wiesław Strach z siedzibą w Częstochowie.

Segregacja poszczególnych frakcji odpadów w gminie Lasowice Wielkie odbywa się w systemie pojemnikowym i workowym, a systemem odbioru odpadów objętych jest 100% mieszkańców. Dodatkowo wydzielana jest frakcja odpadów PET i makulatura, która jest odzyskiwana przez gminę, co w konsekwencji obniża cenę odbioru odpadów. W gminie Lasowice Wielkie działa także Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (tzw. PSZOK) zlokalizowany w Trzebiszynie. Na terenie gminy Lasowice Wielkie nie funkcjonuje żadne składowisko odpadów komunalnych.

Systemem gospodarowania odpadami do końca 2021 roku obejmował 1710 nieruchomości zamieszkałych, a do końca 2022 roku 1 632 nieruchomości zamieszkałych. W 2022 roku odebrano łącznie 1000 odpadów zmieszanych, co było wartością większą niż w poprzednim roku (972). Na podstawie danych opracowanych przez Główny Urząd Statystyczny szacuje się, że 1 mieszkaniec województwa opolskiego wytwarzał w 2021 r. 397 kg/rok odpadów komunalnych, a gminy Lasowice Wielkie 213 kg/rok. **Ilość wytworzonych odpadów komunalnych rośnie** w całym województwie, w tym również w gminie Lasowice Wielkie, gdzie od roku 2019, od wartości 189 kg/rok masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca gminy wzrosła o 12,7%.

W roku 2021 gmina Lasowice Wielkie **uzyskała wymagane poziomy recyklingu** i przygotowania do ponownego użycia frakcji odpadów komunalnych, określonych w przepisach. W roku 2022 uzyskano wymagany poziom redukcji masy odpadów ulegających biodegradacji kierowanych do składowania, natomiast do wymaganego poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych zabrakło 4%. **Odsetek odpadów zebranych selektywnie** w gminie Lasowice Wielkie (21,5%) **jest prawie dwukrotnie mniejszy** niż w województwie opolskim (41,7%) i powiecie kluczborskim (34,4%).

Należy w tym miejscu podkreślić, że w dalszym ciągu powinno się prowadzić działania edukacyjno-informacyjne, zachęcające mieszkańców do selektywnej zbiórki odpadów w celu dotrzymania i osiągnięcia wymaganych poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych oraz poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.

6.2.1. Podsumowanie

Po przeprowadzeniu analizy środowiskowej stwierdzono, że:

- pod względem przyrodniczo-krajobrazowym **gminę Lasowice Wielkie ocenia się jako atrakcyjną dla rozwoju turystyki**. Występuje tu harmonijny krajobraz z bogactwem lasów (ponad 75% pow. gminy leży w chronionym kompleksie Lasów Stobrawsko-Turawskich) oraz malowniczą mozaiką pól uprawnych i łąk, urozmaicony dolinami rzek: Stobrawy, Budkowiczanki i Bogacicy oraz licznymi stawami.
- pod względem przyrodniczym gmina cechuje się znacznymi walorami przyrodniczymi oraz zasobami wód powierzchniowych, natomiast zasoby surowców mineralnych oraz glebowe nie są znaczące – prawie połowa gleb to gleby słabe i bardzo słabe,
- na obszarze gminy **występują formy ochrony przyrody**: Obszar Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrawsko-Turawskie”, Stobrawski Park Krajobrazowy (mały fragment), ostoja Natura 2000 „Szumirad”, 2 rezerваты, 3 użytki ekologiczne i 19 pomników przyrody, łącznie obszar objęty ochroną zajmuje w gminie Lasowice Wielkie 19 206,33 ha (91% powierzchni gminy),

- gmina Lasowice Wielkie znajduje się w obrębie strefy opolskiej, dla której stwierdzono **pogorszoną jakość powietrza**, w roku 2021 w gminie Lasowice Wielkie nie stwierdzono przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10 i PM2,5. Natomiast stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego benzo(a) piranu, najistotniejszy wpływ na wysokie stężenie B(a)P na terenie gminy wywiera tzw. niska emisja powodowana ogrzewaniem gospodarstw domowych paliwami stałymi – głównie węglowymi.;
- z zagrożeń środowiska najistotniejsze jest: **narażenie na ponadnormatywny hałas**, główną oś komunikacyjną gminy stanowi droga krajowa nr 45 i droga wojewódzka 494 i to właśnie zabudowa przy tych drogach jest najbardziej narażona na ponadnormatywny poziom hałasu - Trzebiszyn, Lasowice Wielkie, Jasienie, Chudoba;
- jakość wód powierzchniowych nie jest dobra, stan wód wszystkich większych cieków w gminie oceniono jako **zły stan wód** ze względu na zanieczyszczenia chemiczne i słaby stan ekologiczny,
- niekorzystnym zjawiskiem jest wzrost masy wytworzonych odpadów komunalnych na jednego mieszkańca gminy Lasowice Wielkie (od 2019 wzrost o 12,7%), a także nie osiągnięcie w 2022 r. poziomu wymaganego przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych (o 4%), w związku z czym konieczne są działania związane z edukacją i informacją mieszkańców.

7. SFERA TECHNICZNA

Niniejszy rozdział dotyczy szeroko rozumianej infrastruktury technicznej. W jej skład wchodzi zarówno sieci przesyłowe, w tym kanalizacja i wodociągi ale także zasoby mieszkaniowe oraz infrastruktura drogowa i energetyczna.

Dobre funkcjonowanie sfery technicznej często jest niezauważane przez mieszkańców, traktowane jako standard. Natomiast brak lub zły stan tego typu infrastruktury powoduje znaczne pogorszenie poziomu życia mieszkańców oraz wpływa także na zmniejszenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy.

7.1. Gospodarka mieszkaniowa – opis stanu zasobów mieszkaniowych

W 2021 roku na terenie gminy Lasowice Wielkie istniało **1 918 lokali mieszkalnych**, w stosunku do roku 2011 liczba ta wzrosła o 3,4%. Podobnie odnotowano w powiecie kluczborskim. W tym samym czasie w województwie opolskim liczba lokali wzrosła o 7%, na co wpływ ma przede wszystkim ruch budowlany w dużych miastach.

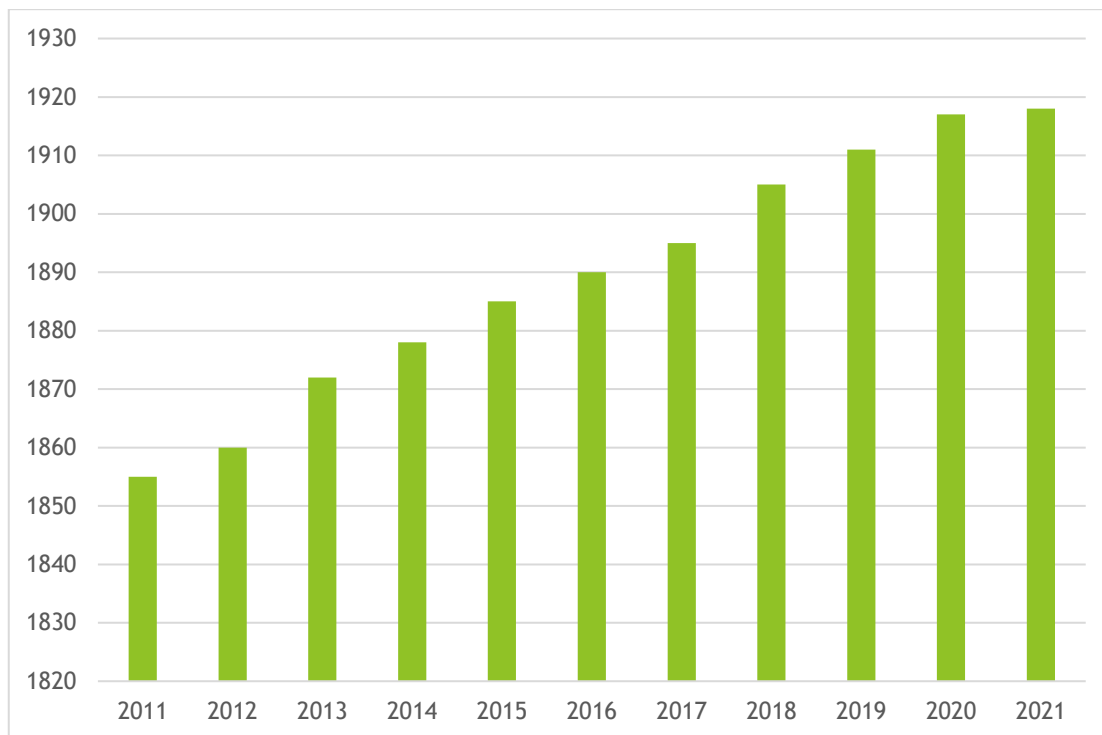
Mieszkaniowy zasób gminy

W skład mieszkaniowego zasobu gminy wchodzi:

- lokale mieszkalne komunalne
 1. Lasowice Wielkie 118
 2. Chocianowice 337/2
 3. Chudoba 142/1
 4. Laskowice ul. Szkolna 19
 5. Gronowice 58
 6. Gronowice 16
 7. Chudoba 142/2

➤ lokale mieszkalne socjalne

1. Laskowice ul. Krótka 4

RYSUNEK 21. LICZBA MIESZKAŃ ODDAWANYCH DO UŻYTKOWANIA W GMINIE LASOWICE WIELKIE W LATACH 2011- 2020 [ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE GUS BDL].

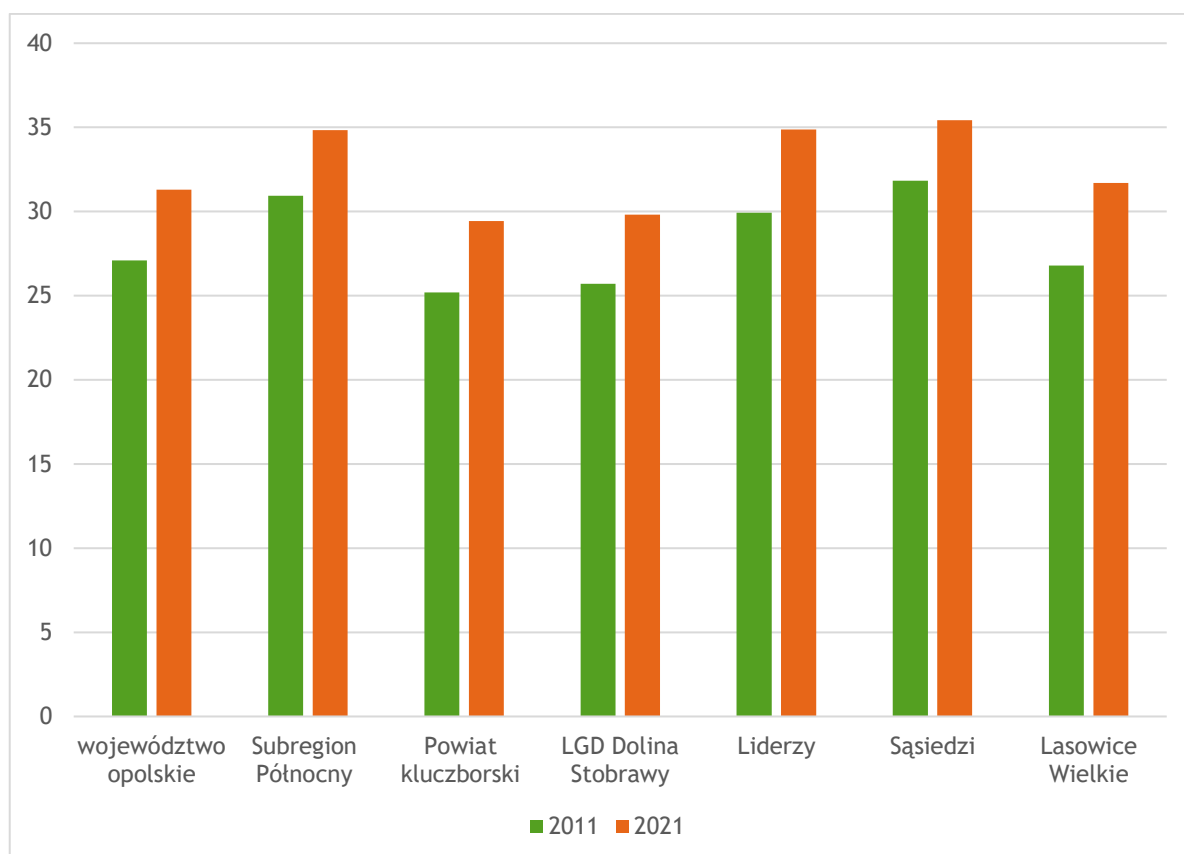
Na tle wybranych jednostek porównawczych **gmina Lasowice Wielkie** charakteryzuje się **niskim poziomem dostępności zasobów mieszkaniowych**. W 2021 roku na każde 1000 mieszkańców gminy przypadało przeciętnie 298,9 mieszkań. W związku z powyższym badany wskaźnik w przypadku gminy przyjmował wyraźnie niższą wartość w porównaniu do pozostałych jednostek - średnia dla województwa opolskiego wynosi 382,50 mieszkań, a dla subregionu północnego 349,41.

TABELA 24. WYBRANE INFORMACJE NA TEMAT ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH W GMINIE LASOWICE WIELKIE NA TLE PORÓWNYWANYCH JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH W LATACH 2011 I 2021

Lp.	Nazwa jednostki	Liczba mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców		Zasoby mieszkaniowe - mieszkania [szt.]		Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania na jedną osobę [m ²]	
		2011	2021	2011	2021	2011	2021
1.	Województwo Opolskie	340,60	382,50	167832	179500	27,10	31,30
2.	Subregion północny	311,36	349,41	3744,93	3971	30,94	34,84
3.	Powiat kluczborski	314,70	354,65	5613	5804,75	25,20	29,43
4.	LGD "Dolina Stobrawy"	314,32	352,50	5623,80	5834,60	25,70	29,82
5.	Liderzy	299,78	334,60	3111,25	3059,25	29,93	34,88

Lp.	Nazwa jednostki	Liczba mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców		Zasoby mieszkaniowe - mieszkania [szt.]		Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania na jedną osobę [m ²]	
		2011	2021	2011	2021	2011	2021
6.	Sąsiedzi	306,25	332,28	2196	2366	31,83	35,43
7.	Lasowice Wielkie	263,20	298,90	1855	1918	26,80	31,70

[Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL]

RYSUNEK 22. ŚREDNIA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKANIA NA JEDNĄ OSOBĘ W GMINIE LASOWICE WIELKIE W ROKU 2011 I 2021 NA TLE JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH [ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE GUS BDL].

W 2021 roku **średnia powierzchnia użytkowa jednego mieszkania na jedną osobę w gminie Lasowice Wielkie wynosiła 31,30 m²**, co jest wartością porównywalną z pozostałymi rozpatrywanymi jednostkami. Najmniejszy wskaźnik przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na jednego mieszkańca odnotowano w powiecie kluczborskim (29,43 m²).

7.2. Infrastruktura techniczna – elementy sieciowe

Wszystkie analizowane wartości związane z elementami sieciowymi od roku 2011 wyraźnie się zwiększyły. W 2021 roku **gmina Lasowice Wielkie cechowała się jednym z największych wartości odsetka mieszkańców korzystających z instalacji wodociągowej (97%)**, podobnie jak w województwie opolskim.

Największy odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej jest u liderów (97,5%), a najmniejszy u sąsiadów (94,75%).

Jednocześnie gmina odznacza się **wysokim odsetkiem mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej** (74,2%), takim samym jak średnia dla województwa opolskiego. Wśród gmin wiejskich jest to jeden z lepszych wyników w województwie. Najwyższy odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej występuje u liderów (86,23%), a najmniejszy w subregionie u sąsiadów (47,73%).

Natomiast w porównaniu do pozostałych rozpatrywanych jednostek porównawczych gmina Lasowice Wielkie charakteryzowała się **najmniejszym odsetkiem mieszkańców z centralnym ogrzewaniem (71,3%)**. Największy odsetek występuje u liderów (83,60%) i w województwie opolskim (83,20%).

TABELA 26. ODSETEK MIESZKAŃCÓW KORZYSTAJĄCYCH Z WYBRANYCH INSTALACJI TECHNICZNO-SANITARNYCH W GMINIE LASOWICE WIELKIE NA TLE PORÓWNYWANYCH JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH

Lp.	Nazwa jednostki	Wodociąg [%]		Kanalizacja [%]		Centralne ogrzewanie [%]	
		2011	2021	2011	2021	2011	2021
1.	Województwo Opolskie	94,50	97,00	60,80	74,20	81,60	83,20
2.	Subregion północny	92,41	95,08	34,79	50,55	76,64	78,24
3.	Powiat kluczborski	94,33	95,10	54,98	62,40	76,08	77,48
4.	LGD "Dolina Stobrawy"	94,68	96,06	52,64	59,78	77,22	78,66
5.	Liderzy	95,85	97,50	69,93	86,23	82,75	83,60
6.	Sąsiedzi	89,55	94,75	27,68	47,73	76,35	77,95
7.	Lasowice Wielkie	94,50	97,00	60,80	74,20	70,20	71,30

[Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL]

7.2.1. Wodociągi

Gmina Lasowice Wielkie jest praktycznie w całości zwodociągowana. Mieszkańcy gminy, za wyjątkiem kolonii Jasienie, zaopatrywani są w wodę z wodociągu gminnego bazującego na ujęciu w Chocianowicach. Ujęcie wody stanowią trzy studnie wiercone. Woda ujmowana jest z poziomów wodonośnych utworów czwartorzędowych i poddawana procesowi odżelazienia na filtrach stacji uzdatniania wody. Wodociąg przechodzący przez Gronowice, Laskowice Małe, Jasienie, Laskowice Wielkie, Chudobę, Wędrynię tworzy układ pierścieniowy. Kolonia Jasienie jest zaopatrywana w wodę z sieci wodociągowej wsi Bogacica (gm. Kluczbork). Długość eksploatowanej sieci wodociągowej w gminie wynosi 115,6 km. Istniejące ujęcia wody wymagają zachowania stref ochrony bezpośredniej i pośredniej.

7.2.2. Kanalizacja

W gminie Lasowice Wielkie w kontekście **stopnia skanalizowania** od 2011 roku sytuacja mieszkańców gminy **znacznie się poprawiła, gdyż stopień skanalizowania wzrósł**. Odbiornikiem ścieków komunalnych jest przebudowana oczyszczalnia ścieków w Trzebiszynie o średniej przepustowości $Q = 400 \text{ m}^3/\text{d}$ i maksymalnej – $600 \text{ m}^3/\text{d}$. Projektowa maksymalna wydajność oczyszczalni to 3 667 RLM. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Budkowiczanka.

Na oczyszczalnię w Trzebiszynie odprowadzane są ścieki z zabudowy mieszkaniowej wsi: Chudoba, Gronowice, Jasienie, Laskowice, Lasowice Małe, Lasowice Wielkie, Trzebiszyn, Tuły, Wędrynia. Sieć kanalizacyjna funkcjonuje także w Chocianowicach skąd ścieki dostarczane są do oczyszczalni w Ligocie Dolnej (gm. Kluczbork). W trakcie budowy jest kanalizacja w Szumiradzie, a dla Ciarki przygotowywana jest dokumentacja na budowę kanalizacji.

W obrębie gminy uchwalono granice i obszar aglomeracji „Trzebiszyn” o liczbie 2 841 RLM. Długość sieci kanalizacyjnej w aglomeracji wynosi 42,5 km¹².

7.2.3. Infrastruktura energetyczna i telekomunikacyjna

Gmina Lasowice Wielkie jest w całości zelektryfikowana. Energia elektryczna rozprowadzana jest w gminie siecią średniego napięcia (15 kV) do stacji transformatorowych, dalej liniami napowietrznymi oraz kablami podziemnymi bezpośrednio do budynków.

Przez teren gminy Laskowice Wielkie przechodzą trasy napowietrznych linii wysokiego napięcia: jednotorowej linii 110kV relacji GPZ Bierdzany – GPZ Kuniów oraz jednotorowej linii 110kV relacji GPZ Kluczbork – GPZ Olesno.

Linie te są elementami systemu sieci rozdzielczej 110kV i nie biorą bezpośredniego udziału w gospodarce energetycznej gminy. Bezpośrednią obsługę odbiorców gminy zapewnia system sieci elektroenergetycznej średniego i niskiego napięcia, zasilany ze stacji 110/15kV GPZ Bierdzany, GPZ Kuniów i GPZ Kluczbork, zlokalizowanych poza terenem gminy.

7.2.4. Gazownictwo

Przez teren gminy przebiegają gazociągi wysokiego ciśnienia relacji Komorzno – Tworóg. Na obszarze gminy Lasowice Wielkie znajduje się dystrybucyjna sieć gazu przewodowego ale gmina jest zgazyfikowana w niewielkim stopniu. Do gazu przewodowego podłączonych jest tylko część nieruchomości w Chocianowicach.

7.2.5. Ciepłownictwo

Gmina Lasowice Wielkie nie posiada systemu ciepłowniczego. Zaopatrzenie w ciepło opiera się na ogrzewaniu indywidualnym oraz kotłowniach lokalnych. Na obszarze gminy wykorzystuje się przede wszystkim paliwo węglowe w celu pozyskania energii cieplnej. Dotyczy to w szczególności gospodarstw indywidualnych. Mimo systematycznie prowadzonych działań modernizacyjnych paliwa stałe będą jeszcze przez długi okres podstawowym nośnikiem energii, chociaż obecne uwarunkowania polityczne (wojna na Ukrainie) i ekonomiczne (podwyżki węgla) mogą doprowadzić do przyspieszenia wymiany starych pieców węglowych.

¹² Sprawozdanie z realizacji KPOŚK za 2021 r.

7.3. Transport i infrastruktura komunikacyjna

Gmina Lasowice Wielkie zlokalizowana jest w obrębie krajowego węzła komunikacyjnego, w skład którego wchodzi:

- droga ekspresowa S11 (obwodnica Olesna) przechodząca przez gminę w miejscowości Ciarka,
- droga krajowa nr 11 relacji Kołobrzeg - Katowice,
- droga krajowa nr 45 relacji Chałupki - Złoczew,
- droga wojewódzka nr 494 relacji Bierdzany – Częstochowa.

Sieć dróg krajowych uzupełniają drogi powiatowe:

- 1315 Wędrynia – Gronowice,
- 1316 Kluczbork – Ciarka, - Kuniów – Szumirad, - Ligota Dolna – Bogacica – Jasienie,
- 1326 Stare Olesno – Jasienie,
- 1327 Gronowice – Ciarka,
- 1328 Lasowice Małe – Bąków,
- 1329 Oś – droga nr 45,
- 1330 Chudoba – Zagwiździe,
- 1340 Stare Budkowice – Bierdzany

oraz drogi gminne, pełniące funkcje dróg lokalnych i drogi dojazdowe.

Na terenie gminy znajdują się przystanki komunikacji samochodowej. Usługi z zakresu komunikacji publicznej na terenie gminy świadczą przedsiębiorstwa na zasadzie przejazdów tranzytowych, które umożliwiają mieszkańcom podróże do okolicznych miejscowości i większych miast. Generalnie gmina Lasowice Wielkie jest słabo skomunikowana z ośrodkiem lokalnym (Kluczbork) oraz z ośrodkiem regionalnym (Opole). Najlepiej skomunikowane miejscowości to Lasowice Wielkie, Trzebiszyn oraz Jasienie, które są zlokalizowane bezpośrednio przy drodze krajowej DK nr 45. Na terenie gminy funkcjonuje także transport wewnętrzny wykorzystujący autobusy szkolne (kursy 2xdozbiennie).

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa nr 293 Jełowa-Kluczbork. W gminie Lasowice Wielkie znajdują się dwie stacje PKP – w Laskowicach Oleskich i Tułach. Pociągi umożliwiają mieszkańcom podróże lokalne (do okolicznych miejscowości oraz do Kluczborka i Opola).

Mimo braku dróg rowerowych, gmina Lasowice Wielkie stanowi doskonałą bazę dla amatorów turystyki rowerowej ze względu na atrakcyjny krajobraz wiejski, duże kompleksy lasów, stawy i utwardzone drogi, a także cenne wartości przyrodnicze i kulturowe.

7.3.1. Podsumowanie

Po przeprowadzeniu analizy uwarunkowań infrastruktury technicznej stwierdzono, że:

- w gminie Lasowice Wielkie w latach 2011-2020 nastąpił niewielki wzrost liczby mieszkań; a **tendencja wzrostowa liczby lokali** mieszkaniowych w gminie Lasowice Wielkie **była mała** w porównaniu z rozpatrywanymi jednostkami porównawczymi, gmina Lasowice Wielkie charakteryzuje się **niskim poziomem dostępności zasobów mieszkaniowych**;
- **warunki mieszkaniowe** pod kątem **wielkości powierzchni użytkowej są dobre**, ale gmina charakteryzuje się **najmniejszym odsetkiem mieszkań z centralnym ogrzewaniem (71,3%)**

spośród porównywanych jednostek. Największy odsetek występuje u liderów (83,60%) i w województwie opolskim (83,20%). Gmina nie posiada systemu ciepłowniczego, zaopatrzenie w ciepło opiera się na ogrzewaniu indywidualnym oraz kotłowniach lokalnych, na obszarze gminy Lasowice Wielkie sieć dystrybucyjna gazu przewodowego znajduje się jedynie we wsi Chocianowice,

- **stopień skanalizowania gminy**, a co za tym idzie sytuacja mieszkańców gminy znacznie się poprawiła, gdyż stopień ten znacząco wzrósł w stosunku do roku 2011 i **jest wyższy niż na terenach sąsiednich**; gmina odznacza się wysokim odsetkiem mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej (74,2%), takim samym jak średnia dla województwa opolskiego. Wśród gmin wiejskich jest to jeden z lepszych wyników w województwie,
- gmina Lasowice Wielkie charakteryzuje się **dobrą dostępnością komunikacyjną** poprzez 2 drogi krajowe, drogę wojewódzką i linię kolejową, **ale brak jest dużych węzłów drogowych sprzyjających lokalizacji większych zakładów**, gmina **odznacza się słabym skomunikowaniem poprzez transport publiczny** z ośrodkiem lokalnym (Kluczbork) oraz z ośrodkiem regionalnym (Opole). Najlepiej skomunikowane miejscowości to Lasowice Wielkie, Trzebiszyn oraz Jasienie, które są zlokalizowane bezpośrednio przy drodze krajowej DK nr 45, w gminie znajdują się dwie stacje PKP – w Laskowicach Oleskich i Tułach i przystanki komunikacji autobusowej, na terenie gminy funkcjonuje transport wewnętrzny wykorzystujący autobusy szkolne (2xdziennie), istnieją tu także korzystne warunki dla rozwoju turystyki rowerowej pomimo braku dróg dla rowerów.

8. STREFA PRZESTRZENNA

8.1. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Podstawową funkcją gminy jest rolnictwo. Funkcje uzupełniające to drobna przedsiębiorczość, mieszkalnictwo i rekreacja (indywidualna i agroturystyka).

Gmina położona jest w zasięgu oddziaływania miasta Kluczborka i Olesna, które w systemie osadniczym województwa są ośrodkami o znaczeniu lokalnym i regionalnym i stanowią zaplecze dla realizacji ponadlokalnych usług, w tym np. administracyjnych, zdrowotnych, kulturalnych. Mają istotny wpływ na kształtowanie się procesów osadniczych (suburbanizacja miast), rynek pracy (duża koncentracja przedsiębiorstw wpływa na kształtowanie się podaży pracy), turystykę weekendową (potencjalni klienci dla oferty turystycznej i rekreacyjnej).

8.1.1. Struktura przestrzenna

Podstawową strukturę przestrzenną obszaru kształtują: tereny zainwestowane (zabudowa i komunikacja), tereny rolne (ok. 31%), tereny leśne (58,6%) oraz tereny wód otwartych (zbiorniki wodne i rzeki: Stobrawą, Bogacicą, Budkowiczanką i Budkówką).

Szkielet struktury przestrzennej gminy tworzy układ komunikacyjny z drogami krajowymi nr 11, nr 45 i wojewódzką nr 494 oraz liniami kolejowymi: nr 293 Kluczbork- Jełowa i nr 143 Wrocław- Kalety. Duże kompleksy leśne dominują w południowej części gminy. Większość gminy i użytków leśnych w zdecydowanej większości objęte są granicami Obszaru Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrowsko-

Turawskie”. Aż 91% powierzchni gminy objęte jest ochroną w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody. Grunty orne występują w północnej i centralnej części, łąki w dolinach rzecznych. Wzdłuż dróg zlokalizowana jest zabudowa mieszkaniowa zagrodowa i jednorodzinna, usługowa i produkcyjno-usługowa.

Zabudowa gminy Lasowice Wielkie w zasadzie na całej przestrzeni jest jednorodna. Największą powierzchnię terenów zabudowanych zajmuje zabudowa mieszkaniowo-zagrodowa, wśród której dominuje zabudowa zagrodowa uzupełniana sukcesywnie zabudową mieszkaniową jednorodziną. W zabudowie tej na wielu posesjach prowadzona jest działalność gospodarcza zarówno rolnicza, jak i nierolnicza (usługowa i wytwórcza), w tym działalność mogąca stwarzać uciążliwości dla funkcji mieszkaniowej.

Sołectwo Lasowice Wielkie tworzy centrum gminy. Występują tu budynki użyteczności publicznej z urzędem gminy, urzędem pocztowym, szkołą podstawową, przedszkolem, apteką i ośrodkiem zdrowia oraz budynki mieszkalne jednorodzinne i wielorodzinne (2 – 4 kondygnacyjne). Obszary związane z produkcją przemysłową to tereny rolniczych spółdzielni produkcyjnych oraz sprywatyzowane gospodarstwa państwowe (dawne PGR-y) w Gronowicach, Jasieniach, Wędryni, Trzebiszynie i Tułach, tartak w Chudobie, firma produkująca konstrukcje stalowe, stacja paliw w Lasowicach Wielkich oraz mniejsze zakłady produkcyjno-usługowe, rzemieślnicze, warsztaty, itp. Wartość ładu przestrzennego gminy Lasowice Wielkie ogólnie oceniono na poziomie średnim.

Analiza walorów struktury przestrzennej wskazuje jednoznacznie, iż obszar gminy posiada duży, jednak jak dotąd słabo wykorzystywany potencjał do rozwoju turystyki na obszarach wiejskich.¹³ Oprócz bogatych walorów przyrodniczych za atrakcyjne należy uznać walory kulturowe poszczególnych wsi i przysiółków gminy (ilość zasobów kulturowych, ich jakość i różnorodność, zachowane historyczne układy przestrzenne itd.).

Według źródeł historycznych w początkach XII wieku istniały już wsie: Chocianowice 1213 r., Laskowice 1239 r., Lasowice Małe 1292 r., Lasowice Wielkie 1292 r. i Chudoba 1297 r. W XIV-XV wieku w gminie ulokowały się następujące: Tuły 1300 r., Wędrynia 1300 r., Ciarka 1416 r., Gronowice 1416 r., Jasienie 1424 r.. Powstałe tu wsie miały charakter rolniczy oraz wykorzystujący zasoby leśne. Stanowiły głównie własność prywatną możnowładców, toteż sytuowane w nich były majątki ziemskie lub ich zabudowa gospodarcza. XVIII-XIX wiek, to okres ostatecznego ukształtowania się dzisiejszej sieci osadniczej gminy: Trzebiszyn 1743 r., Oś 1774 r., Szumirad 1783 r. Spośród zabytków z tamtego okresu znajdujących się na terenie gminy do najcenniejszych, godnych polecenia do zwiedzenia bądź obejrzenia, należą: pałace w Wędryni i Tułach oraz dwór w Lasowicach Małych, czy wreszcie młyn w Tułach oraz kościoły katolickie - drewniane w Chocianowicach, Laskowicach, Lasowicach Małych, Lasowicach Wielkich i Wędryni (do 1995 r. istniał taki jeszcze w Gronowicach) oraz murowane w Chudobie i Tułach, a także kościół ewangelicki w Lasowicach Wielkich i wyróżniająca się skromną formą kaplica ewangelicka w Lasowicach Małych. Wszystkie kościoły drewniane znajdują się na Szlaku Drewnianego Budownictwa Sakralnego. Przeważającym typem genetycznym wsi są ulicówki (Chocianowice, Laskowice, Lasowice Wielkie, Lasowice Małe, Ciarka, Oś). Zdecydowana większość wsi posiada zmodyfikowany typ zabudowy - mniej

¹³ *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lasowice Wielkie*

lub bardziej regularny, zlokalizowany wzdłuż jednej bądź kilku ulic. Na szczególną uwagę zasługuje Kolonia Czerwona z klasycznie zachowanym układem okolicy. W dolinach rzecznych Bogacicy i Budkowiczanki powstały łańcuchówki: Chudoba, Wędrynia i Gronowice. Trzebiszyn stanowi przykład wielodrożnicy, a Tuły wsi folwarcznej.

8.1.2. Struktura funkcjonalna i możliwości rozwoju

Struktura funkcjonalna gminy jest ogólnie prawidłowa. Gmina Lasowice Wielkie ma typowy charakter rolniczy, tworzą ją większe osady mieszkalne oraz przysiółki. Podstawową sieć osadniczą tworzy 13 wsi sołectkich rozmieszczonych w strefach osadniczo-rolnych biegnących równoleżnikowo. Gmina należy do najstąbiej zamieszkałych obszarów w województwie opolskim, ponadto ma także relatywnie najgorszy dostęp do usług publicznych. Ośrodek obsługi lokalnej skupiającej ważniejsze usługi publiczne, w tym urząd gminy położony jest centralnie i posiada dogodnie połączenie ze wszystkimi większymi jednostkami osadniczymi. Gmina zlokalizowana jest na obszarach nizinnych i posiada wysoki odsetek terenów rolniczych (uprawnych) oraz wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe. Udział obszarów chronionych w powierzchni ogólnej gminy wynosi 91,0%.

Obszary zabudowane mają z reguły charakter zwarty, wynikający z rozwoju sieci osadniczej terenu. W układach wsi przeważają ulicówki (Chocianowice, Laskowice, Lasowice Wielkie, Lasowice Małe, Ciarka, Oś). Klasyczny układ okolicy posiada Kolonia Czerwona. Zabudowa gminy jest raczej jednorodna. Dominuje tu zabudowa zagrodowa i budynki jednorodzinne w ogrodach.

Strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy tworzą następujące strefy:

- strefy osadnicze, w tym strefy mieszkaniowe, usługowe, produkcyjno – usługowe,
- strefy rolnicze;
- strefy leśne.

Możliwości rozwoju gminy wynikają przede wszystkim z:

- atrakcyjnych krajobrazowo i urbanistycznie terenów mieszkaniowych z preferencją zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej o niskiej intensywności,
- dobrej dostępności terenu gminy poprzez przebieg dróg krajowych oraz drogi wojewódzkiej,
- terenów do rozwoju funkcji sportowo-rekreacyjnej,
- terenów do rozwoju funkcji produkcyjno-usługowej.

Za jednostki rozwojowe w gminie Lasowice Wielkie uznano miejscowości największe, koncentrujące już wykształcone funkcje usługowe. Przewiduje się, że perspektywiczny rozwój gminy koncentrować się będzie w trzech osiach (wymieniając od północy): - Chocianowice - Ciarka; - Jasienie - Lasowice Małe - Gronowice; - Laskowice - Tuły - Trzebiszyn - Lasowice Wielkie - Chudoba.

Za problemy przestrzenne gminy uznano takie, które związane są z:

- niedostatkiem funkcji w strukturze zagospodarowania przestrzennego,
- wzajemną kolizyjnością funkcji i elementów zagospodarowania przestrzennego,
- niską sprawnością funkcjonowania systemów infrastruktury technicznej,
- występowaniem terenów, wywołujących dysharmonię krajobrazu,

- dekapitalizacją i degradacją zabudowy,
- barierami technicznymi, wynikającymi z zaopatrzenia w wodę, utylizacją ścieków, dostępnością komunikacyjną, zasilaniem w energię elektryczną.

Problemem, z punktu widzenia struktury funkcjonalnej gminy jest:

- brak prawidłowo ukształtowanych przestrzeni publicznych, uciążliwości ruchu tranzytowego,
- tendencje do rozpraszania zabudowy mieszkalnej,
- postępująca dewastacja przestrzeni dawnych pałaców i dworów, obiektów małej architektury obniżająca ich walory funkcjonalne,
- wymagająca uporządkowania gospodarka wodno-ściekowa,
- kolizyjność występujących na określonym obszarze funkcji.

8.1.3. Podsumowanie

Po przeprowadzeniu analizy uwarunkowań przestrzennych stwierdzono, że:

- struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy jest ogólnie prawidłowa. **Problemem**, z punktu widzenia struktury funkcjonalnej gminy **jest przede wszystkim tendencja do rozpraszania zabudowy i postępująca dewastacja przestrzeni dawnych pałaców i dworów**,
- aby poprawić strukturę funkcjonalną należy wykluczyć zabudowę w dolinach cieków wodnych, w szczególności w poprzek ciągów dolinnych oraz chronić i odtwarzać zadrzewienia przydrożne, a także ograniczyć rozpraszanie zabudowy mieszkaniowej poprzez jednoznaczne wyznaczenie granic terenów przeznaczonych pod zabudowę, kierując się przede wszystkim zasadą intensyfikowania istniejącej zabudowy na terenach już uzbrojonych, a także nie lokalizować funkcji produkcyjno-usługowej mogącej powodować uciążliwości w strefie zabudowy mieszkaniowej,
- należy zachować funkcję usługową terenów przy istniejących obiektach usługowych w centrach wsi i kształtować przestrzeń publiczną przy zapewnieniu wysokiej jakości architektury i zagospodarowania terenów w tych miejscach (miejsca takie decydują o tożsamości i atrakcyjności wsi). Ważna jest również ochrona historycznej tożsamości gminy poprzez zachowanie historycznie ukształtowanych układów przestrzennych miejscowości oraz utrzymanie cech budownictwa regionalnego, w szczególności w architekturze budynków położonych w granicach historycznie ukształtowanych układów osadniczych oraz zabudowy zagrodowej położonej w krajobrazie otwartym (poza obszarami urbanizacji), a także działania w kierunku rewitalizacji terenów i obiektów dawnych pałaców i dworów,
- **niezbędnym narzędziem** do uporządkowania struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz ułatwień dla potencjalnych inwestorów jest **pokrycie planem miejscowym** terenów całej gminy.

9. STREFA FINANSOWA

9.1. Finanse samorządowe

Sytuacja finansowa to jeden z najważniejszych czynników mających wpływ na wszelkie plany i zamierzenia w zakresie rozwoju gminy. Na realizację zadań i możliwości rozwoju pozwala stabilna pozycja finansowa. Stabilne i solidne podstawy finansowe dają też możliwość aplikowania o środki zewnętrzne, które często są źródłem finansowania inwestycji w gminie Lasowice Wielkie.

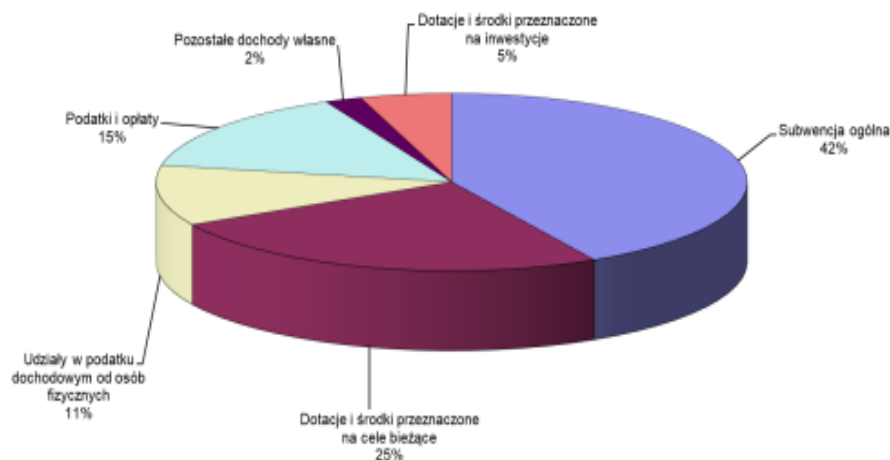
TABELA 25. BUDŻET GMINY LASOWICE WIELKIE W LATACH 2021-2022

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Wykonanie 2022
1.	Dochody ogółem	33 855 989,67	39 253 651,40
1.1	Wydatki ogółem	31 133 394,43	40 143 570,30
1.2	Wynik budżetu (deficyt, nadwyżka)	2 722 595,24	-889 918,90
2.	Przychody ogółem	4 383 067,98	7 908 207,22
2.1	Kredyty i pożyczki	462 230,60	2 202 544
2.1	Wolne środki	2 491 925,48	4 244 718,90
2.1	niewykorzystane środki pieniężne, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 8 ustawy o finansach publicznych	1 428 911,90	1 460 944,32
2.1	Rozchody ogółem	1 400 000	1 300 000

[Źródło: Raport o stanie gminy Lasowice Wielkie za rok 2022]

Dochody ogółem wykazują tendencję rosnącą. Wśród dochodów bieżących najwyższy wzrost w 2022 r. w stosunku do 2021 r. wystąpił w odniesieniu do dochodów własnych, w szczególności z tytułu udziału gminy w podatku dochodowym od osób fizycznych. Było to związane z tym, że gmina w 2022 r. otrzymała jednorazowo zwiększone udziały o kwotę 2 888 418,57 zł. Również duży wzrost dochodów w stosunku do 2021 r. zaobserwować można w stosunku do dochodów z Unii Europejskiej, ze względu na środki otrzymane na realizację projektu „Granty PPGR Wsparcie dzieci z rodzin pegeerowskich w rozwoju cyfrowym”. Z kolei w dochodach majątkowych najwyższy przyrost w 2022 r. w porównaniu do 2021 r. wystąpił w dochodach w związku z dofinansowaniem w ramach PROW 2014- 2020.

Struktura dochodów budżetu Gminy Lasowice Wielkie w 2021 r.

Największą pozycję dochodów budżetu stanowiły dochody z tytułu subwencji: oświatowej, wyrównawczej, równoważącej i uzupełniającej dochody w 2021 r., które wynosiły 14 135 471 zł, tj. 42% dochodów ogółem. Drugą co do wielkości pozycją dochodów były dotacje i środki na cele bieżące w wysokości 8 361 902,62 zł, co stanowiło 25% dochodów ogółem. W 2021 r. wpłynęło do budżetu 5 052 386,53 zł z tytułu podatków i opłat lokalnych, co stanowiło 15% dochodów ogółem. Kolejną pozycję zajmują dochody z tytułu udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych, które wynosiły 3 606 176 zł, czyli ok. 11% dochodów ogółem.

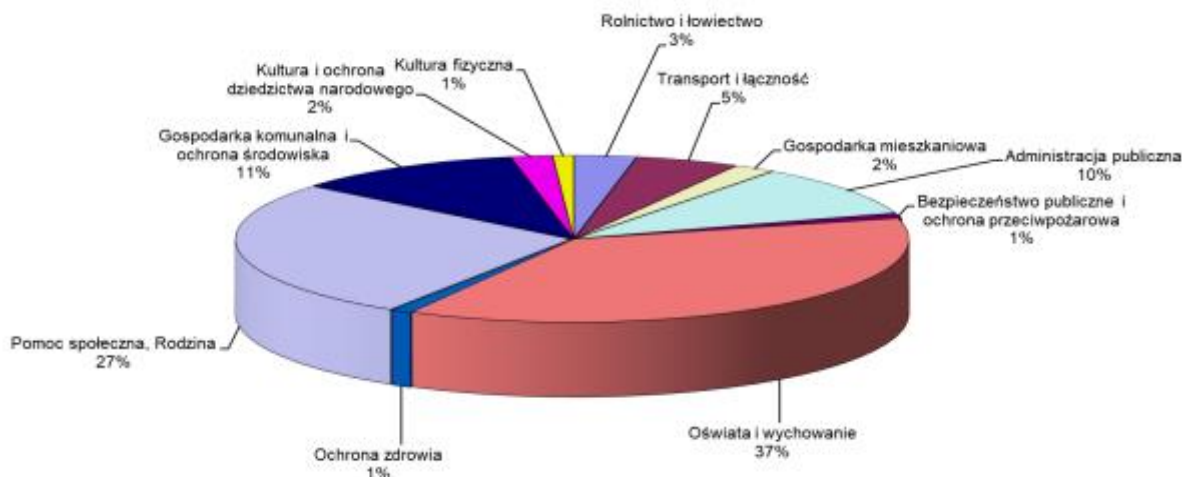
Struktura dochodów budżetu Gminy Lasowice Wielkie w 2022 r.

Wydatki majątkowe w 2022 r. wykonano na łączną kwotę 5 809 630,47 zł, czyli 81% założonego planu. W 2022 r. wydatki majątkowe były o 73,4% wyższe w stosunku do 2021 r. Wśród ważniejszych zrealizowanych zadań inwestycyjnych należy wymienić „Budowę kanalizacji wsi Gronowice” na kwotę 2 472 201,87 zł, w tym finansowanie z pożyczki z WFOŚiGW w Opolu w kwocie 2 202 544 zł. Zakończone zostały również zadania: „Przebudowa drogi do boiska w Lasowicach Wielkich (dz. Nr 311 km 4)” na kwotę 226 952,02 zł oraz „Wykonanie dokumentacji wraz z budową wiaty na boisku w Chocianowicach” na

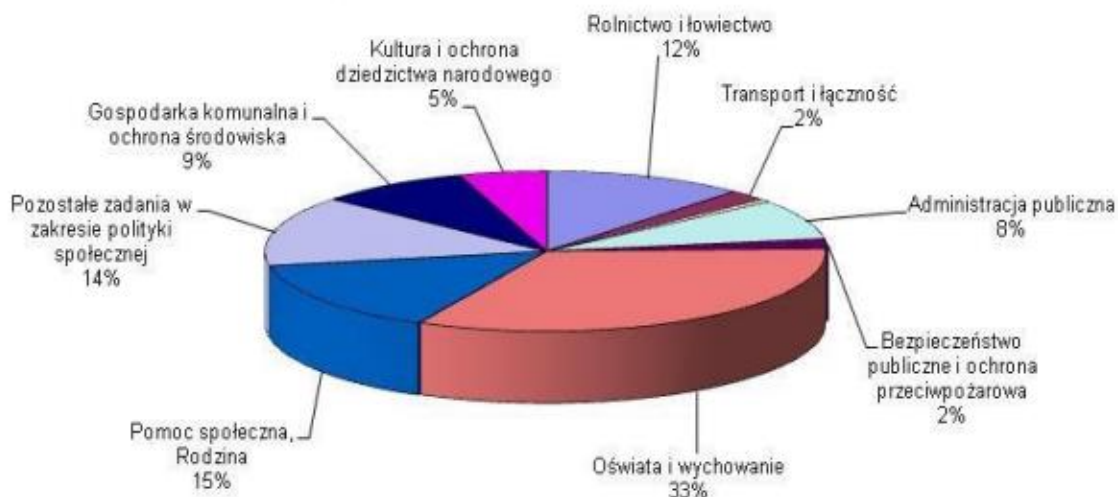
kwotę 140 175,34 zł. W ramach dofinansowania z Unii Europejskiej została wykonana aplikacja mobilna na telefon „Bioróżnorodność Gmin Lasowice Wielkie i Pokój” na kwotę 183 270 zł, z czego dofinansowanie z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego wynosiło 155 779,50 zł.

Struktura wydatków budżetu Gminy Lasowice Wielkie w 2021 r.

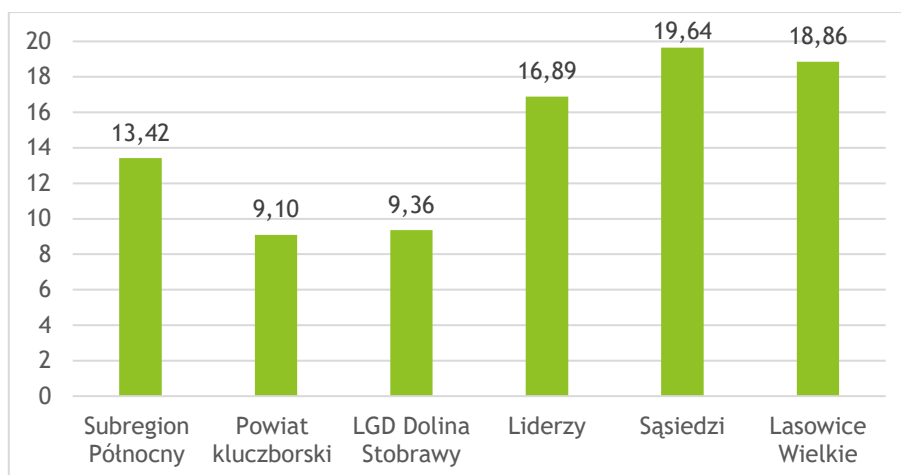
Dominującą pozycją w strukturze wydatków w 2021 r. były wydatki na Oświatę i wychowanie, które stanowiły 37% wydatków budżetu ogółem i wynosiły 11 621 673,90 zł. Drugą pozycję zajmują wydatki w działach Pomoc społeczna i Rodzina na łączną kwotę 8 508 364,19 zł i stanowią 27% wydatków ogółem. Są to przede wszystkim świadczenia wychowawcze 500+ oraz świadczenia rodzinne i inne w zakresie pomocy społecznej. Trzecią pozycją stanowiącą 11% ogółu wydatków budżetu były wydatki w zakresie gospodarki komunalnej i ochrony środowiska, które wynosiły 3 451 602,33 zł.

Struktura wydatków budżetu Gminy Lasowice Wielkie w 2022 r.

Największą pozycję dochodów budżetu w 2022 r. stanowiły dochody z tytułu subwencji: oświatowej, wyrównawczej, równoważącej, które wynosiły 13 473 049 zł, tj. 35% dochodów ogółem. Drugą co do wielkości pozycją dochodów były dotacje i środki na cele bieżące w wysokości 11 358 058,87 zł, co

stanowiło 29% dochodów ogółem. W 2022 r. wpłynęło do budżetu 5 952 074,57 zł z tytułu udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych co stanowiło 15% dochodów ogółem. Kolejną pozycję zajmują dochody z tytułu podatków i opłat lokalnych, które wynosiły 5 154 597,40 zł, czyli ok. 13% dochodów ogółem¹⁴

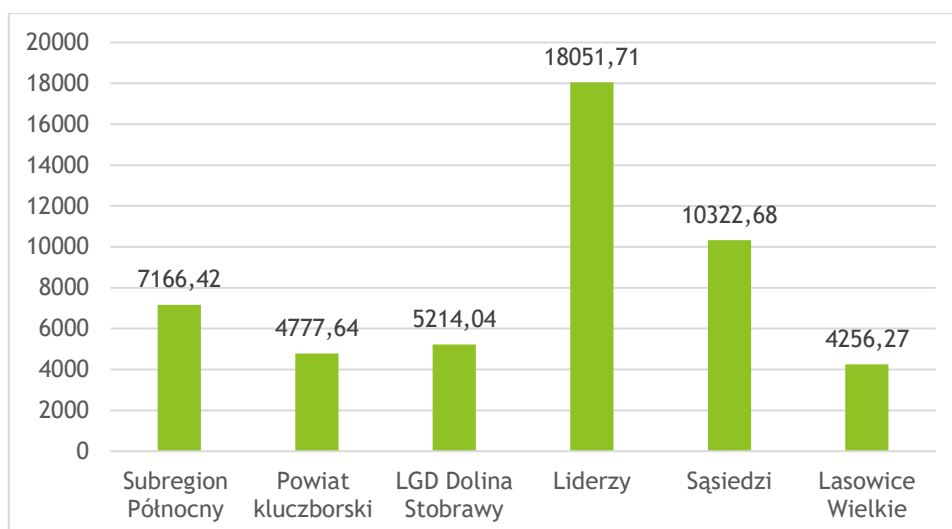

RYСУNEK 23. LICZBA UMÓW/DECYZJI O DOFINANSOWANIU NA 1000 MIESZKAŃCÓW W GMINIE LASOWICE WIELKIE W ROKU 2021 NA TLE JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH [ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE GUS BDL].

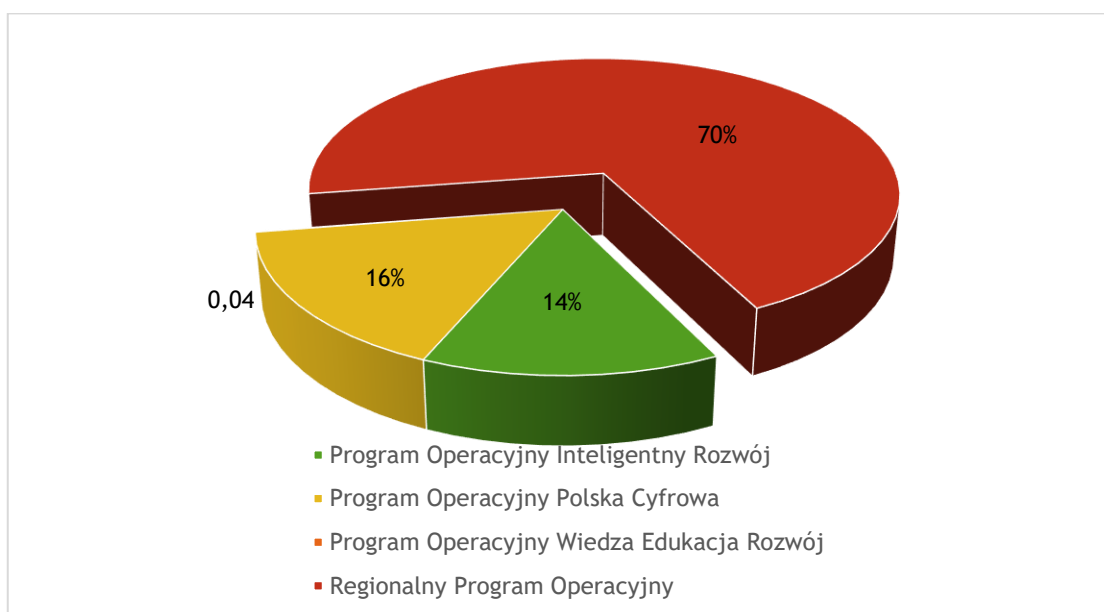
Gmina Lasowice Wielkie charakteryzuje się **wysoką skutecznością pozyskiwania środków zewnętrznych** (unijnych) w stosunku do liczby mieszkańców. Na tle jednostek porównawczych tylko u sąsiadów wskaźnik liczby umów/decyzji o dofinansowaniu na 1000 mieszkańców był większy. W pozostałych jednostkach porównawczych był zdecydowanie niższy.

Jednak już wartość zawartych umów na dofinansowanie w przeliczeniu na 1 mieszkańca była najniższa spośród wszystkich analizowanych jednostek porównawczych – 4 256,27 zł/1 mieszkańca. W związku z powyższym **gmina Lasowice Wielkie** charakteryzuje się **dużą liczbą zawartych umów o niewielkich wartościach**.

¹⁴ Raport o stanie gminy Lasowice Wielkie za rok 2022

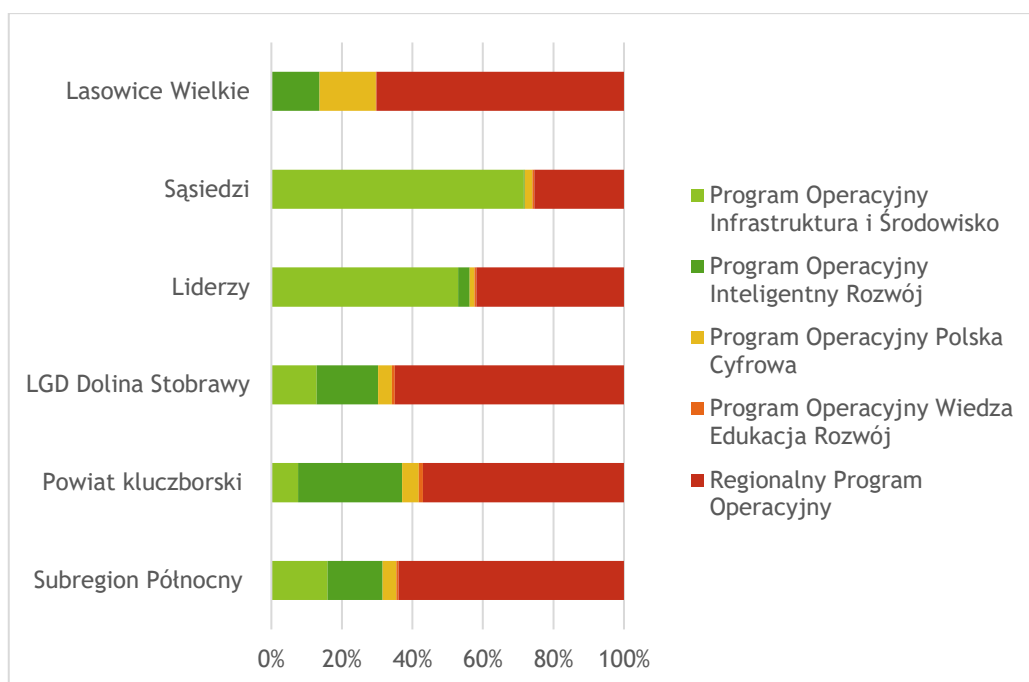
RYСУNEK 40. WSKAŹNIK WARTOŚCI UMÓW / DECYZJI O DOFINANSOWANIE W PRZELICZENIU NA JEDNEGO MIESZKAŃCA W GMINIE LASOWICE WIELKIE W ROKU 2021 NA TLE JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH [ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE GUS BDL].

RYСУNEK 24. STRUKTURA POZYSKIWANIA ŚRODKÓW UNIJNYCH WG PROGRAMÓW OPERACYJNYCH W GMINIE LASOWICE WIELKIE W ROKU 2021 [ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE GUS BDL].

Generalnie w strukturze pozyskiwanych środków unijnych w kontekście wielkości dofinansowania dominowały środki z RPO Województwa Opolskiego – 70%, następnie PO Polska Cyfrowa – 16%.

Gmina Lasowice Wielkie charakteryzowała się największym odsetkiem pozyskanych środków unijnych w porównaniu do pozostałych jednostek z Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa oraz RPO Województwa Opolskiego.

RYСУNEK 25. STRUKTURA POZYSKIWANIA ŚRODKÓW UNIJNYCH WG PROGRAMÓW OPERACYJNYCH W GMINIE LASOWICE WIELKIE W ROKU 2021 NA TLE JEDNOSTEK PORÓWNAWCZYCH [ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE GUS BDL].

10. PODSUMOWANIE

Po przeprowadzeniu analizy uwarunkowań demograficznych można wysnuć poniższe wnioski:

- Na przestrzeni 11 lat mamy do czynienia z **systematycznym spadkiem liczby mieszkańców gminy Lasowice Wielkie**, w ciągu tego okresu **nastąpił bezwzględny spadek o 631 osób, co stanowi ok. 9% w stosunku do roku 2011**. Przyczyną tego zjawiska jest **ujemny przyrost naturalny**, ale pogłębia je znaczące, przeważnie ujemne **saldo migracji**. Zjawisko to występuje w całym województwie ale gmina Lasowice wypada niekorzystnie pod tym względem do porównywanych jednostek.
- widoczny jest proces starzenia się mieszkańców gminy Lasowice Wielkie** – 20% z całkowitej populacji mieszkańców gminy Lasowice Wielkie stanowiły osoby starsze (powyżej 60 roku życia dla kobiet i powyżej 65 roku życia dla mężczyzn) czyli osoby w wieku poprodukcyjnym i odsetek ten systematycznie rośnie chociaż wolniej w porównaniu do średniej województwa opolskiego. W gminie Lasowice Wielkie w roku 2021 wskaźnik **obciążenia demograficznego osobami starszymi** wyniósł 23, co jest jednym z najlepszych wyników wśród porównywanych jednostek (woj. opolskie – 30, powiat kluczborski – 27,8). Jednak perspektywy gminy Lasowice Wielkie nie są korzystne pod tym względem ponieważ gmina wyróżnia się **najmniejszą liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym - 15,59% mieszkańców** nie ukończyło 18 roku życia i największą liczbą osób w wieku produkcyjnym, co w najbliższych latach może znacząco pogorszyć wskaźnik obciążenia demograficznego.
- Prognozy demograficzne** wskazują, podobnie jak dla całego województwa, na **kontynuację negatywnych trendów**: spadek liczby mieszkańców, starzenie się społeczeństwa, utrwalenie ujemnego przyrostu naturalnego, wzrastający udział liczby osób w wieku poprodukcyjnym w

stosunku do pozostałych grup wiekowych. Według prognozy w roku 2030 i kolejnych będzie występował ujemny przyrost naturalny. Natomiast saldo migracji oszacowane jest jako nieznacznie dodatnie w roku 2030. Dodatkowo imigracja zagraniczna może ulec zwiększeniu, na co może mieć wpływ znaczący napływ ludności w związku z sytuacją na Ukrainie.

Wyzwaniem dla gminy Lasowice Wielkie na kolejne lata związanym z polityką publiczną i programami odpowiadającymi na potrzeby mieszkańców oraz trendami demograficznymi jest wzrost zapotrzebowania na usługi dedykowane osobom starszym (np. usługi opiekuńcze i pozostałe w zakresie ochrony zdrowia), a także zmiany w przestrzennych i konsumenckich zachowaniach ludności. Dla seniorów kluczowe są warunki związane z mobilnością i dostępnością przestrzenną do usług.

Wyzwaniem dla gminy będzie również realizacja działań przyciągających nowych mieszkańców, w szczególności stworzenie korzystnych warunków dla osób młodych, aby poprawić wskaźnik salda migracji i osłabić niekorzystne trendy demograficzne.

Z analizy w zakresie edukacji wynika, że:

- a) oświata i wychowanie na terenie gminy Lasowice Wielkie są jednym z mocnych punktów funkcjonowania samorządu - **warunki nauki są dobre i systematycznie poprawiane**,
- b) **gmina Lasowice Wielkie utrzymuje wysoki poziom nauczania** w szkołach, a także zarządzania placówkami oświatowymi na swoim terenie już od wielu lat czego dowodem są wysokie wyniki egzaminów ósmoklasisty.

Z analizy w zakresie polityki społecznej wynika, że:

- a) w gminie Lasowice Wielkie występuje **spadkowy trend osób korzystających z pomocy społecznej**, odsetek takich osób **zmniejszył się** prawie dwukrotnie w ciągu 11 lat – z 3,90% w 2011 roku do 2,10% w 2021 r. Zarówno w 2011 roku, jak i obecnie **odsetek osób korzystających z pomocy jest najmniejszy spośród wszystkich jednostek porównawczych**,
- b) spośród wziętych pod uwagę świadczeń zdecydowanie **najwięcej osób** skorzystało z nich **ze względu na ubóstwo** (81).
- c) w 2021 roku na terenie gminy Lasowice Wielkie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej **nie przyznał pomocy finansowej z tytułu alkoholizmu i narkomanii**, co wyróżnia gminę pod tym względem na tle innych jednostek,
- d) **odsetek bezrobotnych w gminie Lasowice Wielkie (2,3%) jest najmniejszy wśród porównywanych jednostek** – mniejszy niż w województwie opolskim (3,8%) i Subregionie Północnym (4,0%) i powiecie kluczborskim (4,1%), u liderów (3,0%) i u sąsiadów (3,0%). **Podobna sytuacja miała miejsce także w roku 2011**. Wśród zarejestrowanych **bezrobotnych najwięcej było kobiet i osób długotrwale bezrobotnych**. Bezrobocie systematycznie spadało w ostatnich latach i jest to trend ogólnokrajowy.
- e) analizy dotyczące dostępności do usług medycznych i aptek wykazały, że gmina Lasowice Wielkie charakteryzuje się **najgorszymi wartościami wskaźników** – liczby mieszkańców przypadająca na 1 przychodzę lekarską (**w 2021 roku było to 3 208 osób**) i aptekę, ponadto na tle wybranych jednostek porównawczych w gminie Lasowice Wielkie **udzielono najmniej porad w przeliczeniu na 100 mieszkańców**. Interpretując zaobserwowane zależności w **kontekście zdrowia i**

świadomości mieszkańców w tym zakresie, co przekłada się na liczbę udzielonych porad, można uznać, że **na tym tle gmina wypada niekorzystnie w porównaniu do pozostałych jednostek** lub też, że mieszkańcy uczęszczają do lekarza rodzinnego poza terenem gminy. Mało prawdopodobne jest, aby mieszkańcy rzadziej chorowali od statystycznego mieszkańca Opolszczyzny, subregionu północnego, powiatu kluczborskiego, LGD „Doliny Stobrawy”, liderów i sąsiadów.

Wyzwaniem jest zwrócenie bacznej uwagi na problemy osób ubogich, a także problem bezrobotnych kobiet i osób długotrwale bezrobotnych. Ważne jest także podniesienie świadomości mieszkańców w kontekście zdrowia i konieczności profilaktyki zdrowotnej.

Z analizy w zakresie bezpieczeństwa publicznego wynika, że:

- a) na terenie gminy Lasowice Wielkie nie ma komisariatu Policji,
- b) według danych Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej w gminie Lasowice Wielkie odnotowywano 105 interwencji straży pożarnej. Większość dotyczyła miejscowych zagrożeń (74%) tj. zdarzeń innych niż pożar. **Największą część interwencji** straży pożarnej w gminie Lasowice Wielkie dot. miejscowych zagrożeń **dotyczyła silnych wiatrów (42,9%), a następnie w transporcie drogowym (28,6%) i medycznym (20%)**. W gminie Lasowice Wielkie wystąpił **największy odsetek silnych wiatrów** wśród wszystkich jednostek porównawczych.
- c) Na obszarze gminy Lasowice Wielkie nie ma obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, a więc i obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.

Z analizy w zakresie kapitału społecznego wynika, że:

- a) na terenie gminy Lasowice Wielkie siedzibę ma 17 stowarzyszeń, w tym 8 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych. Ważną dziedziną propagowania kultury w gminie jest działalność orkiestr dętych – działają tu 4 orkiestry dęte: w Gronowicach, Chocianowicach, Jasieniu i Chudobie,
- b) **specyfiką gminy jest bardzo niska frekwencja wyborcza, co oznacza niski** poziom zaangażowania obywatelskiego oraz prawdopodobnie duży odsetek mieszkańców przebywających za granicą;
- c) **frekwencja wyborcza w wyborach parlamentarnych**, ogółem dla całej gminy Lasowice Wielkie **wyniosła 38,74%**, przy średniej wojewódzkiej na poziomie 52,91% i wobec pozostałych jednostek porównawczych. **Frekwencja** w wyborach prezydenckich w gminie Lasowice Wielkie **wyniosła 45,58%** co było **wynikiem najniższym w kraju** przy średniej wojewódzkiej wynoszącej **59,92%** oraz krajowej wynoszącej **68,18%**.

Z analizy w zakresie kultury wynika, że:

- a) **dostępność do instytucji kulturalnych** w gminie **wypada gorzej w porównaniu** do innych gmin, ponieważ nie ma tu domu kultury, a propagowanie kultury odbywa się poprzez działalność Gminnej Biblioteki Publicznej w Lasowicach Wielkich z filią w Chocianowicach, a także świetlic wiejskich zlokalizowanych w każdej wsi oprócz Szumiradu,
- b) gmina wypada **korzystnie pod względem dostępu do bibliotek** oraz bogatego i uzupełnianego sukcesywnie **księgozbioru**, ale **spadek czytelnictwa** w gminie Lasowice Wielkie w latach 2011-2022, mimo negatywnego trendu w całym województwie, **jest jednym z największych** w stosunku do jednostek porównawczych i wynosi ponad 105%. Większy wystąpił tylko w powiecie kluczborskim – 108%,

- c) **oferta różnych zajęć** dla wszystkich grup wiekowych i **wysoki poziom** imprez kulturalnych to zasługa głównie organizacji pozarządowych działających ze wsparciem urzędu gminy,

Z analizy w zakresie sportu, rekreacji i turystyki wynika, że:

- a) **dostępność i uczestnictwo mieszkańców w ofercie sportowej** w gminie Lasowice Wielkie **jest bardzo słaba**, porównując wskaźnik: **liczba klubów sportowych na 10 tys. mieszkańców**, spośród rozpatrywanych jednostek porównawczych, gmina Lasowice Wielkie **od lat wypada najgorzej**. W 2020 r. wskaźnik ten w gminie Lasowice Wielkie wynosił **4,6** przy poziomie 5,5 w powiecie kluczborskim. Także wskaźniki dotyczące aktywności sportowej mieszkańców tj. udziału **ćwiczących w klubach sportowych na 1000 mieszkańców (17)** oraz **młodzieży do lat 18 ćwiczącej w klubach sportowych na 1000 osób w wieku do 18 lat (52)**, wypadają gorzej na tle powiatu kluczborskiego pod względem ćwiczącej młodzieży (67,75) oraz na tle województwa opolskiego (112),
- b) gmina posiada znaczące zasoby krajobrazowo-przyrodniczo i kulturowe oraz charakteryzuje się harmonijnym krajobrazem wiejskim, co sprzyja rozwojowi turystyki wiejskiej. Obszary najbardziej przekształcone, związane z intensywnym rolnictwem znajdują się w północnej części gminy. Wyróżniające się i **najbardziej atrakcyjne walory krajobrazowe sprzyjające rozwojowi turystyki znajdują się w części południowej gminy** z dużymi powierzchniami lasów objętymi ochroną w formie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrawsko-Turawskie”, stan techniczny części obiektów zabytkowych jest niezadowolający. Wiele z nich wymaga gruntownej rewitalizacji. Z uwagi na własność terenów i obiektów, głównie prywatnych oraz wysokie koszty inwestycji, wpływ gminy na procesy rewitalizacyjne jest ograniczony,
- c) infrastruktura turystyczna nie jest dobrze rozwinięta, tylko w kilku miejscowościach w gminie znajdują się obiekty pełniące funkcje noclegowe, **obiekty gastronomiczne są nieliczne, chociaż istniejące restauracje mają wysoką renomę i przyciągają turystów spoza gminy.**

Po przeprowadzeniu analizy uwarunkowań gospodarczych można stwierdzić że:

- a) **aktywność gospodarcza mieszkańców oraz atrakcyjność gospodarcza dla inwestorów zewnętrznych nie jest mocną stroną gminy Lasowice Wielkie,**
- b) **stan lokalnej gospodarki można określić jako rozwijający się**, dynamika przyrostu podmiotów gospodarczych wzrosła między rokiem 2011, a 2022 o ok. 16,5%, a rok 2017 okazał się przełomowy dla lokalnej gospodarki, bowiem od tego roku liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy zaczęła systematycznie rosnąć, mimo tego w porównaniu do średniej wojewódzkiej gmina Lasowice Wielkie wypada ciągle niekorzystnie pod względem **wskaźnika przedsiębiorczości** tj. ilości podmiotów gospodarczych przypadających na każde 1000 mieszkańców (w 2021 r. - 72 podmioty w gminie Lasowice Wielkie, przy średniej dla województwa – 112), w porównaniu do innych jednostek samorządowych
- c) gmina **Lasowice Wielkie wypada najgorzej pod względem ilości podmiotów prowadzących działalność na jej terenie na 1000 mieszkańców**. Różnica między gminą Lasowice Wielkie, a następną jednostką porównawczą jaką jest powiat kluczborski jest znacząca i wynosi 24,
- d) **kondycję gospodarki określa przede wszystkim stan mikroprzedsiębiorstw** (firmy zatrudniające nie więcej niż 9 pracowników), dominują one zdecydowanie wśród podmiotów gospodarczych w gminie, a bazują przede wszystkim na samozatrudnieniu i firmach rodzinnych, a ich liczba rośnie, odsetek tego typu podmiotów w gminie Lasowice Wielkie (80,7%) jest **wyższy niż średnia dla**

powiatu kluczborskiego (73%), ale znacząco niższy niż średnia dla województwa opolskiego (96,39%), natomiast wskaźnik dotyczący **osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców wypada najgorzej** na tle pozostałych jednostek porównawczych zarówno w latach 2011, jak i 2021

- e) w gminie Lasowice Wielkie nie ma dużych przedsiębiorstw (od 50-249 pracowników) ani firm zatrudniających więcej niż 250 pracowników, **brak jest dużych zakładów przemysłowych, co wpływa na wysokość dochodów do budżetu gminy;**
- f) specyficzne dla lokalnej gospodarki jest większy niż w pozostałych rozpatrywanych jednostkach porównawczych, **odsetek nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych** działających w sektorze przemysłu i **budownictwa** (40,54%) i sektorze **rolnictwo**, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (5,41%); **w gminie dominuje handel budownictwo (114 podmiotów), handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (69), następnie – rolnictwo (...)** (43) i **przetwórstwo przemysłowe**, co czwarty podmiot gospodarczy, który został założony na terenie gminy Lasowice Wielkie zajmuje się budownictwem.

Po przeprowadzeniu analizy środowiskowej stwierdzono, że:

- a) pod względem przyrodniczo-krajobrazowym **gminę Lasowice Wielkie ocenia się jako atrakcyjną dla rozwoju turystyki**. Występuje tu harmonijny krajobraz z bogactwem lasów (ponad 75% pow. gminy leży w chronionym kompleksie Lasów Stobrawsko-Turawskich) oraz malowniczą mozaiką pól uprawnych i łąk, urozmaicony dolinami rzek: Stobrawy, Budkowiczanki i Bogacicy oraz licznymi stawami.
- b) pod względem przyrodniczym gmina cechuje się znacznymi walorami przyrodniczymi oraz zasobami wód powierzchniowych, natomiast zasoby surowców mineralnych oraz glebowe nie są znaczące – prawie połowa gleb to gleby słabe i bardzo słabe,
- c) na obszarze gminy **występują formy ochrony przyrody**: Obszar Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrawsko-Turawskie”, Stobrawski Park Krajobrazowy (mały fragment), ostoja Natura 2000 „Szumirad”, 2 rezerваты, 3 użytki ekologiczne i 19 pomników przyrody, łącznie obszar objęty ochroną zajmuje w gminie Lasowice Wielkie 19 206,33 ha (91% powierzchni gminy),
- d) gmina Lasowice Wielkie znajduje się w obrębie strefy opolskiej, dla której stwierdzono **pogorszoną jakość powietrza**, w roku 2021 w gminie Lasowice Wielkie nie stwierdzono przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5. Natomiast stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego benzo(a) piranu, najistotniejszy wpływ na wysokie stężenie B(a)P na terenie gminy wywiera tzw. niska emisja powodowana ogrzewaniem gospodarstw domowych paliwami stałymi – głównie węglowymi.;
- e) z zagrożeń środowiska najistotniejsze jest: **narażenie na ponadnormatywny hałas**, główną oś komunikacyjną gminy stanowi droga krajowa nr 45 i droga wojewódzka 494 i to właśnie zabudowa przy tych drogach jest najbardziej narażona na ponadnormatywny poziom hałasu - Trzebiszyn, Lasowice Wielkie, Jasienie, Chudoba;
- f) jakość wód powierzchniowych nie jest dobra, stan wód wszystkich większych cieków w gminie oceniono jako **zły stan wód** ze względu na zanieczyszczenia chemiczne i słaby stan ekologiczny,
- g) niekorzystnym zjawiskiem jest wzrost masy wytworzonych odpadów komunalnych na jednego mieszkańca gminy Lasowice Wielkie (od 2019 wzrost o 12,7%), a także nie osiągnięcie w 2022 r.

poziomu wymaganego przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych (o 4%), w związku z czym konieczne są działania związane z edukacją i informacją mieszkańców.

Po przeprowadzeniu analizy uwarunkowań infrastruktury technicznej stwierdzono, że:

- a) w gminie Lasowice Wielkie w latach 2011-2020 nastąpił niewielki wzrost liczby mieszkań; a **tendencja wzrostowa liczby lokali** mieszkaniowych w gminie Lasowice Wielkie **była mała** w porównaniu z rozpatrywanymi jednostkami porównawczymi, gmina Lasowice Wielkie charakteryzuje się **niskim poziomem dostępności zasobów mieszkaniowych**;
- b) **warunki mieszkaniowe** pod kątem **wielkości powierzchni użytkowej są dobre**, ale gmina charakteryzuje się **najmniejszym odsetkiem mieszkań z centralnym ogrzewaniem (71,3%)** spośród porównywanych jednostek. Największy odsetek występuje u liderów (83,60%) i w województwie opolskim (83,20%). Gmina nie posiada systemu ciepłowniczego, zaopatrzenie w ciepło opiera się na ogrzewaniu indywidualnym oraz kotłowniach lokalnych, na obszarze gminy Lasowice Wielkie sieć dystrybucyjna gazu przewodowego znajduje się jedynie we wsi Chocianowice,
- c) **stopień skanalizowania gminy**, a co za tym idzie sytuacja mieszkańców gminy znacznie się poprawiła, gdyż stopień ten znacząco wzrósł w stosunku do roku 2011 i **jest wyższy niż na terenach sąsiednich**; gmina odznacza się wysokim odsetkiem mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej (74,2%), takim samym jak średnia dla województwa opolskiego. Wśród gmin wiejskich jest to jeden z lepszych wyników w województwie,
- d) gmina Lasowice Wielkie charakteryzuje się **dobrą dostępnością komunikacyjną** poprzez 2 drogi krajowe, drogę wojewódzką i linię kolejową, **ale brak jest dużych węzłów drogowych sprzyjających lokalizacji większych zakładów**, gmina **odznacza się słabym skomunikowaniem poprzez transport publiczny** z ośrodkiem lokalnym (Kluczbork) oraz z ośrodkiem regionalnym (Opole). Najlepiej skomunikowane miejscowości to Lasowice Wielkie, Trzebiszyn oraz Jasienie, które są zlokalizowane bezpośrednio przy drodze krajowej DK nr 45, w gminie znajdują się dwie stacje PKP – w Laskowicach Oleskich i Tułach i przystanki komunikacji autobusowej, na terenie gminy istnieją korzystne warunki dla rozwoju turystyki rowerowej pomimo braku dróg dla rowerów.

Po przeprowadzeniu analizy uwarunkowań przestrzennych stwierdzono, że:

- a) struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy jest ogólnie prawidłowa. **Problemem**, z punktu widzenia struktury funkcjonalnej gminy **jest przede wszystkim tendencja do rozpraszania zabudowy i postępująca dewastacja przestrzeni dawnych pałaców i dworów**,
- b) aby poprawić strukturę funkcjonalną należy wykluczyć zabudowę w dolinach cieków wodnych, w szczególności w poprzek ciągów dolinnych oraz chronić i odtwarzać zadrzewienia przydrożne, a także ograniczyć rozpraszanie zabudowy mieszkaniowej poprzez jednoznaczne wyznaczenie granic terenów przeznaczonych pod zabudowę, kierując się przede wszystkim zasadą intensyfikowania istniejącej zabudowy na terenach już uzbrojonych, a także nie lokalizować funkcji produkcyjno-usługowej mogącej powodować uciążliwości w strefie zabudowy mieszkaniowej,

- c) należy zachować funkcję usługową terenów przy istniejących obiektach usługowych w centrach wsi i kształtować przestrzeń publiczną przy zapewnieniu wysokiej jakości architektury i zagospodarowania terenów w tych miejscach (miejscza takie decydują o tożsamości i atrakcyjności wsi). Ważna jest również ochrona historycznej tożsamości gminy poprzez zachowanie historycznie ukształtowanych układów przestrzennych miejscowości oraz utrzymanie cech budownictwa regionalnego, w szczególności w architekturze budynków położonych w granicach historycznie ukształtowanych układów osadniczych oraz zabudowy zagrodowej położonej w krajobrazie otwartym (poza obszarami urbanizacji), a także działania w kierunku rewitalizacji terenów i obiektów dawnych pałaców i dworów,
- d) **niezbędnym narzędziem** do uporządkowania struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz ułatwień dla potencjalnych inwestorów jest **pokrycie planem miejscowym** terenów całej gminy.

Gmina Lasowice Wielkie charakteryzuje się wysoką skutecznością pozyskiwania środków zewnętrznych (unijnych) w stosunku do liczby mieszkańców. Na tle jednostek porównawczych tylko u sąsiadów wskaźnik liczby umów/decyzji o dofinansowaniu na 1000 mieszkańców był większy. W pozostałych jednostkach porównawczych był zdecydowanie niższy.

Jednak już wartość zawartych umów na dofinansowanie w przeliczeniu na 1 mieszkańca była najniższa spośród wszystkich analizowanych jednostek porównawczych – 4 256,27 zł/1 mieszkańca. W związku z powyższym **gmina Lasowice Wielkie charakteryzuje się dużą liczbą zawartych umów o niewielkich wartościach.**

11. SPIS TABEL

Tabela 1.	Gminy wybrane do grupy porównawczej „Sąsiedzi”	6
Tabela 2.	Gminy wybrane do grupy porównawczej „Liderzy”	7
Tabela 3.	Powierzchnia, liczba ludności i gęstość zaludnienia gminy Lasowice Wielkie w roku 2021 w podziale na sołectwa	12
Tabela 4.	Powierzchnia i liczba ludności gminy Lasowice Wielkie w roku 2021 na tle jednostek porównawczych	13

Tabela 5.	Gęstość zaludnienia gminy Lasowice Wielkie w roku 2011 i 2021 na tle jednostek porównawczych	15
Tabela 6.	Zmiany w strukturze ludności gminy Lasowice Wielkie (porównanie roku 2011 i 2021 na tle jednostek porównawczych)	17
Tabela 7.	Prognoza demograficzna dla gminy Lasowice Wielkie do 2030 roku według ekonomicznych grup wieku	21
Tabela 8.	Prognoza demograficzna gminy Lasowice Wielkie na tle jednostek porównawczych do 2030 roku według ekonomicznych grup wieku	22
Tabela 9.	Prognoza ruchu naturalnego i salda migracji dla gminy Lasowice Wielkie do 2030 roku	23
Tabela 10.	Liczba osób, dla których przyznano świadczenia pomocy społecznej w gminie Lasowice Wielkie dla wybranych kategorii w roku 2021	32
Tabela 11.	Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy w Oleśnie w roku 2021	33
Tabela 12.	Przestępstwa i wykroczenia w gminie Lasowice Wielkie w roku 2020 i 2021	39
Tabela 13.	Interwencje straży pożarnej w jednostkach porównawczych w roku 2021	40
Tabela 14.	Rodzaj miejscowego zagrożenia w jednostkach porównawczych w roku 2021	40
Tabela 15.	Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2018 r.	42
Tabela 16.	Frekwencja wyborcza w wyborach parlamentarnych 2019 i prezydenckich w 2020 r. (I tura) na tle wybranych jednostek porównawczych.....	43
Tabela 17.	Liczba odwiedzin w czytelnich internetowych w GBP Lasowice Wielkie oraz w filiach bibliotecznych w roku 2020 i 2021	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Tabela 18.	Wybrane informacje odnoszące się do sfery turystyki w gminie Lasowice Wielkie na tle porównywanych jednostek terytorialnych 2021 roku	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Tabela 19.	Struktura wielkościowa podmiotów gospodarczych w gminie Lasowice Wielkie w latach 2011-2021	55
Tabela 20.	Struktura podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminie Lasowice Wielkie na tle porównywanych jednostek terytorialnych w roku 2011 i 2021 roku.....	55
Tabela 21.	Struktura podmiotów gospodarczych w latach 2011-2021 roku w gminie Lasowice Wielkie według poszczególnych sekcji PKD 2007	56
Tabela 22.	Stężenia zanieczyszczeń na stacjach pomiarowych w latach 2011-2020	65
Tabela 23.	Wykaz pomników przyrody znajdujących się na terenie gminy Lasowice Wielkie.....	68
Tabela 24.	Wybrane informacje na temat zasobów mieszkaniowych w gminie Lasowice Wielkie na tle porównywanych jednostek terytorialnych w latach 2011 i 2020	71
Tabela 25.	Odsetek mieszkańców korzystających z wybranych instalacji techniczno-sanitarnych w gminie Lasowice Wielkie na tle porównywanych jednostek terytorialnych.....	73
Tabela 26.	Charakterystyka punktów poboru wód podziemnych w roku 2017 w gminie Lasowice Wielkie. Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.	
Tabela 27.	Budżet gminy Lasowice Wielkie w 2021	80

12. SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1.	Lokalizacja Gminy Lasowice Wielkie [źródło: www.gminy.pl]	8
Rysunek 2.	Umiejscowienie Gminy Lasowice Wielkie w Polsce [źródło: Strategia Rozwoju Gminy Lasowice Wielkie na lata 2015-2025].	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Rysunek 3.	Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa opolskiego [źródło: Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego 2030].	11

Rysunek 4.	Liczba ludności gminy Lasowice Wielkie w 2021 r. w podziale na sołectwa [Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych gminy].....	13
Rysunek 5.	Odsetek mieszkańców sołectw gminy Lasowice Wielkie w roku 2021 [Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych gminy].....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Rysunek 6.	Zmiana wielkości liczby mieszkańców w latach 2011-2021 w gminie Lasowice Wielkie na tle jednostek porównawczych [Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL].	14
Rysunek 7.	Gęstość zaludnienia w gminie Lasowice Wielkie w latach 2011-2021 na tle jednostek porównawczych [Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL].	15
Rysunek 8.	Saldo ruchu naturalnego (przyrost naturalny na 1000 os.) oraz saldo ruchu wędrownego (migracji) w latach 2011-2021 w gminie Lasowice Wielkie [Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL].....	16
Rysunek 9.	Struktura mieszkańców według ekonomicznych grup wieku w gminie Lasowice Wielkie w roku 2021 na tle wybranych jednostek porównawczych [Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL].....	18
Rysunek 10.	Wskaźniki obciążenia demograficznego na terenie gminy Lasowice Wielkie w roku 2021 na tle wybranych jednostek porównawczych [Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL].....	19
Rysunek 11.	Wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w gminie Lasowice Wielkie w latach roku 2011-2021 na tle jednostek porównawczych [Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL].....	20
Rysunek 12.	Wiek i płeć mieszkańców gminy Lasowice Wielkie w roku 2021 [Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL].....	20
Rysunek 13.	Współczynnik feminizacji na terenie gminy Lasowice Wielkie w roku 2021 na tle wybranych jednostek porównawczych [Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL].....	21
Rysunek 14.	Prognozowany odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w powiecie kluczborskim w latach 2030, 2040, 2050 [Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL]....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Rysunek 17.	Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w roku 2021 w gminie Lasowice Wielkie na tle wybranych jednostek porównawczych	26
Rysunek 18.	Rysunek 23. Średnie wyniki szkół z egzaminu ósmoklasisty w gminie Lasowice Wielkie w 2021 roku na tle średniej dla gminy [Źródło: Opracowanie własne na podstawie OKE we Wrocławiu].	27
Rysunek 24.	Średnie wyniki szkół z egzaminu ósmoklasisty w gminie Lasowice Wielkie w 2021 roku na tle wybranych jednostek porównawczych [Źródło: Opracowanie własne na podstawie OKE we Wrocławiu].	28
Rysunek 25.	Wartość współczynnika skolaryzacji netto dla szkół podstawowych w gminie Lasowice Wielkie na tle wybranych jednostek porównawczych w roku 2021 [%].....	29
Rysunek 26.	Liczba uczniów przypadająca na 1 oddział klasowy w szkole podstawowej w gminie Lasowice Wielkie na tle wybranych jednostek porównawczych w 2021 roku [Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL].	30
Rysunek 27.	odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2011 i 2021 w gminie Lasowice Wielkie na tle wybranych jednostek porównawczych [Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL].....	31
Rysunek 28.	odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2011-2021 w gminie Lasowice Wielkie [Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL].	32
Rysunek 29.	Liczba osób, dla których przyznano świadczenia z pomocy społecznej w gminie Lasowice Wielkie w 2021 r. w podziale na sołectwa [Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych gminy]. ...	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

Rysunek 30.	Odsetek rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci w gminie Lasowice Wielkie na tle wybranych jednostek porównawczych w 2011 i 2021 roku [Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL].....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Rysunek 31.	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Lasowice Wielkie na tle wybranych jednostek porównawczych w 2011 i 2021 roku [Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL].....	34
Rysunek 32.	Liczba mieszkańców przypadających na 1 przychodnię lekarską na tle wybranych jednostek porównawczych w 2011 i 2021 roku [Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL].	36
Rysunek 33.	Liczba udzielonych porad lekarskich w przeliczeniu 100 osób na tle wybranych jednostek porównawczych w 2012, 2020 i 2021 roku [Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL].....	37
Rysunek 34.	Liczba mieszkańców przypadających na 1 aptekę na tle wybranych jednostek porównawczych w 2011i 2020 roku [Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL].	38
Rysunek 35.	Frekwencja wyborcza w wyborach parlamentarnych w 2019 r. i w wyborach Prezydenckich (I tura) w 2020 r. na tle wybranych jednostek porównawczych [Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pkw].....	44
Rysunek 36.	Rysunek 39. ..Liczba bibliotek publicznych na 10 tys. mieszkańców w gminie Lasowice Wielkie na tle jednostek porównawczych w roku 2021 [Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL].....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Rysunek 40.	Księgozbiór bibliotek na 1000 ludności w gminie Lasowice Wielkie na tle jednostek porównawczych w latach 2011-2021 [Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL].	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Rysunek 41.	Liczba klubów sportowych na 10 tys. ludności w gminie Lasowice Wielkie na tle jednostek porównawczych w latach 2012, 2014, 2016, 2018 i 2020 [Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL].....	49
Rysunek 42.	Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Lasowice Wielkie w latach 2011-2021 [Źródło: GUS BDL].....	54
Rysunek 43.	Struktura podmiotów gospodarczych w gminie Lasowice Wielkie w 2021 r. na tle jednostek porównawczych [Źródło: GUS BDL]	56
Rysunek 44.	Struktura podmiotów gospodarczych w latach 2011-2021 w gminie Lasowice Wielkie według wybranych sekcji PKD 2007 [Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL].....	58
Rysunek 45.	Wskaźnik przedsiębiorczości – liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w gminie Lasowice Wielkie w roku 2021 na tle jednostek porównawczych [Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL].	59
Rysunek 46.	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców w gminie Lasowice Wielkie na tle wybranych jednostek porównawczych w roku 2011 i 2021 [Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL].....	60
Rysunek 47.	Liczba mieszkań oddawanych do użytkowania w gminie Lasowice Wielkie w latach 2011- 2020 [Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL].	71
Rysunek 48.	Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania na jedną osobę w gminie Lasowice Wielkie w roku 2011 i 2020 na tle jednostek porównawczych [Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL].	72
Rysunek 49.	Liczba umów / decyzji o dofinansowaniu na 1000 mieszkańców w gminie Lasowice Wielkie w roku 2021 na tle jednostek porównawczych [Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL].	83
Rysunek 50.	Struktura pozyskiwania środków unijnych wg programów operacyjnych w gminie Lasowice Wielkie w roku 2021 na tle jednostek porównawczych [Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL].....	85

- Rysunek 51. Struktura pozyskiwania środków unijnych wg programów operacyjnych w gminie Lasowice Wielkie w roku 2021 [Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL]. 84
- Rysunek 52. Wskaźnik wartości umów / decyzji o dofinansowanie w przeliczeniu na jednego mieszkańca w gminie Lasowice Wielkie w roku 2021 na tle jednostek porównawczych [Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL]. 84